

WYTYCZNE DO POZWOLEŃ EMISYJNYCH

Uwzględnianie w pozwoleniach na emisję gazów lub pyłów do powietrza i pozwoleniach zintegrowanych procedury wdrażania działań ograniczających emisję pyłu do powietrza z instalacji w przypadku wprowadzenia 3. stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Zrealizowano w ramach projektu zintegrowanego LIFE
„Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego –
Małopolska w zdrowej atmosferze”
LIFE14 IPE/PL/021 LIFE IP MALOPOLSKA

Autorzy:

Jolanta Telenga-Kopyczyńska – *Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla*

Radosław Lajnert – *Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla*

Jacek Żeliński – *Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla*

Miłosz Jakubowski – *Fundacja Frank Bold*

Maria Włoskowicz – *Fundacja Frank Bold*

Konsultanci pracy:

Beata Drąg – *Osoba z doświadczeniem przy wydawaniu pozwoleń*

Piotr Bargieł – *Przedstawiciel zakładu przemysłowego*

Konsultacja ze strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego:

Piotr Łyczko

Robert Waradzyn

Poradnik został opracowany przez:

Spis treści

CEL I ZAKRES PRACY	4
1. IDENTYFIKACJA RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI	5
2. OSZACOWANIE PROPORCJI WPŁYWU NA STAN POWIETRZA	8
2.1. OCENA WG DOPUSZCZALNEJ EMISJI ROCZNEJ	9
2.2. OCENA WG EMISJI GODZINOWEJ	24
2.3. IDENTYFIKACJA ŹRÓDEŁ EMISJI NIEZORGANIZOWANEJ.....	31
3. ANALIZA PROCESÓW BĘDĄCYCH ŹRÓDŁEM EMISJI PYŁU	33
4. IDENTYFIKACJA PROCESÓW O NAJWIĘKSZYM ODDZIAŁYWANIU	37
5. PRZYKŁADOWE REKOMENDACJE I ZALECENIA DLA ORGANÓW ADMINISTRACJI.....	41
5.1. KRYTERIA WYBORU INSTALACJI PODLEGAJĄCYCH OGRANICZENIOM EMISJI PYŁU W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA 3. STOPNIA ZAGROŻENIA ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA.....	41
5.2. WYKORZYSTANIE PROPONOWANYCH KRYTERIÓW DO WYBORU INSTALACJI PODLEGAJĄCYCH OGRANICZENIOM EMISJI PYŁU.	47
6. PRZYKŁADOWE ZAPISY DO POZWOLEŃ.....	49
7. ANALIZA PRAWNA	54
7.1. WYTYCZNE A PRAWO KRAJOWE I PRAWO UE – ZAGADNIENIA OGÓLNE.....	55
7.2. TRYB WPROWADZANIA DODATKOWYCH OBOWIĄZKÓW DO POZWOLEŃ	76
7.3. TRYB WDRAŻANIA DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH	90
7.4. EGZEKWOWANIE DODATKOWYCH OBOWIĄZKÓW.....	92
7.5. WNIOSKI.....	95
8. IDENTYFIKACJA SKUTKÓW FINANSOWYCH I EFEKTÓW OGRANICZENIA EMISJI	97
9. STRESZCZENIE PRACY	102

Cel i zakres pracy

Celem pracy było opracowanie wytycznych w formie rekomendacji i zaleceń umożliwiających organom wydającym pozwolenia, zintegrowane oraz pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, na wprowadzanie dodatkowych obowiązków pozwalających na ograniczenie emisji na terenie zakładu w przypadku ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Zakres pracy obejmował:

- identyfikację, bazującą na analizie treści decyzji administracyjnych, sektorów: które wymagają uzyskania pozwolenia zintegrowanego lub pozwolenia na emisję gazów lub pyłów do powietrza, oraz mogą negatywnie oddziaływać na poziom pyłu PM10, PM2.5 i benzo(a)pirenu w powietrzu,
- oszacowanie proporcji wpływu powyższych sektorów na stan jakości powietrza,
- analizę wybranych podstawowych procesów technologicznych w zidentyfikowanych sektorach będących źródłem emisji pyłu,
- identyfikację wśród wybranych procesów technologicznych tych o największym oddziaływaniu na jakość powietrza,
- przykładowe rekomendacje i zalecenia dla organów wydających pozwolenia na emisję gazów lub pyłów do powietrza lub pozwolenia zintegrowane dotyczące rodzaju działań i obowiązków, które mogą być nakładane na prowadzących instalacje w przypadku wprowadzenia 3. stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza,
- analizę prawną dotyczącą podstawy prawnej wprowadzania do pozwoleń dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza w sytuacjach wystąpienia ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego,
- propozycje przykładowych działań i obowiązków, które mogą być rozważane do wprowadzenia do decyzji i wdrażane w dni, w których wprowadzony zostanie 3 stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza,
- identyfikację względnego poziomu skutków finansowych i efektów ograniczenia emisji (określenie: mały, średni, duży lub zbliżony sposób określenia skutków i efektów).

1. Identyfikacja rodzajów działalności

W celu identyfikacji rodzajów działalności najbardziej oddziałujących na jakość powietrza na terenie województwa małopolskiego, w ramach realizacji pracy dokonano przeglądu i analizy następujących dokumentów:

- pozwolenia zintegrowane umieszczone na stronie internetowej <https://bip.malopolska.pl/umwm,m,339577,pozwolenia-zintegrowane-wykaz.html>,
- pozwolenia zintegrowane i sektorowe udostępnione przez starostwa powiatowe,
- dane z raportu rocznego za rok 2020 dotyczącego ochrony powietrza i ilości wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza przez zakłady prowadzące działalność produkcyjną na terenie województwa małopolskiego.

W ramach realizacji pracy przeanalizowano 218 pozwoleń zintegrowanych (oraz pozwolenia zmieniające) i pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza z 19 powiatów i trzech miast na prawach powiatu.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie liczby wydanych pozwoleń wg analizowanych powiatów i miast wraz z ich sumaryczną roczną emisją pyłową.

Tab. 1 Zestawienie liczby pozwoleń

Lp	Powiat /miasto	Liczba pozwoleń przeanalizowanych	w tym liczba pozwoleń aktywnych	w tym liczba pozwoleń dla instalacji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko	Sumaryczna dopuszczalna emisja pyłu wg pozwoleń [Mg/rok]
1.	p. bocheński	10	10	8	44
2.	p. brzeski	4	4	2	23
3.	p. chrzanowski	23	21	19	1042
4.	p. dąbrowski	2	2	2	5,5
5.	p. gorlicki	3	3	3	1,4
6.	m. Kraków	30	29	27	2717
7.	p. krakowski	8	7	7	117
8.	p. limanowski	0	0	0	-
9.	p. miechowski	1	1	1	16
10.	p. myślenicki	4	4	4	1,7
11.	m. Nowy Sącz	11	11	5	133
12.	p. nowosądecki	5	3	3	1,1
13.	p. nowotarski	4	4	2	0,47
14.	p. olkuski	17	17	15	139
15.	p. oświęcimski	28	28	26	239
16.	p. proszowicki	3	2	2	0,9
17.	p. suski	4	4	4	16
18.	m. Tarnów	21	21	19	1032
19.	p. tarnowski	6	5	3	26
20.	p. tatrzański	3	1	0	0,5
21.	p. wadowicki	19	18	4	384
22.	p. wielicki	12	11	6	53
	SUMA	218	206	162	5992

W ramach wykonanego przeglądu treści wydanych pozwoleń emisyjnych w pierwszej kolejności zidentyfikowano i wybrano do dalszej analizy rodzaje działalności (sektory przemysłu) charakteryzujące się emisją pyłową. Większość zidentyfikowanych rodzajów działalności jest objęta wymaganiami stosowania najlepszych dostępnych technik i wymogiem dotrzymania emisyjnych wartości granicznych zgodnie z zapisami konkluzji BAT (Best Available Techniques). Wymagania konkluzji, jako decyzje Komisji Europejskiej są prawnie wiążące, co oznacza konieczność dostosowania zakładów do ich wymagań środowiskowych zarówno w zakresie stosowanych technik jak i wielkości emisji. Konieczność dostosowania instalacji do wymagań BAT wymusza na operatorach instalacji inwestowanie w nowe techniki ochrony środowiska, monitorowanie procesów technologicznych jak i wielkości emisji, co powoduje coraz mniejszy negatywny wpływ przemysłu na jakość powietrza. Objęcie działalności przemysłowej wymaganiami środowiskowymi i ciągłe ich zaostrzanie znajduje odzwierciedlenie

w ocenach rocznych jakości powietrza województwa małopolskiego, gdzie ilość zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych przez źródła punktowe jest określana na poziomie 4,5% całości emisji pyłowych. Pomimo odnotowywanego coraz mniejszego negatywnego oddziaływania zakładów przemysłowych na jakość powietrza, należy wziąć pod uwagę, że mogą to być źródła uciążliwe dla lokalnej społeczności w zależności od wielkości i charakteru emisji pyłowych, lokalizacji i warunków meteorologicznych. W poniższej tabeli zestawiono zidentyfikowane sektory przemysłu prowadzące działalność na terenie województwa małopolskiego, charakteryzujące się emisją pyłową wraz z informacją czy dany rodzaj działalności jest objęty konkluzjami BAT.

Tab. 2 Sektory przemysłowe i przyporządkowane im konkluzje BAT

Lp.	Sektor przemysłu	Obowiązujące konkluzje BAT
1.	Energetyka o mocy powyżej 50MW	– w odniesieniu do dużych obiektów energetycznego spalania (LCP)
2.	Energetyka o mocy poniżej 50MW	Brak
3.	Hutnictwo - stalownictwo, metalurgia, odlewnie	– w odniesieniu do produkcji żelaza i stali (IS)
4.	Koksownictwo	
5.	Produkcja wapna	– w odniesieniu do produkcji cementu, wapna i tlenku magnezu (CLM)
6.	Chemiczny – chemia organiczna (destylacja, produkcja nawozów fosforowych i azotowych, produkcja octanu butylu)	– w odniesieniu do produkcji wielkotonażowych organicznych substancji chemicznych (LVOC)
7.	Chemiczny – chemia nieorganiczna	Brak
8.	Hodowla zwierząt	– w odniesieniu do intensywnego chowu drobiu lub świń (IRPP)
9.	Unieszkodliwianie padłych zwierząt	Brak
10.	Termiczne przekształcanie odpadów	– w odniesieniu do spalania odpadów (WI)
11.	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych	– w odniesieniu do przetwarzania odpadów (WT)
12.	Składowiska odpadów	Brak
13.	Oczyszczalnie ścieków (tylko z przemysłu chemicznego)	– w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym (CWW)
14.	Wytop aluminium, wyroby węglowe i grafitowe	– w odniesieniu do przemysłu metali nieżelaznych (NFM)
15.	Wytop szkła	– w odniesieniu do produkcji szkła (GLS)
16.	Ocykownie	Brak
17.	Rafinacja (w tym hydrowy rafinacja parafin),	– w odniesieniu do rafinacji ropy naftowej i gazu

Lp.	Sektor przemysłu	Obowiązujące konkluzje BAT
18.	Przetwarzanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	– w odniesieniu do przetwarzania odpadów (WT)
19.	Powierzchniowa obróbka metali lub tworzyw sztucznych	Brak
20.	Powierzchniowa obróbka z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych	– w odniesieniu do obróbki powierzchniowej z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych, w tym konserwacji drewna i produktów z drewna produktami chemicznymi (STS)
21.	Produkcja ceramiki	Brak
22.	Przemysł spożywczy	– w odniesieniu do przemysłu spożywczego, produkcji napojów i mleczarskiego (FDM)
23.	Pozostałe: drukowanie, produkcja puszek napojowych, bibułka, opakowań metalowych, pianki polimerowej, papieru, kotłów centralnego ogrzewania, sprzętu gaśniczego, malowania wycieraczek samochodowych, wytwarzanie mas bitumicznych oraz wszystkie wyżej wymienione, które ze względu na zbyt niską wydajność lub inną cechą nie podlegają BAT	Brak

Na zidentyfikowane na terenie województwa małopolskiego 22 (21 głównych i pozostałe) rodzaje działalności przemysłowej, 8 z nich nie jest objętych wymaganiami konkluzji BAT. W konkluzjach dla danej branży są zidentyfikowane wszystkie źródła emisji zorganizowanej jak i niezorganizowanej wraz technikami ograniczania emisji zapewniającymi wymagany poziom graniczny emisji. Konkluzje stanowią zarówno punkt odniesienia jak i są materiałem wspomagającym dla organów wydających pozwolenia. W przypadku działalności nie objętej konkluzjami organ administracyjny pozbawiony jest materiału wspierającego w procesie decyzyjnym.

2. Oszacowanie proporcji wpływu na stan powietrza

Zgodnie z roczną oceną jakości powietrza w województwie małopolskim za rok 2020 za główne źródło zanieczyszczeń pyłowych powietrza wskazywana jest emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa) z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi i stanowi 77,3% emisji całkowitej PM₁₀. Emisja punktowa z działalności przemysłowej została określona na poziomie 4,5%. Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstających głównie

w wyniku ścierania się opon pojazdów, hamulców, nawierzchni dróg oraz unosu zanieczyszczeń z powierzchni dróg zostały określone na poziomie 6,2%. Natomiast jako źródła inne, zostały wskazane zakłady przemysłowe o istotnej emisji niezorganizowanej lub emitowanej poprzez niskie kominy, które mogą również lokalnie wpływać na jakość powietrza w ich sąsiedztwie na poziomie 8,7 %, pozostałe 3,3 % to hałdy i wyrobiska. Na podstawie danych WIOŚ dotyczących przekroczeń poziomu alarmowego pyłu, przekroczenia te odnotowywane są w okresie zimowym tzw. sezonie grzewczym. Brak odnotowanych przekroczeń poza sezonem grzewczym potwierdza wnioski z ocen rocznych jakości powietrza WIOŚ, że główny wpływ na jakość powietrza w województwie małopolskim ma ogrzewnictwo indywidualne.

W niniejszym opracowaniu przy oszacowaniu wpływu analizowanych sektorów przemysłowych na stan jakości powietrza, brano pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, charakter procesów technologicznych oraz wielkości dopuszczalnych emisji rocznych i godzinowych określonych w pozwoleniach emisyjnych instalacji. W celu oceny wpływu instalacji na jakość powietrza porównano określone w pozwoleniach maksymalne dopuszczalne emisje godzinowe i roczne zanieczyszczeń pyłowych, obejmujące zarówno źródła emisji zorganizowanej jak i niezorganizowanej. Zarówno dopuszczalna emisja roczna jak i godzinowa mogą być kryterium oceny uciążliwości środowiskowej zakładu. Wadą oceny wg kryterium w postaci emisji rocznych jest fakt, że nie uwzględnia ono czasu pracy instalacji. Instalacja, która pracuje ograniczoną liczbę w roku, może mieć okresowo bardzo wysokie emisje godzinowe, po czym może być na dłuższy okres roku wyłączona lub może działać z ograniczoną wydajnością. Sumaryczny roczny ładunek może być identyczny jak ładunek z instalacji, która działa 8760 godzin w roku ale to ta pierwsza instalacja będzie bardziej niekorzystna dla środowiska w czasie działania z pełną wydajnością. Ponadto przeanalizowano pozwolenia pod kątem występowania emisji niezorganizowanej.

2.1. Ocena wg dopuszczalnej emisji rocznej

W wyniku przeprowadzonej analizy pod względem ilości zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza, zakłady można podzielić na 4 grupy w kategorii dopuszczalnej emisji rocznej (jako kategorię klasyfikacji przyjęto emisję pyłu całkowitego i PM10 a posegregowano wg pyłu całkowitego ze względu na niedostateczną informację w zakresie PM10 w pozwoleniach):

1. powyżej 100 Mg pyłu całkowitego /rok,
2. od 1 do 100 Mg pyłu całkowitego /rok,
3. poniżej 1 Mg pyłu całkowitego /rok,
4. nie wykazano w pozwoleniach emisji pyłu.

Analiza wszystkich zidentyfikowanych i dostępnych, obejmujących województwo małopolskie pozwoleń zintegrowanych i pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza pokazała, że największy wpływ, zdefiniowany jako ilość

zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza, ma sektor energetyczny i stalowniczy głównie ze względu na spalanie dużych ilości paliw kopalnych i ich pochodnych w postaci gazu procesowego. Istotny udział mają tutaj także instalacje do produkcji wapna w piecach szybowych. Do podmiotów o największym wpływie na stan środowiska zaliczono te, które wyróżniają się wartością dopuszczalnej emisji na tle pozostałych instalacji. Są to instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego w zakresie powyżej 100 Mg/rok. W poniższej tabeli zestawiono zakłady charakteryzujące się roczną emisją pyłu w wysokości powyżej 100 Mg/rok.

Tab. 3 Instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego w zakresie > 100 Mg/rok

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [Mg/rok]
1.	ArcelorMittal Poland S.A. Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (instalacje: Koksownia, Spiekalnia, Wielkie Piece, Stalownia Konwertorowa i Ciągłe Odlewanie Stali, Walcownia Gorąca, Walcownia Zimna)	1213
2.	TAURON Wytwarzanie S.A., ul. Promienna 51, 43-603 Jaworzno - Oddział Elektrownia Siersza w Trzebini, 32-541 Trzebinia (Instalacja spalania paliw)	712
3.	PGE Energia Ciepła S.A., ul. Złota 59, 00-120 Warszawa – PGE Energia Ciepła S.A. Oddział nr 1 w Krakowie, ul. Ciepłownicza 1, 31-587 Kraków (Instalacja spalania paliw)	600
4.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (instalacje: Kwasu Azotowego, Saletrzaku i Saletry Amonowej, Mechanicznej Granulacji Nawozów Azotowych, Młynowni Kamienia Dolomitowego)	454
5.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (Kompleks Parku Infrastruktury obejmujący Elektrociepłownię ECII)	400
6.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Chrzanowie przy ul. Pogorska 36 – Ciepłownia Południe	250
7.	Elektrociepłownia Andrychów Sp. z o.o. ul. Krakowska 83, 34-120 Andrychów	190
8.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. ul. Sienna 4, 33-100 Tarnów (Elektrociepłownia)	146
9.	ArcelorMittal Refractories Sp. z o.o., ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (instalacje do produkcji wapna w piecach szybowych)	142
10.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja energetycznego spalania paliw o mocy ponad 50 MWt)	121
11.	CEZ Skawina S.A., ul. Piłsudskiego 10, 32-050 Skawina (Instalacja spalania paliw o mocy nominalnej powyżej 50 MWt) – deklarowaną emisję 96 Mg/rok (zaliczono w zaokrągleniu do kategorii >100 Mg/rok)	96
	SUMA	4 324

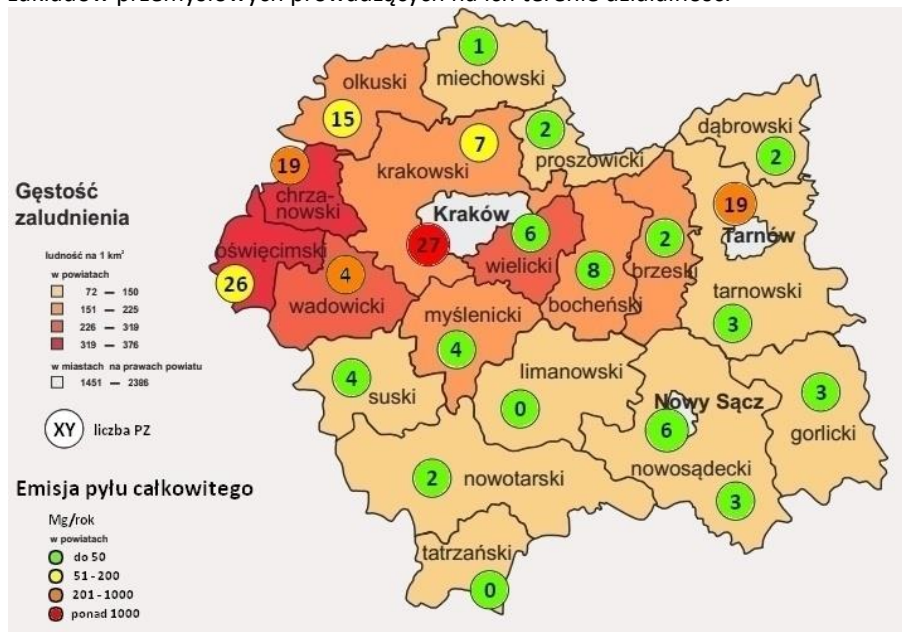

Rysunek 1 Instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego powyżej 100 Mg/rok

Zakład o największej emisji dopuszczalnej pyłu oraz dwa inne o znacznej emisji pyłu znajdują się na terenie Krakowa i stanowią 45% emisji pyłowej (1955 Mg/rok) z wszystkich instalacji charakteryzujących się emisją powyżej 100 Mg/rok. Kolejnym miastem z liczbą 3 zakładów powyżej 100 Mg/rok jest Tarnów o wprowadzanej z nich do powietrza łącznej emisji pyłowej 1000 Mg/rok.

Na poniższym rysunku przedstawiono ilości zakładów zakwalifikowanych w procedurze administracyjnej jako mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko przyporządkowane do powiatów i miast wraz z gęstością zaludnienia. Najwięcej różnych zakładów przemysłowych odnotowano na terenie miasta Krakowa, powiatu oświęcimskiego, powiatu chrzanowskiego oraz Tarnowa. Pomimo podobnej ilości zakładów, sumaryczna emisja z nich, dla każdego z miast i powiatu jest bardzo różna. Największa emisja pyłu z przemysłu jest na terenie Krakowa - ponad 1000 Mg/rok, drugie w kolejności są zakłady z powiatu chrzanowskiego i Tarnowa – od 200 do 1000 Mg/rok. Pomimo dużej ilości zakładów na terenie powiatu oświęcimskiego, sumaryczna emisja z nich mieści się do 200 Mg/rok. Powiat oświęcimski i chrzanowski, Kraków oraz Tarnów to obszary o największej liczbie gęstości zaludnienia jak i liczbie zakładów o emisji powyżej

100 Mg/rok, na co szczególnie należy zwrócić uwagę przy wprowadzaniu dodatkowych zapisów ograniczania emisji w pozwoleniach środowiskowych zakładów przemysłowych prowadzących na ich terenie działalność.

Rysunek 2 Liczba pozwoleń zintegrowanych dla instalacji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko wraz z gęstością zaludnienia

Do drugiej kategorii zaliczono instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego **w zakresie od 1 do 100 Mg/rok o sumarycznej emisji pyłu całkowitego 1048 Mg/rok**. Są to następujące instalacje w sektorach: hutniczy, energetyczny, chemiczny, produkcji ceramiki, wytopu aluminium, unieszkodliwianie padłych zwierząt, produkcji wapna, termicznego przekształcania odpadów, hodowli zwierząt, oczyszczania ścieków, składowania odpadów, obróbki powierzchniowej produkcji wodoru.

Tab. 4 Instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego w zakresie 1÷ 100 Mg/rok

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [Mg/rok]
1.	"Andoria – Mot Sp. z o.o., ul. Krakowska 140, 34-120 Andrychów (Instalacja do odlewania metali żelaznych o zdolności produkcyjnej ponad 20 ton wytopu na dobę) 140	65
2.	ArcelorMittal Kraków (Walcownia Zimna - wybrane instalacje)	63
3.	Huta Szkła Jaroszewiec (Instalacje do wytopu szkła)	51
4.	Tokai COBEX Polska Zakład w Nowym Sączu ul. Węgierska 188, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja produkcji wyrobów węglowych i grafitowych)	43

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [Mg/rok]
5.	COGNOR S.A., ul. Zielona 26, 42-360 Poraj – Oddział Ferrostal Łąbędy w Krakowie, ul. Ujastek 1, 31-752 Kraków (Instalacja do obróbki metali żelaznych poprzez walcowanie na gorąco)	34
6.	ArcelorMittal Tubular Products Kraków Sp. z o.o., ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Walcownia Rur)	33
7.	SGL Graphite Solutions Polska Sp. z o.o. ul. Węgierska 188, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do produkcji tworzyw i wyrobów z węgla)	31
8.	TAMEH POLSKA Sp. z o.o., Al. J. Piłsudskiego 92, 41-308 Dąbrowa Górnicza - Zakład Wytwarzania Kraków, ul. Ujastek 1, 30-752 Kraków (Instalacja spalania paliw)	29
9.	Fabryka Silników Elektrycznych "TAMEL" S.A., ul. Elektryczna 6, 33-100 Tarnów (Instalacja do odlewania metali żelaznych i do wtórnego wytopu metali nieżelaznych lub ich stopów)	28
10.	Cegielnia Zawada ul. Nawojowska 193, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do produkcji wyrobów ceramicznych)	28
11.	KRAKODLEW S.A., ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Instalacja do odlewania metali żelaznych)	25
12.	Veolia Południe Sp. z o.o. ul. Zagórska 173, 42-600 Tarnowskie Góry	25
13.	TAURON Ciepło Sp. z o. o., ul. Grażyńskiego 49, 40-126 Katowice (Instalacja do energetycznego spalania paliw w Olkuszu)	24
14.	WĘGLOKOKS ENERGIA NSE spółka z o.o., ul. A. Mickiewicza 2, 32-620 Brzeszcze	22
15.	Alumetal Poland Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 8, 67-100 Nowa Sól - Zakład Kęty, Al. Wojska Polskiego 17, 32-650 Kęty (Instalacja do wtórnego przetopu aluminium powyżej 20 Mg/dobę)	21
16.	Hodowla Drobiu, ul.Gen. Grota – Roweckiego 57, 40-748 Katowice – Ferma Drobiu w Kossowej, gm. Brzeźnica (Instalacja do chowu drobiu dla więcej niż 40 000 stanowisk)	19
17.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja Destylacji Rurowo-Wieżowej)	18
18.	"LEIER POLSKA S.A., 33-150 Wola Rzędzińska 155A, gm. Tarnów (Instalacja do produkcji wyrobów ceramicznych za pomocą wypalania o zdolności produkcyjnej ponad 75 ton na dobę)	17
19.	NICROMET Sp. z o.o. Sp. k., ul. Witosa 28,43-512 Bestwinka – Zakład w Oświęcimiu, ul. Pławska 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja do wtórnego wytopu aluminium ze złomów aluminium i innych odpadów zawierających aluminium)	17
20.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja do spalania paliw o mocy nominalnej powyżej 50 MWt)	16
21.	VALVEX S.A., ul. Nad Skawą 2, 34-240 Jordanów (Instalacja galwanotechniczna z zastosowaniem procesów elektrolitycznych lub chemicznych)	16
22.	SARIA Polska Sp. z o.o., ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa - Oddział SecAnim w Wielkanocy, 32-075 Gołcza (Instalacja do unieszkodliwiania padłych lub ubitych zwierząt)	16

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [Mg/rok]
23.	De Heus Sp. z o.o. ul. Lotnicza 21B, 99-100 Łęczycza (Wytwórnia pasz)	15
24.	GiGa Sp. z o.o., ul. Sobieskiego 43, 32-552 Płaza, gm. Chrzanów (Instalacja do produkcji wapna w piecach)	14
25.	NICROMET Sp. z o.o. Sp.k., ul. Witosa 28, 43-512 Bestwinka - Zakład w Skawinie, ul. Piłsudskiego 23, 32-050 Skawina (Instalacja do wtórnego wytopu metali nieżelaznych (aluminium) z odzysku)	14
26.	METALODLEW S.A., ul. Ujastek 1, 31-752 Kraków (Instalacja do odlewania metali żelaznych)	348 (na 48 zakładów; średnio 7,3)
27.	Krakowski Holding Komunalny S.A., ul. Jana Brożka 3, 30-347 Kraków – ZPTO, ul. Jerzego Giedroycia 23, Kraków (Instalacja termicznego przekształcania odpadów innych niż niebezpieczne)	
28.	Ferma Drobiu Bratucice, 32-712 Bratucice 1, gm. Rzezawa	
29.	HODOWCA Sp. z o.o. w Łomii, 06-500 Mława - Ferma Drobiu w m. Cerekwi, gm. Bochnia	
30.	ARKOP Sp. z o.o., ul. Kolejowa 34a, 32-332 Bukowno (instalacje: do odzysku odpadów niebezpiecznych tj. elektrolitu zwrotnego; do produkcji siarczanu magnezu jednowodnego)	
31.	Grupa Kęty S.A., ul. Kościuszki 111, 32-650 Kęty (kilka instalacji zlokalizowanych na terenie zakładu)	
32.	BORYSZEW S.A. Oddział Nowoczesne Produkty Aluminiowe Skawina, ul. Piłsudskiego 23, 32-050 Skawina (instalacje: do wtórnego wytopu aluminium)	
33.	STALPRODUKT S.A., ul. Wygoda 69, 32-700 Bochnia (Wydział Blach Transformatorowych)	
34.	Grupa Producentcka WIELOPOLANKA Sp. z o.o., Wielopole 62, 33-210 Olesno (Instalacja do chowu świń)	
35.	Wodociągi Miasta Krakowa S.A., Senatorska 1, 30-106 Kraków	
36.	Przedsiębiorstwo Metali Nieżelaznych BOBREK Sp. J., ul. Krakowska 1A, 32-661 Bobrek (Instalacja do wtórnego wytopu metali nieżelaznych (aluminium) z odzysku o zdolności produkcyjnej powyżej 20 ton wytopu na dobę)	
37.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja produkcji styrenu i przygotowania monomerów)	
38.	METALODLEW S.A., ul. Ujastek 1, 31-752 Kraków (Instalacja do odlewania żeliwa)	
39.	ArcelorMittal Poland S.A. Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Składowisko odpadów w Pleszowie)	
40.	O cynkownia Śląsk Sp. z o.o., ul. Kroczyrnich 38, 32-500 Chrzanów (Instalacja cynkowania ogniowego)	
41.	Zakład Gospodarki Komunalnej „Bolesław” Sp. z o.o., ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne; składowisko odpadów obojętnych, zlokalizowane w Ujkowie Starym, gmina Bolesław	
42.	INTERMAG Sp. z o.o. Aleja 1000-lecia15G, 32-300 Olkusz - Instalacja produkcji nawozów, Osiek 174a, 32-300 Olkusz	

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [Mg/rok]
43.	STACO Polska Sp. z o.o., ul. Fabryczna 8, 32-005 Niepołomice (Instalacja do nakładania powłok metalicznych z wsadem 2 tony stali surowej na godzinę)	
44.	ALVENTA S.A. ul. Karola Olszewskiego 25, 32-566 Alwernia (instalacje: chemiczne, składowisko odpadów)	
45.	Ferma Drobiu, ul. Myślenicka 380, 32-420 Gdów (instalacja - Ferma Drobiu w Niezdowie 43, gm. Dobczyce)	
46.	PPUH STESER s.c., 33-314 Łososina Dolna 94 – Zakład w Gorlicach, ul. Przemysłowa 15 (Instalacja do cynkowania galwanicznego)	
47.	Grupa Producentów Rolnych BAKSS Sp. z o.o., ul. Broniewskiego 40, 41-215 Sosnowiec - Ferma Drobiu przy ul. Kolonia, Przeciszów	
48.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (Instalacja Wodoru)	
49.	WIŚNIEWSKI Sp. z o.o., Sp. k-a., 33-111 Wielogłowy 153, gm. Chełmiec - Zakład Nr 1 i 3, ul. Jana Pawła II 38, Nowy Sącz (Instalacja cynkowania ogniowego z linią chemicznego przygotowania powierzchni)	
50.	BOLTECH Sp. z o.o. ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja do wtórnego przetopu cynku i wytwarzania jego stopów)	
51.	Velvet CARE Sp. z o.o., Klucze - Osada 3, 32-310 Klucze (Instalacja do produkcji bibułki tissue)	
52.	Ferma Drobiu w Jawiszowicach - Zasolu, 32-626 Jawiszowice, gm. Brzeszcze (Instalacja do chowu drobiu dla więcej niż 40 000 stanowisk)	
53.	ABC COLOREX Sp. z o.o., ul. Gryczana 30A oraz ul. Łuczanowska 30, 31-266 Kraków (Instalacja do powierzchniowej obróbki metali lub tworzyw sztucznych)	
54.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja produkcji tworzyw styrenowych)	
55.	Zakłady Mechaniczne "Tarnów" S.A., ul. Kochanowskiego 30, 33-100 Tarnów (instalacje: do galwanizowania metali; do obróbki cieplnej oraz malarni)	
56.	Ferma Drobiu, ul. Mielecka 29a, 33-140 Lisia Góra (Instalacja do chowu drobiu o zdolności ponad 40 000 stanowisk)	
57.	Ferma Drobiu w Kobierzynie nr 1, gm. Lisia Góra (Instalacja do chowu drobiu o zdolności ponad 40 000 stanowisk)	
58.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja pieców obrotowych, służących do produkcji koncentratu cynkowego z odpadowych materiałów cynkonośnych w procesie przepałowym)	
59.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja do produkcji cynku elektrolitycznego)	
60.	CAN-PACK S.A. w Krakowie, Fabryka Puszek Napojowych – Oddział w Brzesku	
61.	CARLSBERG POLSKA S.A.	
62.	Walstead Kraków Sp. z o.o. ul. Obrońców Modlina 11, 30-733 Kraków (Instalacja do powierzchniowej obróbki substancji, przedmiotów lub produktów z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych)	

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [Mg/rok]	
63.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wiśniowieckiego 56, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do spalania paliw)		
64.	F.H.P. BARBARA Sp. z o.o. Farma Drobiu - Kurnik Ładna 4a, gm. Skrzyszów (Instalacja do chowu drobiu ponad 40 000 stanowisk)		
65.	Royal Canin Polska Sp. z o.o. ul. Grabska 10, 32-005 Niepołomice (Instalacja do obróbki i przetwórstwa produktów spożywczych lub paszy)		
66.	CEDROB S.A. Zakład Drobiarski w Niepołomicach ul. Mokra 7, 32-005 Niepołomice (Instalacja uboju drobiu)		
67.	Polskie Zakłady Zbożowe PZZ Zakład Produkcyjny - Młyn w Podłężu ul. Grabska (Instalacja do obróbki i przetwórstwa produktów spożywczych lub paszy)		
68.	Gospodarstwo Rolne Ferma Drobiu w Ujeździe 80, 32-733 Trzciana		
69.	Energetyka Ciepła Opolszczyzny S.A., ul. Harcerska 15, 45-118 Opole		
70.	PRDM Wadowice Sp. z o.o. ul. Kochanowskiego 1, 34-100 Wadowice (Wytwórnia Mas Bitumicznych) *		
71.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej TERMOWAD Sp. z o.o. Al. Matki Bożej Fatimskiej *		
72.	STP ELBUD Sp. z o.o., ul. Płk. Stanisława Dąbka 9, 30-732 Kraków - Wydział Cynkowania Wyrobów, ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja cynkowania ogniowego)		
	SUMA		1 027

Do trzeciej kategorii podmiotów zaliczono te o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego **w zakresie poniżej 1 Mg/rok o sumarycznej emisji pyłu całkowitego 11 Mg/rok**. Są to następujące instalacje w sektorach: chemicznym, hodowli zwierząt, do termicznego przekształcania odpadów, rafineryjnym, obróbki powierzchniowej, drukowania, składowiska odpadów, mechaniczno- biologiczne przetwarzanie odpadów.

Tab. 5 Instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego w zakresie w zakresie poniżej 1 Mg/rok

Lp.	Nazwa zakładu
1.	INTERMAG Sp. z o.o. Aleja 1000-lecia15G, 32-300 Olkusz (Instalacja produkcji nawozów i dodatków paszowych)
2.	Ferma Drobiu w Zasolu, ul. Armii Krajowej 40, gm. Brzeszcze (Instalacja do chowu drobiu o zdolności ponad 40 000 stanowisk dla drobiu rocznie)
3.	DK INNOWACJE Sp. z o. o., ul. Nad Zalemem 19, 30-235 Kraków - Cynkownia Ogniowa w miejscowości Wężerów 124, gm. Słomniki (instalacja cynkowania ogniowego o wydajności maksymalnej do 6 Mg/h cynkowanych wyrobów stalowych i rocznej wydajności 33 000 Mg/rok)

Lp.	Nazwa zakładu
4.	ECO-ABC Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 7, 97-400 Bełchatów – Zakłady Sanitarne Sp. z o.o., ul. Dymarek 7, 31-983 Kraków (Instalacja do termicznego przekształcania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne)
5.	CAN-PACK S.A w Krakowie, Fabryka Puszek Napojowych - Oddział w Brzesku
6.	Synthos Agro Sp. z o.o., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja formulacji i konfekcji środków ochrony roślin)
7.	EUROBAC Sp. z o.o., Paterek, ul. Przemysłowa, 89-100 Nakło nad Notecią - Instalacja do rafinacji olejów przepracowanych i produkcji ciężkiego oleju grzewczego, ul. Dworcowa 2, Trzebinia
8.	Hydrostal Sp. z o. o., ul. Ofiar Oświęcimia 78, 32-620 Brzeszcze (instalacja do nakładania powłok cynkowych na elementy stalowe)
9.	Termo Eko Energia Sp. z o.o., ul. Powstańców Styczniowych 9, 32-500 Chrzanów (produkcja nawozów fosforowych; do wytwarzania pary przy wykorzystaniu procesu termicznego unieszkodliwiania odpadów zwierzęcych)
10.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Słowackiego 82, 32-400 Myślenice – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Myślenicach, ul. Kornela Ujejskiego 341 (nowa kwatera)
11.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Oczyszczalnia ścieków przemysłowych)
12.	WIŚNIEWSKI Sp. z o.o., Sp. k-a., 33-111 Wielogłowy 153, gm. Chełmiec - Zakład Nr 2, ul. Jana Pawła II 38, Nowy Sącz (Instalacja cynkowania ogniowego z linią chemicznego przygotowania powierzchni)
13.	Zakład Gospodarki Komunalnej „Bolesław” Sp. z o.o., ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław (Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, obejmująca sortownię odpadów oraz kompostownię odpadów)
14.	Zakład Tworzyw Sztucznych i Wyrobów Różnych HEKO, ul. Osnowa 1, 26-260 Czeremo - Zakład nr 2 Oświęcim, ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja do produkcji polimetakrylanu metylu w postaci płyt i granulatu)
15.	Polynt Composites Poland Sp. z o.o., ul. Grabska 1d, 32-005 Niepołomice (Instalacja do produkcji żywic poliestrowych wraz z instalacją dopalacza termicznego)
16.	NOVA Sp. z o.o., ul. Śniadeckich 14, 33-300 Nowy Sącz – Instalacja do przetwarzania odpadów – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, zlokalizowane w Nowym Sączu przy ul. Tarnowskiej 120
17.	Alupol Packaging Kęty Sp. z o.o., ul. Kościuszki 111, 32-650 Kęty (instalacje do produkcji: opakowań giętkich; cylindrów rotograwiurkowych; folii aluminiowej)
18.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja produkcji kauczuków i lateksów)
19.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja oksydacji asfaltu)
20.	MIKI Recykling Sp. z o.o., ul. Nad Drwiną 33, 30-841 Kraków (Instalacja komunalna do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych)
21.	Valeo Autosystemy Sp. z o.o., Systemy Wycieraczek, ul. Przemysłowa 3, 32-050 Skawina (Instalacja do malowania elementów wycieraczek samochodowych)
22.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” Sp. z o.o., os. Rzeka 133, 34-451 Tylmanowa – Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych

Lp.	Nazwa zakładu
23.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja do hydrowyafinacji parafin)
24.	Instytut Biotechnologii Surowic i Szczepionek BIOMED S.A., Al. Sosnowa 8, 30-224 Kraków (Instalacja w przemyśle chemicznym do wytwarzania produktów leczniczych lub surowców farmaceutycznych)
25.	CAN-PACK General Line Sp. z o.o. w Dębicy, Fabryka Opakowań Metalowych - Oddział w Brzesku
26.	Firma Handlowa „MAG-FERUM” Sp. Jawna, Andrzej i Krzysztof Pietrzak, ul. Węgierska 144D, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do odzysku
27.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” Sp. z o.o., os. Rzeka 133, 34-451 Tylmanowa – Instalacja do mech.-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych z możliwością sortowania odpadów selektywnie zebranych
28.	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Balinie, ul. Głogowa 75, 32-500 Chrzanów (Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne)
29.	Mo-BRUK Sp.k., w Korzennej 214, Niecew 68 (Instalacja do odzysku odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne)
30.	MALBOX Sp. z o.o., Osiek 212a, 32-300 Olkusz (Instalacja do nakładania powłok galwanicznych cynkowych i cynkowo - niklowych na elementy stalowe)
31.	Synthos S.A., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja do syntezy biobutadienu z etanolu i aldehydu octowego)
32.	BIOSYSTEM S.A., ul. Wodna 4, 30-556 Kraków - Zakład Przetwarzania Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego, Bolęcín, ul. Fabryczna 5, gm. Trzebinia
33.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja do produkcji glikolu propylenowego)
34.	MARKUS, Mników 104, 32-084 Morawica, gm. Liszki - Zakład w Czernichowie (Instalacja do produkcji pianki polimerowej)
35.	VICTORIA, Mników 318, 32-084 Morawica, gm. Liszki (Instalacja do wytwarzania gąbki florystycznej do kwiatów)
36.	FLEXERGIS Sp. z o.o., ul. Elekrodowa 45c, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do drukowania w procesie fleksografii i laminowania z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych)
37.	Agencja Komunalna Sp. z o.o., ul. Kościelna 7, 32-620 Brzeszcze – Instalacja do przetwarzania odpadów – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o zdolności przyjmowania 112 ton odpadów na dobę
38.	FORMPLAST, ul. M.M. Kolbego 13b, 32-600 Oświęcim (Instalacja do cynkowania galwanicznego – linia L1 i L2)
39.	FORMPLAST, ul. M.M. Kolbego 13b, 32-600 Oświęcim (Instalacja do cynkowania galwanicznego – linia L3)
40.	FBSerwis Karpatia Sp. z o.o., ul. Odległa 8, 33-100 Tarnów – Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych z możliwością sortowania odpadów selektywnie zebranych
41.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (instalacje tworzyw)
42.	TARMAR Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (Instalacja do wytwarzania przy zastosowaniu procesów chemicznych podstawowych produktów lub półproduktów chemii organicznej)

Lp.	Nazwa zakładu
43.	Przedsiębiorstwo Komunalne EKO Sp. z o.o., ul. T. Kościuszki 304, 34-123 Chocznia (Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych)
44.	Przedsiębiorstwo Komunalne EKO Sp. z o.o., ul. T. Kościuszki 304, 34-123 Chocznia (Instalacja do składowania odpadów o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton)
45.	NYCZ Intertrede Sp. z o.o., ul. Płk. Dąbka 8c, 30-732 Kraków - NYCZ Intertrede Sp. z o.o., Oddział Niepołomice, ul. Grabska 15A, 32-00 Niepołomice (Instalacja do odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych)
46.	Silgan White Cap Polska Sp. z o.o., ul. Grabska 9, 32-005 Niepołomice (Instalacja do powierzchniowej obróbki substancji, przedmiotów lub produktów z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych)
47.	Spółka Jawna Zakłady Mięsne „TUR” J. K. J. Toporkiewicz
48.	Spółka Jawna Ubojnia Drobiu EKO-DRÓB P. i W. Łosiowski, B. Rojowicz
49.	IMEX POLAND Sp. z o.o. (ubojnia drobiu)
50.	Walstead Kraków Sp. z o.o. ul. Igołomska 25, 31-983 Kraków (Instalacja do powierzchniowej obróbki substancji, przedmiotów lub produktów z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych)
51.	Zakłady Przemysłu Cukierniczego SKAWA S.A. ul. dr J. Putka 1, 34-100 Wadowice
52.	Konspol Holding Sp. z o.o. ul. Grotgiera 40, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do produkcji wyrobów mięsnych i garmażeryjnych)
53.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe „BIELA” Stanisław Biela, Stare Bystre 370A, 34 - 407 Ciche – ubojnia
54.	Mirostław Kojs Firma „Kojs”, ul. Spółdzielców 1, 34-480 Jabłonka - instalacja do uboju zwierząt oraz oczyszczalnia ścieków
55.	Sokołów S.A. oddział w Tarnowie ul. Klikowska 101, 33-102 Tarnów (Instalacja do uboju zwierząt)
56.	Głuchołaskie Zakłady Papiernicze Sp. z o.o. Zakład Przetwórstwa w Niedomicach ul. Niedomiccka 45, 33-132 Niedomicze gm. Żabno (Instalacja do produkcji papieru)
57.	Zakłady Mięsne "Brado-2" S.A. ul. Dworska 18, Tomice, 34-100 Wadowice
58.	Coca-Cola HBC Polska Sp. z o.o. Filia Krakowska, Staniątki 613, 32-005 Niepołomice (Instalacja do produkcji napojów niealkoholowych)
59.	AUTOREMO Spółka Jawna Andrzej i Edward Kuchta, ul. Kościuszki 183, 34-530 Bukowina Tatrzańska (Instalacja lakiernicza) *
60.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej "Geotermia Podhalańska" S.A. z/s w Bańskiej Niżnej, przy ul. Cieplice 1, 34-424 Szaflary - (Kotłownia) *
61.	KZWM "Ogniochron" S.A. ul. Krakowska 83 c, 34-120 Andrychów (Instalacja do produkcji sprzętu gaśniczego) *
62.	F.P.H.U. SPECSTAL Stec Piotr ul. Twierdza 7, 34-122 Wieprz (Instalacja zakładu produkcji kotłów centralnego ogrzewania) *
63.	PPHU ANIPOL Anna Sordyl ul. Sadowa 17, 34-120 Roczyny (Instalacja do produkcji i obróbki wyrobów metalowych) *
64.	Spółdzielnia Produkcji i Usług "Zgoda" ul. Pogodna 9, 34-122 Wieprz (Instalacja Zakładu produkcji kotłów centralnego ogrzewania i pojemników z blach) *

Lp.	Nazwa zakładu
65.	Spółdzielnia Rzemieśnicza Wielobranżowa KALWARIANKA ul. Mickiewicza 42, 34-130 Kalwaria Zebrzydowska (Instalacja do produkcji wyrobów z płyt drewnopochodnych) *
66.	AEC Sp. z o.o. ul. Batorego 24, 34-120 Andrychów (Instalacja energetycznego spalania gazu ziemnego) *
67.	PONAR Wadowice S.A. ul. Wojska Polskiego 29, 34-100 Wadowice (Instalacja do produkcji elementów i układów hydrauliki siłowej) *
68.	F.P.H.U. "GŁUC" Andrzej Głuc ul. Wolności 102 B, 34-220 Maków Podhalański (Zakład wytwarzania betonu) *
SUMA: 11 Mg/rok	

* pozwolenie na emisję pyłów i gazów do powietrza

Do kolejnej kategorii podmiotów zaliczono te, dla których pozwolenie określa brak lub nie określa wielkości pyłowej emisji zorganizowanej. Są to instalacje, głównie w sektorach składowisk odpadów, oczyszczalni ścieków, chemicznym, przetwarzania odpadów i obróbki powierzchniowej. Istnienie emisji niezorganizowanej z takich instalacji nie jest wykluczone i takowa jest zazwyczaj w pozwoleniu wspomniana, ale bez określenia jej wielkości. Nie mniej jednak są w tej grupie zakłady, które wskazują jedynie istnienie niewielkiej emisji zorganizowanej np. Przedsiębiorstwo Innowacyjno Wdrożeniowe "Unisil" Sp. z o.o.

Tab. 6 Zakłady, dla których w pozwoleniach nie określono zorganizowanej emisji pyłowej

Lp.	Nazwa zakładu
1.	STALPRODUKT S.A., ul. Wygoda 69, 32-700 Bochnia - Składowisko odpadów w Borku, gm. Rzezawa
2.	STALPRODUKT S.A., ul. Wygoda 69, 32-700 Bochnia (Oczyszczalnia Ścieków Przemysłowych)
3.	WALL Kraków Sp. z o.o., Stanisławice 360, 32-015 Kłaj
4.	ALVENTA S.A. ul. Karola Olszewskiego 25, 32-566 Alwernia (Oczyszczalnia ścieków przemysłowych)
5.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja Produkcji Estrów i Gliceryny - PEG)
6.	TAURON Wytwarzanie S.A., ul. Promienna 51, 43-603 Jaworzno - Oddział Elektrownia Siersza w Trzebinie, 32-541 Trzebinia (Składowisko odpadów poprodukcyjnych)
7.	Usługi Komunalne Trzebinia Sp. z o.o. w likwidacji, ul. Rynek 18, 32-540 Trzebinia - Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebinie przy ul. Piłsudskiego
8.	Zakłady Górnicze Trzebieńka S.A., ul. Gen. Sikorskiego 71, 32-540 Trzebinia (instalacje do składowania odpadów poflotacyjnych na składowisku)
9.	Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Balinie, ul. Głogowa 75, 32-500 Chrzanów (Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych)

Lp.	Nazwa zakładu
10.	ArcelorMittal Poland S.A. Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Końcowa Oczyszczalnia Ścieków przy Kanale Południowym)
11.	ArcelorMittal Poland S.A. Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Końcowa Oczyszczalnia Ścieków przy Kanale Suchy Jar)
12.	ArcelorMittal Poland S.A. Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Składowisko odpadów żelazonośnych, popiołów i żużli)
13.	ArcelorMittal Poland S.A. Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Składowisko szlamów)
14.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o., ul. Nowohucka 1, 31-580 Kraków – Instalacja komunalna do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych odpadów komunalnych Barycz
15.	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Sp. z o.o., ul. Nowohucka 1, 31-580 Kraków – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Krakowie przy ul. Krzemienieckiej 40 – Barycz III
16.	PGE Energia Ciepła S.A., ul. Żłota 59, 00-120 Warszawa – PGE Energia Ciepła S.A. Oddział nr 1 w Krakowie, ul. Ciepłownicza 1, 31-587 Kraków (Składowanie odpadów paleniskowych)
17.	Remondis Kraków Sp. z o.o., ul. Półtangi 64, 30-740 Kraków (Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych)
18.	Lehner Recycling Sp. z o.o., ul. Energetyków 1, 32-050 Kraków – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne – składowisko odpadów popiołu i żużla Basen C-2 i C-3 w Borku Szlacheckim koło Skawiny
19.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Słowackiego 82, 32-400 Myślenice - Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych
20.	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Słowackiego 82, 32-400 Myślenice – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Myślenicach, ul. Kornela Ujejskiego 341 (stara kwatery)
21.	„KOMPOSTECH” Sp. z o.o., ul. Wiklinowa 4a, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów, instalacja do przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne, zbieranie odpadów)
22.	NOVA Sp. z o.o., ul. Śniadeckich 14, 33-300 Nowy Sącz – Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, zlokalizowane w Nowym Sączu przy ul. Tarnowskiej 120
23.	Zakład Składowania Odpadów Sp. z o.o., ul. Stefana Batorego 25, 33-340 Stary Sącz – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne – II sektor, zlokalizowane w Starym Sączu, dzielnica Piaski
24.	IB Odpady Sp. z o.o., ul. Jana Pawła II 115, 34-400 Nowy Targ (Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych z możliwością sortowania odpadów selektywnie zebranych)
25.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja do składowania odpadów o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton – składowisko odpadów poflotacyjnych)
26.	FORMPLAST, ul. M.M. Kolbego 13b, 32-600 Oświęcim (Instalacja do cynkowania galwanicznego – linia L4)

Lp.	Nazwa zakładu
27.	Miejsko-Przemysłowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o., ul. Nadwiślańska 46, 32-600 Oświęcim (Instalacja do składowania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25000 ton)
28.	Miejsko-Przemysłowa Oczyszczalnia Ścieków Sp. z o.o., ul. Nadwiślańska 46, 32-600 Oświęcim (Instalacja do składowania odpadów, z wyłączeniem odpadów obojętnych, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25000 ton – Składowisko Wapna i Popiołu – Osadnik III w Oświęcimiu)
29.	Przedsiębiorstwo Komunalne „KOMAX” Sp. z o.o., ul. Mickiewicza 8, 32-650 Kęty – Instalacja do składowania odpadów o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne
30.	Składowisko Odpadów Komunalnych Sp. z o.o., ul. Nadwiślańska 36, 32-600 Oświęcim (Instalacja do składowania odpadów o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę lub o całkowitej pojemności ponad 25 000 ton – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne)
31.	SOLVENT WISTOL S.A., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja wytwarzania octanu butylu i destylacji bentolu z węzłem dystrybucji rozpuszczalników)
32.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja produkcji dyspersji)
33.	„EKOM” Maciejczyk Spółka Jawna, ul. Zakładowa 29, 26-052 Nowiny – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (komunalne) zlokalizowane w Żębocinie, gmina Proszowice
34.	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów – Składowisko odpadów zawierających azbest, zlokalizowane na terenie sektora AB-1-1 składowiska „za rzeką Biała” w Tarnowie przy ul. Czystej
35.	Spółdzielnia Produkcji Rolnej DIAMENT w Otfinowie, 32-250 Otfinów 242, gm. Żabno
36.	„TESKO” Tatrzańska Grupa Kapitałowa Sp. z o.o., ul. Szymony 17A, 34-500 Zakopane – Instalacja pn.: „Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Zoniówka” w Zakopanem”, zlokalizowana w Zakopanem przy ul. Gawlaki 25
37.	Gospodarstwo Rolne w Cichawie 1, 32-013 Niegowić, gm. Gdów (Instalacja do chowu lub hodowli świń o więcej niż 2 000 stanowiska dla świń o wadze 30 kg lub 750 stanowisk dla macior)
38.	Zakład Ślusarsko Galwanizacyjny Sp. J., ul. Garbarska 1, 32-020 Wieliczka (Instalacja do powierzchniowej obróbki metali lub tworzyw sztucznych z zastosowaniem procesów chemicznych lub elektrolitycznych, gdzie całkowita objętość wanien procesowych przekracza 30 m ³)
39.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno - Dział Przeróbki Mechanicznej Olkusz-Pomorzany (Instalacja do wzbogacania flotacyjnego i filtracji odpadów z hydrometalurgii cynku)
40.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja do głębokiego odchlorowania, odfluorowania i ługowania surowego tlenku cynku)
41.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Oczyszczalnia Ścieków Przemysłowych)
42.	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów – Składowisko „za rzeką Biała”, zlokalizowane w Tarnowie przy ul. Czystej

Lp.	Nazwa zakładu
43.	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne „Czajki I i II”
44.	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów – Składowisko odpadów niebezpiecznych „AN II” w Tarnowie
45.	Grupa Azoty Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów – Składowisko odpadów zawierających azbest, zlokalizowane na terenie sektora AB-1-1 składowiska „za rzeką Biała” w Tarnowie przy ul. Czystej
46.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (Centralna Oczyszczalnia Ścieków)
47.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (inne instalacje - Instalacja Młynowni kamienia dolomitowego)
48.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (inne instalacje - Instalacja Mechanicznej Granulacji Nawozów Saletrzaných)
49.	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (Instalacja do produkcji AVITONEA i instalacji pomocniczych)
50.	Przedsiębiorstwo Innowacyjno Wdrożeniowe "Unisil" Sp. z o.o., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-100 Tarnów (Instalacja do produkcji unisilanów wraz z instalacjami towarzyszącymi)
51.	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Komunalna 31, 33-100 Tarnów (V i VI sektor składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne)
52.	Coca-Cola HBC Polska Sp. z o.o. Filia Krakowska, Staniątki 613, 32-005 Niepołomice (Instalacja do oczyszczania ścieków)
53.	Związek Gmin Dorzecza Górnej Skawy – Świnna Poręba, ul. Wadowicka 4a, 34-200 Sucha Beskidzka (Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych)
54.	Składowisko Odpadów „DĄBIE” w Suchoj Beskidzkiej Sp. z o.o., ul. Wadowicka 4a, 34-200 Sucha Beskidzka (Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne)
55.	VALVEX S.A., ul. Nad Skawą 2, 34-240 Jordanów (Oczyszczalnia ścieków przemysłowo-bytowych)

W tabeli 8 podsumowano powyższe dane w podziale na liczby zakładów w zależności od wielkości emitowanych zanieczyszczeń pyłowych.

Tab. 7 Podsumowanie zestawienia zakładów przemysłowych

Lp.	Ilość zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza	Liczba zakładów *	Wielkość emisji pyłu całkowitego [Mg/rok]
1.	Powyżej 100 Mg pyłu całkowitego /rok	11	4 324
2.	Od 1 do 100 Mg pyłu całkowitego /rok	72	1 027
3.	Poniżej 1 Mg pyłu całkowitego /rok	68	11
4.	Nie wykazano w pozwoleniach emisji pyłowej	55	0
	SUMA	206	5 367

* tylko aktywnych – nie sumowano zakładów z wygaszonymi pozwoleniami

Na podstawie analizy pozwoleń zintegrowanych obliczono udział głównych sektorów w dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego. Wartości te przedstawia Tab. 8.

Tab. 8 Udział głównych sektorów w dopuszczalnej emisji

Lp.	Sektor	Udział w dopuszczalnej emisji
1.	Energetyka	47,8 %
2.	Hutnictwo (z koksownią)	26,2 %
3.	Pozostałe	26,0 %

2.2. Ocena wg emisji godzinowej

W wyniku przeprowadzonej analizy pod względem ilości zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza, zakłady można podzielić na 3 grupy w kategorii dopuszczalnej emisji godzinowej, (jako kategorię klasyfikacji przyjęto emisję pyłu całkowitego i PM10 a posegregowano wg pyłu całkowitego ze względu na niedostateczną informację w zakresie PM10 w pozwoleniach):

1. powyżej 15 kg pyłu całkowitego /rok,
2. od 1 do 15 kg pyłu całkowitego /rok,
3. poniżej 1 kg pyłu całkowitego /rok,

W pozwoleniach emisyjnych nie znajdziemy zapisów informujących o współczynniku jednoczesności pracy emitorów. W niektórych przypadkach, np. emitory instalacji chemicznych Grupy Azoty S.A. działają 8760 godzin w roku, czyli dopuszczalna emisja sumaryczna ze wszystkich emitorów jest jednocześnie maksymalną dopuszczalną emisją godzinową ze wszystkich emitorów. W pozostałych zakładach czas pracy emitorów jest często krótszy od 8760 godzin w roku, ale brak jest informacji o podokresach pracy tych emitorów. W związku z powyższym, przedstawione w poniższej tabeli wartości są sumą dopuszczalnych stężeń określonych w pozwoleniach dla każdego emitora. Informacje takie znajdują się lub powinny znajdować się we wniosku o pozwolenie a jeśli takiej informacji nie ma, zaleca się ustalić te kwestię bezpośrednio z operatorem instalacji. Powyższe założenie o jednoczesności działania emitorów może powodować wskazanie zawyżonej emisji godzinowej dla danego zakładu, ale taki błąd będzie mniej istotny w przypadku ciepłowni i elektrociepłowni. Wynika to z faktu, że sytuacja smogowa przypada w okresach zimowych przy szczytowej pracy zakładów ciepłowniczych, zatem rzeczywista emisja godzinowa może być zbliżona do sumarycznej dopuszczalnej emisji ze wszystkich źródeł.

Analiza wszystkich zidentyfikowanych i dostępnych pozwoleń zintegrowanych i na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza pokazała, że największy wpływ, zdefiniowany jako ilość zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza, ma

sektor energetyczny, chemiczny i stalowniczy. Wartość 15 kg/h przyjęto jako wartość graniczną pomiędzy instalacjami o dużej i małej emisji godzinowej, bowiem dopiero powyżej tej wartości zaobserwować można szybki wzrost wartości emisji dla kolejnych instalacji w tabeli. Daje to 11 instalacji o największej emisji, co jest identyczną liczbą jak w przypadku zestawienia dla emisji rocznej. W poniższej tabeli zestawiono zakłady charakteryzujące się roczną emisją pyłu w wysokości powyżej 1 kg/h i podano sumaryczną wartość dopuszczalnej emisji dla pozostałych zakładów.

Tab. 9 Instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego w zakresie powyżej 1 kg/h

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [kg/h]
1.	ArcelorMittal Poland S.A., Al. Piłsudskiego 92, 41-308 Dąbrowa Górnicza –Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (instalacje: Koksoownia, Spiekalnia, Wielkie Piece, Stalownia Konwertyrowa i Ciągłe Odlewanie Stali, Walcownia Gorąca, Walcownia Zimna)	267,9
2.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (instalacje: Kwasu Azotowego, Saletrzaku i Saletry Amonowej, Mechanicznej Granulacji Nawozów Azotowych, Młynowni Kamienia Dolomitowego)	109,7
3.	PGE Energia Ciepła S.A., ul. Złota 59, 00-120 Warszawa – PGE Energia Ciepła S.A. Oddział nr 1 w Krakowie, ul. Ciepłownicza 1, 31-587 Kraków (Instalacja spalania paliw)	69,0*
4.	Grupa Azoty S.A., ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów (Kompleks Parku Infrastruktury obejmujący Elektrociepłownię ECII)	45,7*
5.	ArcelorMittal Refractories Sp. z o.o., ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (instalacje do produkcji wapna w piecach szybowych)	31,4
6.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Chrzanowie przy ul. Pogorska 36 - Ciepłownia Południe	28,6*
7.	Andoria – Mot Sp. z o.o., ul. Krakowska 140, 34-120 Andrychów (Instalacja do odlewania metali żelaznych o zdolności produkcyjnej ponad 20 ton wytopu na dobę)	24,9
8.	Elektrociepłownia Andrychów Sp. z o.o. ul. Krakowska 83, 34-120 Andrychów	21,7*
9.	VALVEX S.A., ul. Nad Skawą 2, 34-240 Jordanów (Instalacja galwanotechniczna z zastosowaniem procesów elektrolitycznych lub chemicznych)	17,9*
10.	PRDM Wadowice Sp. z o.o. ul. Kochanowskiego 1, 34-100 Wadowice (Wytwórnia Mas Bitumicznych)	16,9
11.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. ul. Sienna 4, 33-100 Tarnów (Elektrociepłownia)	16,7*

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [kg/h]
12.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja energetycznego spalania paliw o mocy ponad 50 MWt)	13,8*
13.	Carlsberg Polska S.A. ul. Krakowiaków 34, 02-255 Warszawa	12,8
14.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej TERMOWAD Sp. z o.o. Al. Matki Bożej Fatimskiej 32, 34-100 Wadowice (Instalacja do wytwarzania energii cieplnej i ciepłej wody użytkowej)	12,3*
15.	CEZ Skawina S.A., ul. Piłsudskiego 10, 32-050 Skawina (Instalacja spalania paliw o mocy nominalnej powyżej 50 MWt)	11,0*
16.	TAURON Wytwarzanie S.A., ul. Promienna 51, 43-603 Jaworzno - Oddział Elektrownia Siersza w Trzebinii, 32-541 Trzebinia (Instalacja spalania paliw)	10,6
17.	ArcelorMittal Tubular Products Kraków Sp. z o.o., ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Walcownia Rur)	10,2
18.	Fabryka Silników Elektrycznych "TAMEL" S.A., ul. Elektryczna 6, 33-100 Tarnów (Instalacja do odlewania metali żelaznych i do wtórnego wytopu metali nieżelaznych lub ich stopów)	9,74
19.	Huta Szkła Jarosławiec (Instalacje do wytopu szkła)	9,7
20.	Polskie Zakłady Zbożowe PZZ Zakład Produkcyjny - Młyn w Podłężu ul. Grabska (Instalacja do obróbki i przetwórstwa produktów spożywczych lub paszy)	8,8
21.	KRAKODLEW S.A., ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Instalacja do odlewania metali żelaznych)	7,72
22.	METALODLEW S.A., ul. Ujastek 1, 31-752 Kraków (Instalacja do odlewania metali żelaznych)	7,59
23.	Tokai COBEX Polska Zakład w Nowym Sączu ul. Węgierska 188, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja produkcji wyrobów węglowych i grafitowych)	5,59*
24.	Cegielnia Zawada ul. Nawojowska 193, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do produkcji wyrobów ceramicznych)	5,3
25.	COGNOR S.A., ul. Zielona 26, 42-360 Poraj – Oddział Ferrostal Łąbedy w Krakowie, ul. Ujastek 1, 31-752 Kraków (Instalacja do obróbki metali żelaznych poprzez walcowanie na gorąco)	4,55
26.	SGL Graphite Solutions Polska Sp. z o.o. ul. Węgierska 188, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do produkcji tworzyw i wyrobów z węgla)	4,18
27.	Grupa Producentcka WIELOPOLANKA Sp. z o.o., Wielopole 62, 33-210 Olesno (Instalacja do chowu świń)	3,32
28.	Hodowla Drobiu, ul.Gen. Grota – Roweckiego 57, 40-748 Katowice – Ferma Drobiu w Kossowej, gm. Brzeźnica (Instalacja do chowu drobiu dla więcej niż 40 000 stanowisk)	3,22
29.	GiGa Sp. z o.o., ul. Sobieskiego 43, 32-552 Płaza, gm. Chrzanów (Instalacja do produkcji wapna w piecach)	3,0
30.	Veolia Południe sp. z o.o., ul.Zagórska 173, 42-600 Tarnowskie Góry (Zakład Ciepłownia „Południe” Chrzanów)	2,84
31.	TAURON Ciepło Sp. z o. o., ul. Grażyńskiego 49, 40-126 Katowice (Instalacja do energetycznego spalania paliw w Olkuszu)	2,72*

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [kg/h]
32.	Lehner Recycling Sp. z o.o., ul. Energetyków 1, 32-050 Kraków – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne –w Borku Szlacheckim k. Skawiny	2,7
33.	De Heus Sp. z o.o. ul. Lotnicza 21B, 99-100 Łęczycza (Wytwórnia pasz)	2,6
34.	WĘGLOKOKS ENERGIA NSE spółka z o.o., ul. A. Mickiewicza 2, 32-620 Brzeszcze	2,56*
35.	ALVENTA S.A. ul. Karola Olszewskiego 25, 32-566 Alwernia (instalacje: chemiczne, składowisko odpadów)	2,56
36.	Konspol Holding Sp. z o.o. ul. Grottgera 40, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do produkcji wyrobów mięsnych i garmazeryjnych)	2,48
37.	Ferma Drobiu Bratucice, 32-712 Bratucice 1, gm. Rzezawa	2,43
38.	Alumetal Poland Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 8, 67-100 Nowa Sól - Zakład Kęty, Al. Wojska Polskiego 17, 32-650 Kęty (Instalacja do wtórnego przetopu aluminium powyżej 20 Mg/dobę)	2,41*
39.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja Destylacji Rurowo-Wieżowej)	2,09
40.	NICROMET Sp. z o.o. Sp.k., ul. Witosza 28, 43-512 Bestwinka - Zakład w Skawinie, ul. Piłsudskiego 23, 32-050 Skawina (Instalacja do wtórnego wytopu metali nieżelaznych (aluminium) z odzysku)	2,04
41.	ARKOP Sp. z o.o., ul. Kolejowa 34a, 32-332 Bukowno (instalacje: do odzysku odpadów niebezpiecznych tj. elektrolitu zwrotnego; do produkcji siarczanu magnezu jednowodnego)	1,99
42.	LEIER POLSKA S.A., 33-150 Wola Rzędzińska 155A, gm. Tarnów (Instalacja do produkcji wyrobów ceramicznych za pomocą wypalania o zdolności produkcyjnej ponad 75 ton na dobę)	1,98*
43.	NICROMET Sp. z o.o. Sp. k., ul. Witosza 28,43-512 Bestwinka – Zakład w Oświęcimiu, ul. Pławska 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja do wtórnego wytopu aluminium ze złomów aluminium i innych odpadów zawierających aluminium)	1,92*
44.	ORLEN Południe S.A., ul. Fabryczna 22, 32-540 Trzebinia (Instalacja do spalania paliw o mocy nominalnej powyżej 50 MWt)	1,88*
45.	SARIA Polska Sp. z o.o., ul. Zawodzie 16, 02-981 Warszawa - Oddział SecAnim w Wielkanocy, 32-075 Gołcza (Instalacja do unieszkodliwiania padłych lub ubitych zwierząt)	1,83*
46.	ZGH BOLESŁAW S.A., ul. Kolejowa 37, 32-332 Bukowno (Instalacja pieców obrotowych, służących do produkcji koncentratu cynkowego z odpadowych materiałów cynkonośnych w procesie przewalowym)	1,5
47.	Krakowski Holding Komunalny S.A., ul. Jana Brożka 3, 30-347 Kraków – ZPTO, ul. Jerzego Giedroycia 23, Kraków (Instalacja termicznego przekształcania odpadów innych niż niebezpieczne)	1,47*
48.	Synthos Dwory 7 Sp. z o.o., Sp. j., ul. Chemików 1, 32-600 Oświęcim (Instalacja produkcji tworzyw styrenowych)	1,45
49.	STALPRODUKT S.A., ul. Wygoda 69, 32-700 Bochnia (Kotłownia)	1,36*
50.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. ul. Wiśniowieckiego 56, 33-300 Nowy Sącz (Instalacja do spalania paliw)	1,33*

Lp.	Nazwa zakładu	emisja pyłu całkowitego [kg/h]
51.	ArcelorMittal Poland S.A., Al. Piłsudskiego 92, 41-308 Dąbrowa Górnicza –Oddział w Krakowie, ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków (Składowisko odpadów w Pleszowie)	1,32
52.	Spółdzielnia Rzemieśnicza Wielobranżowa KALWARIANKA ul. Mickiewicza 42, 34-130 Kalwaria Zebrzydowska (Instalacja do produkcji wyrobów z płyt drewnopochodnych)	1,24
53.	STALPRODUKT S.A., ul. Wygoda 69, 32-700 Bochnia (Wydział Blach Transformatorowych)	1,21
54.	METALODLEW S.A., ul. Ujastek 1, 31-752 Kraków (Instalacja do odlewania żeliwa)	1,15
55.	WIŚNIEWSKI Sp. z o.o., Sp. k-a., 33-111 Wielogłowy 153, gm. Chełmec - Zakład Nr 1 i 3, ul. Jana Pawła II 38, Nowy Sącz (Instalacja cynkowania ogniowego z linią chemicznego przygotowania powierzchni)	1,13
56.	Zakład Gospodarki Komunalnej „Bolesław” Sp. z o.o., ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne)	1,04
57.	Royal Canin Polska Sp. z o.o. ul. Grabska 10, 32-005 Niepołomice (Instalacja do przetwórstwa produktów spożywczych lub paszy)	1,03
	SUMA dla instalacji o emisji dopuszczalnej > 1 kg/h	844,0

* ze względu na brak danych w pozwoleniu, emisję godzinową pyłu całkowitego określono na podstawie emisji rocznej lub na podstawie emisji PM10 jeśli ta druga wartość jest wyższa; w pozwoleniu nie określono emisji godzinowej, ze względu na fakt, iż określono emisję w stężeniu (mg/m³) zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa

Pogrubioną czcionką oznaczono zakłady, które w klasyfikacji Mg/rok były w grupie o najwyższej emisji (11 zakładów o emisji > 100 Mg/rok) ale zakwalifikowało się tutaj również kilka zakładów o przeciętnej emisji rocznej. Wszystkie te zakłady mieszczą się w przedziale > 10 kg/h.

W poniższej tabeli podsumowano powyższe dane w podziale na liczby zakładów w zależności od wielkości emitowanych zanieczyszczeń pyłowych.

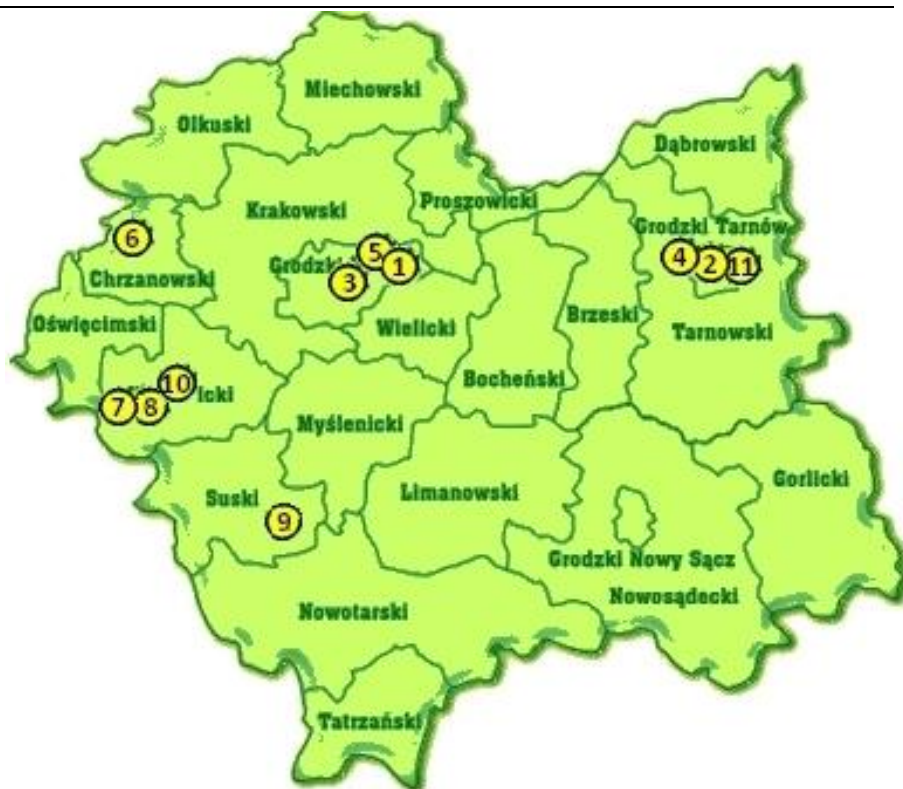
Tab. 10 Podsumowanie zestawienia zakładów przemysłowych

Lp.	Ilość zanieczyszczeń pyłowych wprowadzanych do powietrza	Liczba zakładów *	Wielkość emisji pyłu całkowitego [kg/h]
1.	Powyżej 15 kg pyłu całkowitego /h	11	648,7
2.	Od 1 do 15 kg pyłu całkowitego /h	44	195,3
3.	Poniżej 1 kg pyłu całkowitego /h	151	7,9
	SUMA	206	851,9

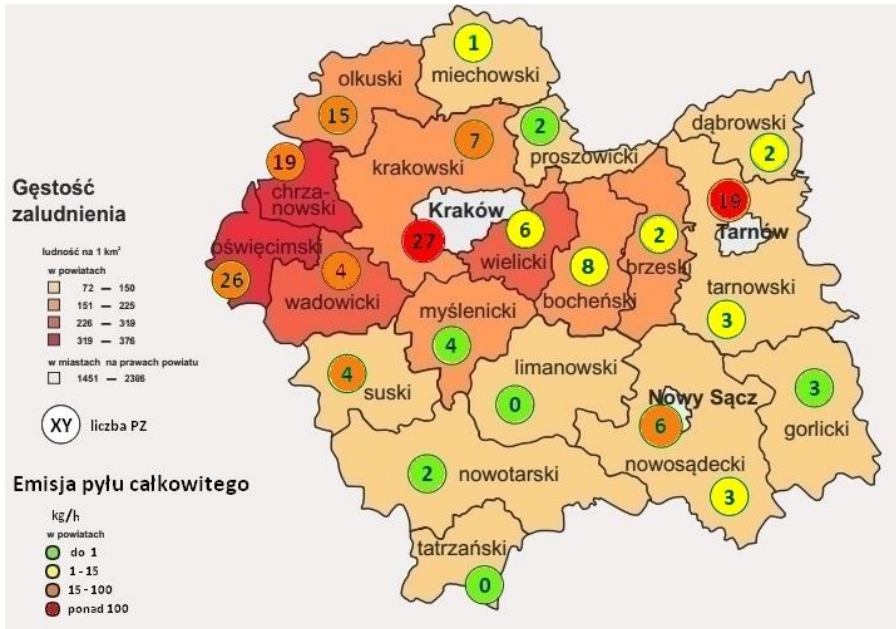
* tylko aktywnych – nie sumowano zakładów z wygaszonymi pozwoleniami

Rysunek 3 Instalacje o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego powyżej 15 kg/h

Rysunek 3 pokazuje rozmieszczenie na mapie małopolski Instalacji o dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego powyżej 15 kg/h, natomiast poniższy rysunek jest analogiczny do rysunku z poprzedniego podrozdziału (Rysunek 2) ale tutaj przedstawiono liczbę emisji w ujęciu godzinowym. Największa emisja godzinowa pyłu z przemysłu o wartości powyżej 100 kg/h może wystąpić na terenie Krakowa, Tarnowa i powiatu wadowickiego.

Rysunek 4 Liczba pozwoleń zintegrowanych dla instalacji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko wraz z gęstością zaludnienia

2.3. Identyfikacja źródeł emisji niezorganizowanej

W wyniku analizy pozwoleń zintegrowanych i sektorowych zidentyfikowano następujące źródła emisji niezorganizowanych pyłu:

- **hutnicza sortownia spieku,**
- wyrotnica wagonów,
- **ruch pojazdów,**
- **składowisko węgla,**
- **składowisko odpadów,**
- przeróbka mechaniczna węgla,
- **transport przenośnikami taśmowymi węgla, koksu, pyłu węglowego lub odpadów,**
- **emisja z pieców koksowniczych (obsadzanie, koksowanie, wypychanie)**
- wylwanie z kadzi żużlowych żużła wielkopieczowego
- **przemieszczanie żużła wielkopieczowego,**
- rozładunek żużła stalowniczego,
- **transport, przerób i magazynowanie żużła stalowniczego.**

Pogrubioną czcionką zaznaczono te źródła emisji niezorganizowanej, które będą mogły podlegać rekomendowanym działaniom wymienionym w dalszej części analizy.

Inne rodzaje emisji niezorganizowanych, które mogą wystąpić w zakładach przemysłowych:

- transport (szczególnie niezabudowanymi przenośnikami taśmowymi) i przesypywanie paliw i surowców stałych,
- rozładunek paliw i surowców stałych,
- magazynowanie paliw i surowców stałych,
- kruszenie paliw i surowców stałych,
- strzępiarki,
- ruch pojazdów i urządzeń roboczych,

3. Analiza procesów będących źródłem emisji pyłu

Na podstawie przeprowadzonej analizy treści pozwoleń środowiskowych i zidentyfikowanych różnych rodzajów działalności opisano wszystkie procesy charakteryzujące się emisją zanieczyszczeń pyłowych.

W tabeli 10 zestawiono procesy odpowiedzialne za emisję pyłu całkowitego, PM₁₀, PM_{2.5} i benzo(a)pirenu występujące we wszystkich zidentyfikowanych rodzajach działalności na terenie województwa małopolskiego. Procesy, w celu poglądowym, podzielono na trzy ogólne grupy wg charakteru procesu: spalanie paliw, procesy chemiczne i biologiczne oraz przemiany fizyczne, procesy mechaniczne. Procesy nie są pogrupowane w zależności od wielkości emisji pyłowej. Pierwsza grupa to procesy z emisją głównie zorganizowaną, dotyczące termicznej przeróbki paliw, zarówno w procesach wielkoskalowych jak i w małej skali takiej jak spalanie paliwa w silnikach pojazdów. Druga grupa jest najbardziej różnorodna i obejmuje procesy powiązane ze zmianą właściwości chemicznych lub fizycznych obrabianych substancji. Często na emisję pyłową zarówno w postaci zorganizowanej lub niezorganizowanej składają się oprócz pyłów pochodzenia węglowego, również pyły złożone z cząstek obrabianej lub przetwarzanej substancji. Trzecia grupa to procesy mechanicznej przeróbki lub związane z całą linią transportu i składowania substancji.

Tab. 11 Źródła emisji zanieczyszczeń pyłowych z instalacji objętych pozwoleniami

Lp.	1. Spalanie paliw (w tym odgazowanie i inne procesy termiczne)	2. Procesy chemiczne i biologiczne oraz przemiany fizyczne	3. Procesy mechaniczne
1.	piece grzewcze, szybowe, indukcyjne, suszarnicze, atmosferyczne, podgrzewu oleju, przepychowe, łukowe, obrotowe, tunelowe, elektryczne	biologiczne przetwarzanie frakcji podsitowej	szlifowanie nadlewków
2.	piece cynkownicze, do polimeryzacji, tyglowe, do przetrzymywania cynku, topielne, odstojowe, odlewnicze, wygrzewcze, wypoławowe	kabina obróbki strumieniowo-ciernej	urządzenia do mas formierskich i inne
3.	kotły na paliwa stałe (węgiel kamienny, miął)	kalcyonacja	pryzmy
4.	kotły na paliwa ciekłe	produkcja folii aluminiowej	piaskownia

Lp.	1. Spalanie paliw (w tym odgazowanie i inne procesy termiczne)	2. Procesy chemiczne i biologiczne oraz przemiany fizyczne	3. Procesy mechaniczne
5.	kotły gazowe (gaz ziemny, biogaz, procesowy)	destylacja benzolu	magazynowanie kruszywa
6.	procesy koksownicze – koksowanie i opalanie	gaszenie koksu	składowanie, magazynowanie, przygotowanie i transport węgla, obsadzanie komór, wypychanie i sortowanie koksu
7.	suszarki	maszyny drukarskie	maszyny papiernicze
8.	podgrzewacze	elektrolizery	kruszkarki
9.	gazowe nagrzewnice powietrza	obróbka powierzchniowa	składowanie odpadów
10.	pojazdy	proces powlekania	magazynowanie odpadów
11.	pochodnie	sferoidyzacja	przesypy
12.	dopalacze gazu (termoreaktory)	śrutownice	krata wstrząsowa
13.	agregaty prądowórcze	spawanie	podajniki
14.	komory paleniskowe	procesy wielkopieczowe	skrzynie przedmuchiwania
15.	silnik spalania gazu składowiskowego	produkcja wodoru	granulator
16.	generatory pary	cynkowanie, anodowanie	prasy
17.	światłki (grzewcze)	linia lakiernicza	sortownie
18.	żarzaki	tygiel rozpyłowy	sedymentator
19.	promienniki gazowe	wytwarzanie octanu butylu	przemieszczanie i przeróbka żużla
20.	przygotowanie ciepłej wody	chłodziarki	młyny
21.	wymiennik ciepła	kokilarki	mieszalniki
22.	maszyny robocze	oczyszczanie azotu	zbiorniki
23.	instalacje pirolizy	instalacja produkcji walcówki	bębnowanie odlewów
24.	wygrzewanie kadzi	produkcja siarczanu magnezu	prostownice
25.	biogazownia	stalownia konwertorowa	silosy
26.	wygrzewanie kadzi	powlekanie organiczne blach	ługownik
27.	opalarki	schładzanie zgarów	obróbka gąbki
28.	komora wędzarnicza	produkcja wyrobów ceramicznych	strzępiarka

Lp.	1. Spalanie paliw (w tym odgazowanie i inne procesy termiczne)	2. Procesy chemiczne i biologiczne oraz przemiany fizyczne	3. Procesy mechaniczne
29.	smażalnik	produkcja żywic poliestrowych	prasownia
30.	układ z turbiną gazową	produkcja opakowań	maszynownie
31.		produkcja cylindrów rotograwiurów	
32.		kalcynowanie	
33.		nasycalnia	
34.		grafitownia	
35.		wypalanie	
36.		wanny regeneracyjne, anodowania	
37.		malarnia	

W tabeli 11 przyporządkowano wymienione wyżej źródła emisji pyłu do zidentyfikowanych sektorów przemysłu w celu doboru technik ograniczania emisji, w zależności od rodzaju działalności.

Tab. 12 Charakterystyka emisyjna analizowanych sektorów

Lp.	Sektor przemysłu	Główne źródła emisji
1.	Energetyka	Kotły węglowe, kotły olejowe, kotły na biomasę, zbiorniki
2.	Hutnictwo - stalownictwo, metalurgia, odlewnie	Topialnia, stacja przerobu mas, linia formierska, magazyn piasków, oczyszczalnia odlewów, kocioł c.o, spiekalnia, wielkie piece, stalownia konwertorowa, ciągłe odlewanie stali, walcownia gorąca, walcownia zimna
3.	Koksownictwo	Węglownia, wypychanie koksu, opalanie pieców koksowniczych, chłodzenie koksu, sortowanie koksu
4.	Produkcja wapna	Młyny, zbiorniki, piece tunelowe, suszarnie, piec obrotowy, podgrzewacz kruszywa
5.	Chemiczny (destylacja, produkcja nawozów fosforowych, oksydacja asfaltu, produkcja octanu butylu, produkcji żywic poliestrowych)	Dopalacze gazów, piece podgrzewu oleju, silnik, nagrzewnica, granulacja, magazyn nawozów
6.	Hodowla zwierząt	Nagrzewnice gazowe
7.	Unieszkodliwianie padłych zwierząt	Kotły węglowe

Lp.	Sektor przemysłu	Główne źródła emisji
8.	Termiczne przekształcanie odpadów	Instalacja pirolizy, komora paleniskowa, kocioł parowy, silosy
9.	Mechaniczno-biologiczne przetwarzanie zmieszanych odpadów komunalnych	Sortownia, kompostownia, ruch pojazdów
10.	Składowiska odpadów	Składowanie, magazynowanie odpadów, ruch pojazdów
11.	Oczyszczalnie ścieków	Ruch pojazdów
12.	Wytop aluminium	Instalacja produkcji walcówki
13.	Wytop szkła	Wanny regeneracyjne
14.	Ocynkownie	Suszarki
15.	Rafinacja (w tym hydrrafinacja parafin),	Piec rurowy
16.	Przetwarzanie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego	Linia technologiczna, kotły gazowe, ruch pojazdów
17.	Powierzchniowa obróbka z wykorzystaniem rozpuszczalników organicznych	Suszarnia tunelowa, dopalacze termiczne, maszyny drukarskie, wymiennik ciepła, kabina lakiernicza, piec do polimeryzacji, piec podgrzewający kąpiele, piec tunelowy, kabina obróbki strumieniowo - ciernej, kotłownia
18.	Produkcja ceramiki	Piec węglowy
19.	Pozostałe: drukowanie, produkcja puszek napojowych, bibułki, opakowań metalowych, pianki polimerowej, papieru, spożywczy, kotłów centralnego ogrzewania, sprzętu gaśniczego, wyrobów węglowych, malowania wycieraczek samochodowych, wytwarzanie mas bitumicznych	Ruch pojazdów, tłoczenie i wykrawanie, spawanie i zgrzewanie, kotły gazowe, kalcynownia, magazyn surowców płynnych, prasownia, piecownia, nasycalnia, grafitownia, malarnia

4. Identyfikacja procesów o największym oddziaływaniu

Wśród zakładów o największym oddziaływaniu na środowisko (punkt 2 – zakłady emitujące potencjalnie powyżej ok. 100 Mg pyłu całkowitego /rok lub powyżej 15 kg pyłu całkowitego /h) wyodrębnić można następujące sektory:

- **energetyczny,**
- **stalowniczy,**
- **procesy w instalacjach do produkcji wapna w piecach szybowych,**
- **chemiczny.**
- **powierzchniowa obróbka metali lub tworzyw sztucznych,**
- **wytwarzanie mas bitumicznych,**
- **spożywczy.**

Zakłady przemysłowe, które się klasyfikują do ww. sektorów zostały wymienione w rozdziale 2 niniejszego opracowania. Zakłady te charakteryzują się dużą emisją pyłową stanowiącą ponad 80% emisji pyłu z przemysłu na terenie województwa małopolskiego.

W obrębie tych sektorów zidentyfikowano następujące źródła emitujące zanieczyszczenia pyłowe do powietrza:

Tab. 13 Charakterystyka emisyjna głównych sektorów

Lp	Nazwa sektora	Główne źródła emisji	Główny rodzaj emisji największych zakładów	Techniki ograniczenia emisji pyłowych
1.	Sektor energetyczny	Kotły węglowe	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie produkcji, – regulacja spalania w kotłach, – ograniczenie pracy kotłów węglowych, maksymalna wydajność kotłów gazowych – ograniczenie ruchu pojazdów związanego bezpośrednio z eksploatacją instalacji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – kontrolowanie wilgotności paliwa, – unikanie zbędnej obsługi materiałów i nieostrożnych rzutów z dużej wysokości, – wykorzystanie zraszaczy wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzających, – zastosowanie sprzętu do czyszczenia kół, – dopilnowanie, by pojazdy do
		Kotły olejowe	zorganizowana	
		Kotły na biomasę	zorganizowana	
		Zbiorniki	i zorganizowana niezorganizowana	
		Ruch pojazdów	niezorganizowana	

Lp	Nazwa sektora	Główne źródła emisji	Główny rodzaj emisji największych zakładów	Techniki ograniczenia emisji pyłowych
				<p>przewozu nie były przepełnione a przewożony materiał był przykryty,</p> <ul style="list-style-type: none"> – zastosowanie węgla o lepszej jakości.
2.	Sektor hutniczy	Koksownia	zorganizowana i niezorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – wydłużenie czasu koksowania celem zmniejszenia liczby obsadzeń, wypchnięć i gaszeń koksu, – ograniczenie ruchu pojazdów związanego bezpośrednio z eksploatacją instalacji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – unikanie zbędnej obsługi materiałów i nieostoniętych zrzutów z dużej wysokości, – wykorzystanie zraszaczy wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzających, – minimalizacja naruszania pryzm, – ograniczenie wysokości i kontrola ogólnego kształtu pryzm, – zastosowanie sprzętu do czyszczenia kół, – dopilnowanie, by pojazdy do przewozu nie były przepełnione a przewożony materiał był przykryty
		Topialnia	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczanie produkcji całego zakładu
		Stacja przerobu mas	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczanie produkcji poprzez ograniczanie pracy starych urządzeń a maksymalizację wydajności nowych,
		Linia formierska	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie ruchu pojazdów związanego bezpośrednio z eksploatacją instalacji
		Magazyn piasków	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji,
		Oczyszczalnia odlewów	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – unikanie zbędnej obsługi materiałów i nieostoniętych zrzutów z dużej wysokości,
		Kocioł c.o.	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystanie zraszaczy wodnych,
		Spiekalnia	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – wykorzystanie urządzeń odkurzających,
		Wielkie piece	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – minimalizacja naruszania pryzm,
		Stalownia konwertorowa	zorganizowana i niezorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – zastosowanie sprzętu do

Lp	Nazwa sektora	Główne źródła emisji	Główny rodzaj emisji największych zakładów	Techniki ograniczenia emisji pyłowych
		Ciągłe odlewanie stali	zorganizowana i niezorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – czyszczenia kół, – dopilnowanie, by pojazdy do przewozu nie były przepełnione a przewożony materiał był przykryty
		Walcownia gorąca	zorganizowana i niezorganizowana	
		Walcownia zimna	zorganizowana	
		Ruch pojazdów	niezorganizowana	
3.	Procesy w instalacjach do produkcji wapna w piecach szybowych	Młyny, zbiorniki, piece tunelowe, suszarnie, piec obrotowy, podgrzewacz kruszywa	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie produkcji, – regulacja spalania, – ograniczenie ruchu pojazdów związanego bezpośrednio z eksploatacją instalacji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – wykorzystanie zraszaczy wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzających, zastosowanie sprzętu do czyszczenia kół, – dopilnowanie, by pojazdy do przewozu nie były przepełnione a przewożony materiał był przykryty
		Ruch pojazdów	niezorganizowana	
4.	Sektor chemiczny	Granulacja	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie produkcji, – ograniczenie ruchu pojazdów związanego bezpośrednio z eksploatacją instalacji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – wykorzystanie zraszaczy wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzających, – zastosowanie sprzętu do czyszczenia kół, – dopilnowanie, by pojazdy do przewozu nie były przepełnione
		Magazyn nawozów	i zorganizowana niezorganizowana	
		Ruch pojazdów	niezorganizowana	
5.	Powierzchniow a obróbka metali lub tworzyw sztucznych	Prasy, piec indukcyjny, kokilarki	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie produkcji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – wykorzystanie zraszaczy wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzających,
6.	Wytwarzanie mas bitumicznych	Urządzenia wytwórcze, zbiorniki	zorganizowana	<ul style="list-style-type: none"> – ograniczenie produkcji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – wykorzystanie zraszaczy

Lp	Nazwa sektora	Główne źródła emisji	Główny rodzaj emisji największych zakładów	Techniki ograniczenia emisji pyłowych
				wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzących,
7.	Spożywczy	Kotły gazowe	zorganizowana	– ograniczenie produkcji – zwiększenie częstotliwości kontroli emisji, – wykorzystanie zraszaczy wodnych, – wykorzystanie urządzeń odkurzących,
8.	Wszystkie sektory	-	niezorganizowana	– wstrzymanie prac porządkowych na dużą skalę, – wstrzymanie planowych napraw i remontów, – wstrzymanie prac budowlanych i rozbiórkowych.

5. Przykładowe rekomendacje i zalecenia dla organów administracji

5.1. Kryteria wyboru instalacji podlegających ograniczeniom emisji pyłu w przypadku wystąpienia 3. stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Każde wystąpienie epizodu wysokich stężeń pyłów w powietrzu można rozpatrywać w dwojaki sposób. Ze środowiskowego punktu widzenia stanowi on okres podwyższonego zagrożenia dla zdrowia ludzi i całej biosfery, a także strat o charakterze materialnym, związanych ze szkodami infrastrukturalnymi, ograniczeniami procesów wytwórczych, spadkiem produktywności ekosystemu i innymi zjawiskami negatywnie oddziałyującymi na całokształt działalności i dobrostan człowieka. Z prawnego punktu widzenia epizod taki może być natomiast rozpatrywany jako naruszenie obowiązujących przepisów prawnych, wymuszających nie przekraczanie ustalonych, zazwyczaj dość restrykcyjnych, poziomów pyłu w powietrzu.

Wymienione dwa podejścia, w praktyce podejmowania decyzji zmierzających do ochrony jakości powietrza atmosferycznego, tworzą przeciwstawne kryteria decyzyjne. I tak, w ujęciu formalno-prawnym, powinien zostać spełniony postulat ograniczenia stężeń pyłów w powietrzu w stopniu pozwalającym na spełnienie standardów jakości powietrza – zarówno w obszarach o znacznej wrażliwości środowiskowej, tj. o dużej gęstości zaludnienia, terenach cennych historycznie, architektonicznie, kulturowo, infrastrukturalnie, itp., jak też na obszarach niezamieszkałych, nieużytkach, strefach zdegradowanych – a więc na terenach o wrażliwości mniejszej. Z kolei w ujęciu środowiskowym ochrona powietrza powinna zmierzać w pierwszej kolejności do ochrony środowiska życia ludzi, co oznacza maksymalne ograniczanie stężenia pyłów we wszystkich obszarach wrażliwych w celu osiągnięcia najmniejszego dostępnego poziomu (co jest istotne ze względu na bezprogowy sposób oddziaływania pyłów), ze szczególnym uwzględnieniem terenów o dużej gęstości zaludnienia. Sytuacją idealną jest taka, gdy obydwie postulatory są spełnione, tzn. na całym obszarze nie występują przekroczenia standardów jakości powietrza, a dodatkowo w obszarach wrażliwych, stężenia są maksymalnie ograniczone, osiągając poziom znacznie niższy od dopuszczalnych obowiązującym prawem. Rozwiązanie takie, ze względu na znaczne, ale także silnie zróżnicowane koszty ograniczania emisji związanej z działalnością podmiotów o różnym charakterze, są na wielu obszarach – w szczególności miejskich – trudne do osiągnięcia. Nic jednak nie stoi na przeszkodzie, aby w procesie zarządzania jakością środowiska uwzględniać obydwie

wymienione podejścia. Można to osiągnąć, korzystając z rozwiązania mieszanego. Uwzględnia ono utworzenie nie jednej, ale kilku list kryterialnych, opisujących źródła emisji istniejące na zarządzanym obszarze usystematyzowane hierarchicznie w zależności od ich bezpośredniego wpływu na wielkość stężeń wywoływanych działalnością źródła, jak też na populację ludzi oraz elementy biosfery znajdujące się w obszarze ich oddziaływania. W ten sposób, dobierając odpowiednio kryteria, można elastycznie wprowadzać do analizy źródeł elementy formalne jak i środowiskowe.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej uwagi zdecydowano, że wśród kryteriów oceny wyboru instalacji, która ma być objęta wytycznymi dot. ograniczenia emisji - jakimi powinien się kierować organ wydający pozwolenia w celu nałożenia dodatkowych obowiązków ochrony powietrza w przypadku wystąpienia 3 stopnia oddziaływania (alarmu smogowego) - zostaną uwzględnione kryteria pozwalające na bardziej formalną lub bardziej środowiskową ocenę oddziaływania źródeł:

- gęstość zaludnienia terenów, na których znajduje się źródło emisji (kryterium środowiskowe),
- wielkość emisji pyłów (kryterium formalne),
- częstość występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych na obszarze oddziaływania (kryterium środowiskowe),
- istnienie źródeł emisji niezorganizowanej (kryterium formalne).

Każde z przedstawionych kryteriów wnosi do analizy wpływu oddziaływania źródeł emisji inne przesłanki odnoszące się do przyczyn i skutków wysokich stężeń pyłów. W związku z tym, przy podejmowaniu decyzji o wyborze instalacji podlegających ograniczeniom emisji w przypadku wystąpienia 3 stopnia zagrożenia powietrza pyłami, wszystkie one powinny być brane pod uwagę z jednakową wagą, co zapewnia daleko idącą kompleksowość wnioskowania. Można jednak, w celu uwypuklenia istotności pewnych elementów oddziaływania, przypisać im wagę większą niż pozostałym lub pominąć jedno z kryteriów jako mniej istotne.

W dalszej części, w kolejnych punktach, opisano wymienione kryteria wyboru instalacji podlegających ograniczeniom emisji w przypadku wystąpienia 3 stopnia zagrożenia, przedstawiono czynniki decydujące o ich istotności oraz zdefiniowano zakresy wartości liczbowych pozwalających na identyfikację istotności danego kryterium dla konkretnego źródła.

5.1.1. Gęstość zaludnienia

Zadaniem przepisów regulujące zasady zarządzania środowiskiem jest, w pierwszym rzędzie, zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego ludziom poddawanych presji związanej z zagrożeniami środowiskowymi. Zostało to zapisane

w Konstytucji RP z 1997 r., gdzie wśród 4 artykułów odnoszących się wprost do obowiązków władzy publicznej w zakresie ochrony środowiska i bezpośrednio narzucających:

1. obowiązek zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska (art. 68 ust. 4),
2. obowiązek prowadzenia polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74 ust. 1),
3. obowiązek ochrony środowiska (art. 74 ust. 2),
4. obowiązek wspierania działań obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska (art. 74 ust. 4).

dwa pierwsze dotyczą wprost ochrony ludzi przed skutkami zanieczyszczenia środowiska, a pozostałe dwa odnoszą się w sposób ogólny do całego środowiska, jako elementu zapewniającemu utrzymanie naturalnych podstaw bytu człowieka.

Oznacza to, że Konstytucja definiuje człowieka jako głównego beneficjenta uregulowań związanych ze środowiskiem, w związku z czym zasadnym wydaje się, iż podstawowym parametrem wyboru decydującym o wyborze obiektów do ograniczenia emisji oddziaływującej na ogół lokalnego społeczeństwa, powinno być kryterium populacyjne.

Proponowane kryterium: Gęstość zaludnienia (osób/km²).

Przyjmuje się uwzględnienie 3 poziomów gęstości zaludnienia, zróżnicowanych względem średniej gęstości zaludnienia dla województwa małopolskiego, wynoszącej wg stanu na rok 2021 ok. 225 os./km²:

1. niska – poniżej średniej (< 225 os./km² - 15 powiatów),
2. średnia – powyżej średniej (> 225 os./km² - 4 powiaty),
3. wysoka – (> 1451 dla 3 miast na prawach powiatu).

5.1.2. Wielkość emisji zorganizowanej pyłu

Przy ocenie wpływu źródeł emisji na jakość powietrza zewnętrznego, stosuje się kilka kryteriów bazujących na stężeniu zanieczyszczenia w powietrzu. Jednym z podstawowych jest średniodobowy (24-godzinny) poziom stężeń pyłu PM10. Stanowi on wielkość, która w wyniku powstawania epizodów smogowych typowych dla warunków polskich, najczęściej przekracza dopuszczalny poziom stężeń przewidziany w polskim prawie. W tym zakresie, stężenie średniodobowe można uznać za charakterystyczny wskaźnik istnienia wysokich poziomów stężeń PM10. Wysokie wartości stężenia 24-godzinnego pojawiają się, gdy krótkoterminowe emisje tego pyłu (mające miejsce w ciągu kilku - kilkunastu kolejnych godzin) utrzymują się na znacznym, ponadprzeciętnym poziomie. Zdolność źródeł emisji do kreowania warunków sprzyjających takim przekroczeniom jest zatem zależna od zdolności do generowania dużych emisji w stosunkowo krótkich odcinkach czasu.

W związku z tym, jako kryterium emisyjne zostały wybrane 1-godzinne emisje pyłu PM10, odzwierciedlające w najlepszy sposób taki właśnie czasowy charakter emisji.

Proponowane kryterium: Emisja zorganizowana 1-godzinna pyłu całkowitego/PM 10 [kg/h].

W pozwoleniach dopuszczalna wartość emisji PM10 jest nieco niższa lub równa dopuszczalnej emisji pyłu całkowitego lub pomijana. Szczególnie ze względu na niekompletność danych dotyczących PM10 w niniejszym opracowaniu dokonano segregacji z uwagi na pył całkowity. Natomiast w przypadku, gdy zakład posiada określony dopuszczalny poziom emisji PM10 i może on zdecydować o klasyfikacji zakładu do niższej kategorii to należy dokonać klasyfikacji wobec wartości emisji PM10.

5.1.3. Częstość przekraczania wybranych poziomów stężeń

Emisja pyłu jest podstawowym parametrem opisującym źródła emisji z punktu widzenia ich oddziaływania na jakość powietrza, ponieważ jej wielkość ma podstawowy wpływ na poziomy stężenie PM10 pojawiające się w sąsiedztwie emitora. Ostateczna wartość tych stężeń zależy jednak także od wielu innych czynników nieuwzględnianych przez wielkość emisji. W wyniku ich działania pewien emitorek może powodować – lub nie, przekroczenia granicznych poziomów stężeń, w zależności od lokalnych warunków wpływających na dynamikę procesów adwekcji-dyfuzji w atmosferze, takich jak charakter pokrycia terenu, jego rzeźba, lokalne warunki klimatyczne, wielkość tła PM10 itp. W sposób scalony zdolność do generowania wysokich stężeń zanieczyszczeń w powietrzu manifestuje się przekroczeniami wybranych, ustalonych poziomów stężeń. Zastosowanie kryterium związanego z wystąpieniem 2 i 3 stopnia przekroczeń nawiązuje w ten sposób do pozaemisyjnych czynników kształtowania się stężeń PM10 w powietrzu. Poniższa tabela zawiera zestawienia liczby przekroczeń drugiego (informacyjnego) i trzeciego stopnia (alarmowego) za lata 2020 i 2021.

Tab. 14 Częstotliwości przekroczeń drugiego i trzeciego stopnia za lata 2020 i 2021.

Lp.	Nazwa powiatu	2020r.		2021r.	
		II stopień	III stopień	II stopień	III stopień
1.	bocheński	3	-	3	-
2.	brzeski	12	-	3	-
3.	chrzanowski	-	-	3	-
4.	dąbrowski	2	-	1	-
5.	gorlicki	-	-	-	-
6.	krakowski	16	-	21	-

Lp.	Nazwa powiatu	2020r.		2021r.	
		II stopień	III stopień	II stopień	III stopień
7.	limanowski	2	-	3	-
8.	miechowski	1	-	-	-
9.	myślenicki	2	-	6	-
10.	nowosądecki	16	-	8	-
11.	nowotarski	11	7	26	3
12.	olkuski	3	-	4	-
13.	oświęcimski	13	-	20	5
14.	proszowicki	1	-	1	-
15.	suski	17	-	23	2
16.	tarnowski	2	-	3	-
17.	tatrzański	5	-	2	-
18.	wadowicki	5	-	5	-
19.	wielicki	3	-	6	-
20.	Kraków	17	-	17	1
21.	Nowy Sącz	18	1	10	-
22.	Tarnów	7	-	6	-

Proponowane kryterium: Wystąpienie przekroczeń 3. stopnia lub liczba przypadków wystąpienia przekroczeń 2. stopnia w 2020 i 2021r [średnia liczba przekroczeń/rok].

Przyjmuje się uwzględnienie 3 poziomów kryterium, zróżnicowanych względem średniej częstości występowania przekroczenia 2 stopnia dla województwa małopolskiego, wynoszącej wg stanu na lata 2020/21 ok. 7,5 (w zaokrągleniu 8):

1. niski - liczba przekroczeń 2 stopnia nie większa niż 8/rok i nie wystąpił 3 stopień przekroczeń,
2. średni - liczba przekroczeń 2 stopnia większa niż 8/rok i nie wystąpił 3 stopień przekroczeń,
3. wysoki - wystąpił 3 stopień przekroczeń.

Powyższe poziomy kryteriów zobrazowano na poniższej mapie województwa.

	liczba przekroczeń 2. stopnia nie większa niż 8/rok i nie wystąpił 3. stopień przekroczeń - prawdopodobieństwo 3. stopnia jest niskie
	liczba przekroczeń 2. stopnia większa niż 8/rok i nie wystąpił 3. stopień przekroczeń - prawdopodobieństwo 3. stopnia jest średnie
	wystąpił 3. stopień przekroczeń - prawdopodobieństwo 3. stopnia jest wysokie

Rysunek 5 Mapa częstotliwości przekroczeń 2. i 3. stopnia

5.1.4. Emisja niezorganizowana

Ze względu na podstawowe problemy z pomiarową oceną wielkości emisji niezorganizowanej, stanowi ona zawsze jeden z najmniej wiarygodnych elementów analizy środowiskowej w zakresie jakości powietrza. Niemniej jednak, ze względu na swoje potencjalnie duże znaczenie (znaczna liczba i różnorodność źródeł reprezentujących ten typ emisji) oraz istotne oddziaływanie związane zarówno z wielkościami emisji jak i niekorzystnym zazwyczaj mechanizmem wprowadzania

zanieczyszczeń do powietrza, emisja ta powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie wśród kryteriów opisujących zdolność źródeł do tworzenia stężeń pyłów o wysokich poziomach. Ze względu na wspomnianą, małą wiarygodność emisji przypisywanych źródłom niezorganizowanym, proponuje się utworzenie kryterium opisującego tę grupę emisji w sposób jakościowy (w przeciwieństwie do ilościowego kryterium emisji zorganizowanej PM10), odnoszący się w ogólny sposób do łatwo weryfikowalnego faktu istnienia samej emisji lub istnienia urządzeń ją ograniczających.

Proponowane kryterium: Emisja niezorganizowana pyłu PM10

Zakłada się uwzględnienie 3 poziomów kryterium, zróżnicowanych w zależności od faktu zastosowania (lub nie), środków pozwalających na jej ograniczenie lub wyodrębnienia obiektów, w przypadku których ten typ emisji nie występuje:

1. niska – źródła emisji niezorganizowanej nie występują – nie są deklarowane w dokumentacji,
2. średnia – występują źródła emisji niezorganizowanej wyposażone w techniki i urządzenia ochrony środowiska (hermetyzacja, zadaszenia),
3. wysoka – występują źródła emisji niezorganizowanej bez technik ograniczania emisji (magazyny materiałów, przesypy, kruszarki, procesy termicznego przekształcania paliw stałych, itp).

5.2. Wykorzystanie proponowanych kryteriów do wyboru instalacji podlegających ograniczeniom emisji pyłu.

Każdemu z przedstawionych kryteriów został przypisany poziom oddziaływania: niski, średni lub wysoki. W każdym z przypadków można dokonać prostego opisu liczbowego hierarchii oddziaływania, przyjmując np. następujące przyporządkowanie:

- poziom oddziaływania: niski - liczba oddziaływania: 1
- poziom oddziaływania: średni - liczba oddziaływania: 2
- poziom oddziaływania: wysoki - liczba oddziaływania: 3

Dalsza analiza kryterialna zmierzająca do wyboru instalacji podlegających ograniczeniom emisji pyłu, może polegać na sumowaniu liczb oddziaływania przypisanych poszczególny źródłom emisji. Sumowanie to można wykonać w oparciu o prostą tabelkę (Tabl. 1):

Tab. 15 Przykładowa ocena zakładów.

	Numer kryterium				Suma
	1 (gęstość zaludnienia)	2 (emisja kg/h)	3 (częstość przekroczeń)	4 (emisja niezorg.)	
zakład 1	1	2	1	2	6
zakład 2	3	1	2	1	7
zakład 3	2	3	2	2	9
zakład 4	2	2	1	3	8

Im większa jest suma liczb oddziaływania dla danego źródła emisji, tym wyższym oddziaływaniem ogólnym się ono odznacza (przykładowo, w powyższej tabeli najwyższym oddziaływaniem charakteryzuje się źródło 3). Minimalna suma kryteriów to 4 a maksymalna to 12. Proponujemy przyjąć za wartość graniczną wartość średnią - 8, czyli jeśli zakład osiągnie punktację równą 8 lub powyżej to powinien być objęty wymogiem dodatkowych zapisów w pozwoleniu. Zgodnie z powyższą tabelą objętymi wymogiem byłyby zakłady numer 3 i 4.

6. Przykładowe zapisy do pozwoleń

W przypadku pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza dodatkowe wymagania w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowych należy zamieścić w punkcie: „*Wymagane działania i środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji*”. W przypadku pozwoleń zintegrowanych, dodatkowe wymagania można zamieścić również w punkcie „*Dodatkowe wymagania związane z eksploatacją instalacji konieczne dla osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości*”. Analizę prawną i podstawę wprowadzenia ww. wymogów wskazano Rozdziale 7 niniejszego dokumentu.

Celem wprowadzenia proponowanych warunków specjalnych jest natychmiastowe ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń pyłowych z określonych źródeł, co pomoże ograniczyć negatywne oddziaływanie na jakość powietrza w występujących sytuacjach smogowych. W ww. punktach powinny się znaleźć działania ograniczające emisję dedykowane dla konkretnego rodzaju działalności i charakterystyki zakładu objętego pozwoleniem. Działania określone w warunkach specjalnych powinny być wprowadzone w życie w źródłach emisji objętych ograniczeniem emisji niezwłocznie po otrzymaniu informacji o wystąpieniu 3. stopnia zagrożenia zanieczyszczenia powietrza. Informacje o wystąpieniu 3. stopnia zagrożenia do podmiotów korzystających ze środowiska przekazują Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego. Operator instalacji powinien być zobowiązany w pozwoleniu do prowadzenia dokumentacji dotyczącej zgodności z określonymi warunkami specjalnymi i podjętymi w ich ramach działaniami oraz rocznej sprawozdawczości w formie raportu z podjętych działań.

Poniżej wymieniono ogólne działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza dla zidentyfikowanych różnych procesów produkcyjnych i wskazano sektory, których to głównie dotyczy.

Zestaw przykładowych działań ograniczania emisji dla wskazanych w drodze analizy sektorów przemysłowych.

Sektor energetyczny:

Dla źródeł stacjonarnych eksploatowanych na terenie zakładu do produkcji energii elektrycznej

i ciepła - ustala się specjalne warunki funkcjonowania w przypadku ogłoszenia 3. poziomu zagrożenia zanieczyszczenia powietrza w celu ograniczenia emisji przy zachowaniu ciągłej niezakłóconej produkcji energii elektrycznej i ciepła:

- a. Niezwłocznie po ogłoszeniu 3 poziomu alarmowego prowadzący instalację przeprowadza kontrolę wzrokową działających jednostek procesowych, zbiorników i silosów surowców i produktów pyłących oraz wszystkich urządzeń ograniczających emisję. Kontrola ta będzie przeprowadzana w

- okresie obowiązywania zgłoszenia sygnału kontrolnego z częstotliwością co najmniej raz na 4 godziny. W przypadku nieszczelności, usterek lub zwiększonej emisji pyłowej zostaną podjęte działania zaradcze. Wynik kontroli wzrokowej zostanie zapisany w rejestrze operacyjnym.
- b. Przeprowadzić optymalizację warunków hydrauliczno-temperaturowych procesu spalania celem ograniczenia emisji pyłu.
 - c. Ograniczyć pracę kotłów węglowych i zmaksymalizować wydajność kotłów gazowych (jeśli dotyczy).
 - d. Nie będą prowadzone żadne prace porządkowe na dużą skalę, planowe naprawy, prace budowlane i rozbiórkowe, które miałyby wpływ na powstawanie pyłu lub zwiększałyby emisję zanieczyszczeń pyłowych. Środek ten nie ma zastosowania do nagłych sytuacji awaryjnych.
 - e. Wprowadzenie ograniczenia ruchu pojazdów na terenie zakładu do niezbędnego minimum.

Sektor stalowniczy, proces produkcji koksu:

Dla źródeł stacjonarnych eksploatowanych na terenie zakładu do produkcji koksu - ustala się specjalne warunki funkcjonowania w przypadku ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczenia powietrza w celu ograniczenia emisji przy zachowaniu ciągłej niezakłóconej produkcji koksu:

- a. Zaleca się wydłużyć średni czas koksownia o godzinę celem zmniejszenia liczby obsadzeń, wypchnięć i gaszeń koksu.
- b. Niezwłocznie po ogłoszeniu 3 poziomu alarmowego przeprowadza się kontrolę wzrokową działających jednostek procesowych, zbiorników magazynowych i wszystkich urządzeń ograniczających emisję. Kontrola ta będzie przeprowadzana w okresie obowiązywania zgłoszenia sygnału kontrolnego z częstotliwością co najmniej raz na 4 godziny. W przypadku wycieków, usterek lub zwiększonej emisji pyłowej zostaną podjęte działania zaradcze. Wynik kontroli wzrokowej zostanie zapisany w rejestrze operacyjnym.
- c. W czasie ogłoszonego poziomu 3 alarmowego częstotliwość kontroli szczelności drzwi we wszystkich bateriach koksowniczych zostanie zwiększona trzykrotnie w stosunku do standardowych kontroli. Kontrola na zmianie nocnej może zostać pominięta jeśli byłaby niewykonalna.
- d. Jeżeli w przypadku stwierdzenia usterki podczas oględzin nie jest możliwe jej natychmiastowe usunięcie, usterka zostanie niezwłocznie zgłoszona do WIOS (elektronicznie lub telefonicznie). Ponadto procedura ta będzie realizowana zgodnie z obowiązującymi zasadami eksploatacji urządzeń technologicznych Zakładu.
- e. Nie będą prowadzone żadne prace porządkowe na dużą skalę, planowe naprawy, prace budowlane i rozbiórkowe, które miałyby wpływ na

powstawanie pyłu lub zwiększałyby emisję zanieczyszczeń pyłowych. Środek ten nie ma zastosowania do nagłych sytuacji awaryjnych.

- f. Wprowadzenie ograniczenia ruchu pojazdów na terenie zakładu do niezbędnego minimum.

Procesy w instalacjach do produkcji wapna w piecach szybowych

Dla źródeł stacjonarnych eksploatowanych na terenie zakładu do produkcji wapna ustala się specjalne warunki funkcjonowania w przypadku ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczenia powietrza w celu ograniczenia emisji przy zachowaniu ciągłej niezakłóconej produkcji wapna:

- a. Niezwłocznie po ogłoszeniu 3 poziomu alarmowego przeprowadza się kontrolę wzrokową działających jednostek procesowych, zbiorników magazynowych i wszystkich urządzeń ograniczających emisję. Kontrola ta będzie przeprowadzana w okresie obowiązywania zgłoszenia sygnału kontrolnego z częstotliwością co najmniej raz na 4 godziny. W przypadku wycieków, usterek lub zwiększonej emisji pyłowej zostaną podjęte działania zaradcze. Wynik kontroli wzrokowej zostanie zapisany w rejestrze operacyjnym.
- b. Wprowadzenie ograniczenia pracy pieców, kruszarek i młynów.
- c. Nie będą prowadzone żadne prace porządkowe na dużą skalę, planowe naprawy, prace budowlane i rozbiórkowe, które miałyby wpływ na powstawanie pyłu lub zwiększałyby emisję zanieczyszczeń pyłowych. Środek ten nie ma zastosowania do nagłych sytuacji awaryjnych.
- d. Wprowadzenie ograniczenia ruchu pojazdów na terenie zakładu do niezbędnego minimum.

Sektor chemiczny

Dla źródeł stacjonarnych eksploatowanych na terenie zakładu chemicznego ustala się specjalne warunki funkcjonowania w przypadku ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczenia powietrza w celu ograniczenia emisji przy zachowaniu ciągłej niezakłóconej pracy zakładu:

- a. Niezwłocznie po ogłoszeniu 3 poziomu alarmowego przeprowadza się kontrolę wzrokową działających jednostek procesowych, zbiorników magazynowych i wszystkich urządzeń ograniczających emisję. Kontrola ta będzie przeprowadzana w okresie obowiązywania zgłoszenia sygnału kontrolnego z częstotliwością co najmniej raz na 4 godziny. W przypadku wycieków, usterek lub zwiększonej emisji pyłowej zostaną podjęte działania zaradcze. Wynik kontroli wzrokowej zostanie zapisany w rejestrze operacyjnym.
- b. Ograniczenie prac w zakresie prowadzenia procesu granulacji.
- c. Nie będą prowadzone żadne prace porządkowe na dużą skalę, planowe naprawy, prace budowlane i rozbiórkowe, które miałyby wpływ na

- powstawanie pyłu lub zwiększałyby emisję zanieczyszczeń pyłowych. Środek ten nie ma zastosowania do nagłych sytuacji awaryjnych.
- d. Wprowadzenie ograniczenia ruchu pojazdów na terenie zakładu do niezbędnego minimum.

Poniżej przedstawiono zestaw przykładowych działań ograniczania emisji **dla instalacji do produkcji koksu opracowany na podstawie zapisów ograniczania emisji w przypadku ogłoszenia alarmu smogowego dla koksowni w Czechach¹ i zrealizowanych prac eksperckich dla sektora koksowniczego:**

Pkt. w pozwoleniu²: „Inne specjalne warunki dotyczące ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska, jakie organ uzna za niezbędne w świetle lokalnych warunków środowiskowych i charakterystyki technicznej instalacji”

1. Dla źródeł stacjonarnych eksploatowanych na terenie zakładu do produkcji koksu - ustala się specjalne warunki funkcjonowania w przypadku ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczenia powietrza w celu ograniczenia emisji przy zachowaniu ciągłej niezakłóconej produkcji koksu z minimalnym odchyleniem czasu koksowania zgodnie z punktem nr 46 Konkluzji BAT na podstawie Decyzji Komisji nr 2012/135/UE, z dnia 28 lutego 2012 r., w następujący sposób:

- a. Zaleca się wydłużyć średni czas koksownia o godzinę w dniu ogłoszenia sytuacji smogowej celem zmniejszenia liczby obsadzeń, wypchnięć i gaszeń koksu.
- b. Niezwłocznie po ogłoszeniu sytuacji smogowej przeprowadza się kontrolę wzrokową działających jednostek procesowych, zbiorników magazynowych i wszystkich urządzeń ograniczających emisję. Kontrola ta będzie przeprowadzana w okresie obowiązywania zgłoszenia sygnału kontrolnego z częstotliwością co najmniej raz na 4 godziny. W przypadku wycieków, usterek lub zwiększonej emisji pyłowej zostaną podjęte działania zaradcze. Wynik kontroli wzrokowej zostanie zapisany w rejestrze operacyjnym.
- c. W czasie ogłoszonej sytuacji smogowej częstotliwość kontroli szczelności drzwi we wszystkich bateriach koksowniczych zostanie zwiększona trzykrotnie tzn. kontrola szczelności drzwi w czasie sytuacji smogowej będzie przeprowadzana raz na zmianę (normalnie raz na dzień), zgodnie z zapisem w dokumencie „Ocena emisji wizualnej”. Kontrola na zmianie nocnej może zostać pominięta jeśli byłaby niewykonalna.
- d. Jeżeli w przypadku stwierdzenia usterki podczas oględzin nie jest możliwe jej natychmiastowe usunięcie, usterka zostanie niezwłocznie zgłoszona do

¹ ZÁKON ze dne 2. května 2012 o ochraně ovzduší

² https://www.msk.cz/assets/temata/zivotni_prostredi/liberty---zavod-10---koksowna.pdf

WIOS (elektronicznie lub telefonicznie). Ponadto procedura ta będzie realizowana zgodnie z obowiązującymi zasadami eksploatacji urządzeń technologicznych Zakładu.

- e. Nie będą prowadzone żadne prace porządkowe na dużą skalę, planowe naprawy, prace budowlane i rozbiórkowe, które miałyby wpływ na powstawanie pyłu lub zwiększałyby emisję zanieczyszczeń pyłowych. Środek ten nie ma zastosowania do nagłych sytuacji awaryjnych.

Zalecenie dodatkowe:

- Prowadzić wewnętrzną dokumentację skutków organizacyjnych (dodatkowe prace regulacyjne opalania baterii, dezorganizacja harmonogramu wypchnięć, zachwiany balans pracy węglowni i sortowni) i technologiczno-ekonomicznych (niekorzystna zmiana parametrów koksu do czasu całkowitego wyregulowania warunków opalania, mniejszy strumień gazu surowego odprowadzany do wydziału węglopochodnych) powodowanych okresową zmianą sposobu pracy instalacji.

Opcja w przypadku instalacji charakteryzujących się głównie zorganizowanymi źródłami emisji pyłu:

- Przeprowadzić pomiar emisji przed i po wprowadzeniu okresowej zmiany sposobu pracy instalacji.

7. Analiza prawna

Celem analizy jest ocena, czy wprowadzenie dodatkowych obowiązków do pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych zgodnie z zapisami Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego³ są zgodne z prawem krajowym i prawem Unii Europejskiej oraz, w przypadku odpowiedzi twierdzącej, sformułowanie rekomendacji dotyczących trybu wprowadzenia tych obowiązków do obowiązujących pozwoleń.

Wykorzystane akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997r. nr 78 poz. 483 z późn. zm.); dalej jako: **Konstytucja RP**.
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.); dalej jako: **KPA**.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 457 z późn. zm.); dalej jako: **KPoW**.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1973 z późn. zm.); dalej jako: **POŚ**.
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1070); dalej jako: **UIOŚ**.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 z późn. zm.); dalej jako: **USW**.
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162); dalej jako: **PP**.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1159); dalej jako: **rozporządzenie w sprawie POP i PDK**.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845); dalej jako: **rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu**.
- Załącznik Nr 2 do uchwały Nr XXV/373/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego (Dz. Urz. Województwa

³ https://powietrze.malopolska.pl/wp-content/uploads/2020/10/POP2020_Program.pdf

Małopolskiego z 2020 r. poz. 6337); dalej jako: **POP dla województwa małopolskiego**.

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2193 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza ze średnich obiektów energetycznego spalania (Dz. U. UE. L. z 2015 r. Nr 313, str. 1); dalej jako: **Dyrektywa MCP**.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. U. UE. L. z 2008 r. Nr 152, str. 1 z późn. zm.); dalej jako: **Dyrektywa CAFE**.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (wersja przekształcona) (Dz. U. UE. L. z 2010 r. Nr 334, str. 17 z późn. zm.); dalej jako: **Dyrektywa IED**.

7.1. Wytyczne a prawo krajowe i prawo UE – zagadnienia ogólne.

7.1.1. Treść obowiązków określonych w POP dla województwa małopolskiego

7.1.1.1. Obowiązki określone w rozdziale 8 POP dla województwa małopolskiego

W Części I, rozdziale 8 POP dla województwa małopolskiego wymienione zostały działania wskazane do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefie aglomeracja krakowska oraz strefie małopolskiej. Program przewiduje trzy podstawowe kierunki działań. Działanie trzecie o kodzie PL12_OEP ma na celu ograniczenie emisji z działalności gospodarczej.

Działanie o kodzie PL12_OEP obejmuje między innymi następujące zadania:

- 1) *W przypadku nowo wydawanych oraz zmienianych pozwoleń na emisję gazów lub pyłów do powietrza i pozwoleń zintegrowanych, organ powinien przeanalizować i w uzasadnionych przypadkach wprowadzić, obowiązek wdrożenia działań ograniczających emisję pyłu do powietrza z instalacji w przypadku wprowadzenia 3 stopnia zagrożenia. Informacja o instalacjach objętych obowiązkiem wdrożenia tych działań powinna zostać przekazana do właściwego powiatowego centrum zarządzania kryzysowego. – Jest to zadanie wymienione w pkt 3 sekcji „Zadania starostów powiatów” oraz w pkt 2 sekcji „Zadania Zarządu Województwa Małopolskiego”.*

- 2) *Przygotowanie do 31 grudnia 2021 roku wytycznych w zakresie wprowadzania w pozwoleniach obowiązku wdrożenia działań ograniczających emisję pyłu do powietrza z instalacji w przypadku wprowadzenia 3 stopnia zagrożenia. – Jest to zadanie wymienione w pkt 4 sekcji „Zadania Zarządu Województwa Małopolskiego”.*

Zadanie, o którym mowa w pkt 1 powyżej adresowane jest do starostów powiatów (prezydentów miast na prawach powiatu) oraz do Zarządu Województwa Małopolskiego. Należy przy tym sprecyzować, że w drugim przypadku organem zobowiązanym do realizacji tego zadania jest w rzeczywistości Marszałek Województwa Małopolskiego, jako organ ochrony środowiska⁴ właściwy w sprawie wydawania pozwoleń⁵. Warto również dodać, że w szczególnych przypadkach organem właściwym do wydawania pozwolenia może być również regionalny dyrektor ochrony środowiska⁶, nie został on jednak wymieniony jako organ zobowiązany do realizacji zadania.

Analiza fragmentu POP dla województwa małopolskiego przytoczonego w pkt 1 powyżej prowadzi do następujących wniosków:

- Zadanie dotyczy zarówno pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, jak i pozwoleń zintegrowanych. Zadanie to nie dotyczy instalacji eksploatowanych w oparciu o zgłoszenie oraz niewymagających ani pozwolenia, ani zgłoszenia.
- Zadanie aktualizuje się w przypadku wydawania nowego pozwolenia lub zmiany obowiązującego pozwolenia. Nie nałożono jednakże na organy obowiązku dokonania zmiany obowiązujących pozwoleń w określonym terminie. Należy zatem uznać, że realizacja zadania ma nastąpić „przy okazji” innej zmiany obowiązującego pozwolenia. Nie zostało jednak sprecyzowane, czy organy mogą (lub muszą) dokonać zmiany obowiązujących pozwoleń wyłącznie w celu realizacji zadania. Zagadnienie to zostanie poddane szerszym rozważaniom w dalszej części Analizy.
- Zadanie dotyczy działań ograniczających wyłącznie emisję pyłu, a nie innych grup zanieczyszczeń.
- Działania ograniczające emisję pyłu mają być wdrażane wyłącznie w przypadku ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia, o którym mowa w planie działań krótkoterminowych.
- Wprowadzenie do pozwoleń dodatkowych działań ograniczających emisję pyłu ma charakter **fakultatywny**. Organ jest zobowiązany do przeanalizowania potrzeby wprowadzenia takich działań do pozwolenia i na tej podstawie zdecydować, czy ich wprowadzenie jest uzasadnione

⁴ Art. 376 pkt 2b POŚ.

⁵ Art. 378 ust. 2a POŚ.

⁶ Art. 378 ust. 2 POŚ.

w konkretnym, indywidualnym przypadku. Niniejsze Wytyczne należy zatem traktować jako zbiór rekomendacji, który nie jest dla organu wiążący. Rozstrzygnięcie to zostało zatem pozostawione w sferze uznania administracyjnego, którego nie należy jednak mylić z dowolnością. Organ jest zobowiązany do uzasadnienia swojego stanowiska w decyzji udzielającej lub zmieniającej pozwolenie. Zagadnienie to zostanie omówione w dalszej części Analizy.

7.1.1.2. Obowiązki określone w rozdziale 10 POP dla województwa małopolskiego

Integralną częścią POP dla województwa małopolskiego jest plan działań krótkoterminowych. W przypadku ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia, czyli ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego, dla pyłu zawieszonego PM₁₀, aktualizują się wskazane w planie obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska. Jednym z nich jest *[w]drożenie działań ograniczających emisję zanieczyszczeń określonych w pozwoleniach na emisję gazów lub pyłów do powietrza i w pozwoleniach zintegrowanych*.

Ponadto, w punkcie 10.3.3. POP dla województwa małopolskiego zamieszczono zapis stanowiący w znacznej mierze powtórzenie omówionego powyżej zadania naprawczego określonego w rozdziale 8:

W ramach planu działań krótkoterminowych wprowadza się działania, mające na celu m.in. ograniczenie emisji z sektora przemysłu. Organy odpowiedzialne za wydawanie pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza/pozwoleń zintegrowanych przy rozpatrywaniu wniosku o wydanie pozwolenia lub jego aktualizację, zobowiązane są przeanalizować i w uzasadnionych przypadkach wprowadzić, obowiązek wdrożenia przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą działań ograniczających emisję pyłu do powietrza z instalacji w przypadku wprowadzenia 3 stopnia zagrożenia.

W momencie wprowadzenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza ww. podmioty korzystające ze środowiska prowadzące działalność na obszarze przekroczeń norm stężeń zanieczyszczeń, zobowiązane są do wdrożenia działań ograniczających emisję zanieczyszczeń określonych w pozwoleniach na emisję gazów lub pyłów do powietrza i w pozwoleniach zintegrowanych.

7.1.1.3. Działanie naprawcze a działanie krótkoterminowe

W związku z przytoczonymi wyżej fragmentami POP dla województwa małopolskiego należy uznać, że określono w nim dwa odmienne działania. Pierwsze ma charakter **działania naprawczego** określonego w części opisowej **programu ochrony powietrza** i jest adresowane do organów ochrony środowiska (starostów, prezydentów miast na prawach powiatu oraz Marszałka Województwa

Małopolskiego). Polega ono na przeprowadzeniu analizy wydawanych lub zmienianych pozwoleń oraz, w przypadku uznania tego za uzasadnione, wprowadzeniu do tych pozwoleń dodatkowych obowiązków w zakresie redukcji emisji pyłu w przypadku ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Drugie działanie jest **działaniem krótkoterminowym** określonym w części opisowej **planu działań krótkoterminowych**, jest adresowane do podmiotów korzystających ze środowiska eksploatujących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza lub pozwolenia zintegrowanego, jeżeli w ramach działania naprawczego opisanego powyżej do tych pozwoleń zostały wpisane dodatkowe obowiązki w zakresie redukcji pyłu w przypadku ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

7.1.2. Obowiązki określone w POP dla województwa małopolskiego a upoważnienie ustawowe

7.1.2.1. Charakter prawny programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych

Program ochrony powietrza oraz plan działań krótkoterminowych są aktami prawa miejscowego, o których mowa w art. 84 ust. 1 POŚ. Co prawda przepis ten wymienia jedynie *programy*, jednak nie jest poddawane w wątpliwość, że obejmuje on również plan działań krótkoterminowych. Po pierwsze, plan działań krótkoterminowych zawiera zapisy o charakterze normatywnym, tj. zadania i obowiązki organów administracji publicznej, jak również podmiotów korzystających ze środowiska oraz osób fizycznych niebędących podmiotami korzystającymi ze środowiska. Ponadto, zgodnie z art. 91 ust. 3a POŚ, plan działań krótkoterminowych stanowi integralną część programu ochrony powietrza. Normatywny charakter planu działań krótkoterminowych nie jest kwestionowany w doktrynie ani w orzecznictwie⁷.

Powszechną praktyką jest umieszczanie treści programów ochrony powietrza jak i planów działań krótkoterminowych w załącznikach do uchwał sejmików województwa. Jest to celowe ze względów praktycznych i nie wpływa na ich charakter normatywny. Tak orzekł m.in. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 7 kwietnia 2005 r.: *Nie ma oparcia w obowiązujących przepisach stwierdzenie, że załącznik do uchwały, wydanej na podstawie przepisów upoważniających*

⁷ Por. M. Pchałek [w:] Prawo ochrony środowiska. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 92: Plan działań krótkoterminowych jest rodzajem programu naprawczego w rozumieniu art. 84 PrOchrŚrod, ma on bowiem na celu doprowadzenie jakości środowiska do standardów.

*zamieszczonych w ustawie, nie ma charakteru normatywnego, a tym samym, że zamieszczenie statutu województwa w załączniku do uchwały w sprawie przyjęcia statutu stanowi istotne naruszenie prawa i pozbawia ten akt rangi obowiązującego przepisu prawa miejscowego*⁸.

Takie stanowisko w stosunku do programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych wyraził także Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie w wyroku z 1 czerwca 2021 r.: *Dla oceny zgodności z prawem badanej uchwały nie jest istotna kwestia dotycząca zawarcia treści normatywnej w załączniku do tej uchwały. Przepisy konstytucyjne i ustawowe nie regulują bowiem w sposób zamknięty form aktu prawa miejscowego. Z obowiązujących przepisów nie wynika w szczególności to, że załącznik do uchwały wydanej na podstawie upoważnienia ustawowego nie może mieć charakteru normatywnego*⁹.

Jako akty prawa miejscowego, programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych zaliczają się do źródeł powszechnie obowiązującego prawa na obszarze działania organów, które je ustanowiły (art. 87 ust. 2 Konstytucji RP). Wiążą się z tym doniosłe prawnie konsekwencje – dokumenty te bowiem **mogą być podstawą do wydawania aktów stosowania prawa w postaci decyzji czy orzeczenia w stosunku do jednostek i innych podmiotów, i które mogą stanowić podstawę przyznania uprawnienia bądź nałożenia obowiązku**¹⁰. Należy jednak zwrócić uwagę, że są to akty w hierarchii źródeł prawa poniżej ustaw. Oznacza to, że regulacja zawarta w akcie prawa miejscowego nie może wykroczyć poza unormowania ustawowe, ani czyni[ć] wyjątków od ogólnie przyjętych rozwiązań ustawowych, a także by powtarza[ć] kwestii uregulowanych w aktach prawnych hierarchicznie wyższych¹¹. Ponadto, jak wskazał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie: *Przepis wykonawczy może ze swej istoty jedynie "wykonywać" ustawę, a więc ją uzupełniać, nie może natomiast regulować materii, która nie była przedmiotem ustawy, traci bowiem wówczas swój wykonawczy charakter, stając się samodzielnym źródłem prawa i wykraczając w ten sposób poza granice upoważnienia ustawowego stanowiąc w oparciu o podstawę prawną (...) akty prawa miejscowego muszą tę ustawę "wykonywać", muszą się one mieścić w przedmiocie regulacji tej ustawy*¹².

Akty prawa miejscowego wydawane są **na podstawie i w granicach upoważnień zawartych w ustawie** (art. 94 Konstytucji RP, art. 9, art. 89 ust. 1 USW). Wagę upoważnienia ustawowego podkreśla się w doktrynie: *aktem prawa*

⁸ Wyrok NSA z 7.04.2005 r., OSK 1356/04. Zob. też Wyrok WSA we Wrocławiu z 2.02.2006 r., IV SA/Wr 383/04.

⁹ Wyrok WSA w Rzeszowie z 1.06.2021 r., II SA/Rz 360/21.

¹⁰ M. Haczkowska [w:] R. Balicki, M. Bartoszewicz, K. Complak, A. Ławniczak, M. Masternak-Kubiak, M. Haczkowska, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2014, art. 87.

¹¹ Wyrok WSA we Wrocławiu z 24.01.2012 r., II SA/Wr 786/11.

¹² Wyrok WSA w Krakowie z 20.04.2010 r., III SA/Kr 1/09.

miejscowego posiadającym walor przepisu prawnego powszechnie obowiązującego (...) może być tylko taki przepis, który zawarty jest w wydanym na podstawie ustawy i w celu jej wykonania oraz mieszczącym się w granicach upoważnienia ustawowego akcie wykonawczym, podjętym przez organ upoważniony do stanowienia prawa i należycie ogłoszonym¹³. Akty prawa miejscowego muszą być zgodne z celami ustawowych upoważnień, a także nie mogą przekraczać wyznaczonych przez ustawy granic¹⁴.

Zatem każdorazowo w przypadku uchwalania aktu prawa miejscowego, organy administracji muszą *legitymować się wyraźnym upoważnieniem do stanowienia aktów prawa miejscowego, albowiem niedopuszczalne jest domniemywanie wobec nich kompetencji prawotwórczych¹⁵.*

Należy zatem rozważyć, czy omawiane w niniejszej Analizie obowiązki przewidziane w POP dla województwa małopolskiego mieszczą się w granicach upoważnienia ustawowego.

7.1.2.2. Cele programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych

Podstawowym elementem ustawowego upoważnienia do wydania aktu prawa miejscowego jest jego cel. W sposób ogólny cel ten formułuje art. 84 ust. 1 POŚ, zgodnie z którym **[w] celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska w przypadkach wskazanych ustawą lub przepisami szczególnymi, w drodze aktu prawa miejscowego, tworzone są programy.**

Cel programu ochrony powietrza precyzuje art. 91 ust. 1 i 5 POŚ – jest nim osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, poziomów docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Ponadto, zgodnie z art. 91 ust. 9ac POŚ uchwała *w sprawie w sprawie programu ochrony powietrza powinien określać działania naprawcze, tak aby okresy, w których nie są dotrzymane poziomy dopuszczalne lub docelowe lub pułap stężenia ekspozycji, były jak najkrótsze.*

Cele planu działań krótkoterminowych określa natomiast art. 92 ust. 1 pkt 1 i 2 POŚ, jest nim zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomów alarmowego, informowania, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

¹³ M. Kotulski, Akty prawa miejscowego stanowione przez samorząd terytorialny, Sam. Teryt. 2001, nr 11, s. 32-33. Zob. też Wyrok WSA w Rzeszowie z 1.06.2021 r., II SA/Rz 360/21.

¹⁴ B. Dolnicki [w:] R. Cybulska, A. Faruga, J. Glumińska-Pawlic, J. Jagoda, A. Marekwi, C. Martysz, A. Wierzbica, B. Dolnicki, Ustawa o samorządzie województwa. Komentarz, Warszawa 2012, art. 9.

¹⁵ K. Sikora, Akty prawa miejscowego w ramach konstytucyjnego systemu źródeł prawa powszechnie obowiązującego, Annales.UMCS 2017, nr 1, s. 171-188.

Przytoczone powyżej przepisy POŚ stanowią transpozycję przepisów Dyrektywy CAFE. Zgodnie z art. 23 ust. 1 tejże Dyrektywy, celem opracowania planów ochrony powietrza (w prawie krajowym nazywanych programami ochrony powietrza) jest dotrzymanie odpowiednich wartości dopuszczalnych lub wartości docelowych określonych w załącznikach XI i XIV Dyrektywy. Dyrektywa precyzuje, że *[w] przypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie wygaś, plany ochrony jakości powietrza określają odpowiednie działania, tak aby okres, w którym nie są one dotrzymane, był jak najkrótszy. Plany ochrony jakości powietrza mogą ponadto zawierać szczególne środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.*

W odniesieniu do planów działań krótkoterminowych Dyrektywa CAFE stanowi w art. 24 ust. 1, że są one podejmowane *w celu ograniczenia zagrożenia lub skrócenia czasu występowania przekroczenia.*

Warto w tym miejscu odwołać się do orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 22 lutego 2018 r. w sprawie o sygn. C-336/16, w którym TSUE orzekł, że Polska naruszyła Dyrektywę CAFE, cytowanego także w orzecznictwie sądów administracyjnych: *Trybunał stwierdził, że o ile w ramach wdrażania tego artykułu dane państwo członkowskie w swych planach dotyczących jakości powietrza korzysta z pewnego zakresu swobody przy doborze środków, jakie zamierza podjąć, o tyle owa swoboda jest ograniczona wymogiem, aby **środki te były właściwe i skuteczne**, tak aby w możliwie najkrótszym czasie rozwiązać problem emisji PM10 w danej strefie i aby położyć kres naruszeniu art. 13 ust. 1 dyrektywy 2008/50. Zgodnie z art. 23 ust. 1 akapit drugi dyrektywy 2008/50 w wypadku przekroczenia wartości dopuszczalnych, których termin wejścia w życie minął, plany dotyczące jakości powietrza określają odpowiednie działania, tak aby okres, w którym wartości te nie są respektowane, był jak najkrótszy¹⁶.*

Omawiane w niniejszej Analizie obowiązki mają na celu ograniczenie emisji pyłu z instalacji eksploatowanych przez podmioty korzystające ze środowiska w przypadku ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, a więc gdy stężenie pyłu zawieszonego PM10 przekracza nie tylko poziom dopuszczalnych, ale istnieje ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego, o którym mowa w Załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Tym samym **niepodważalne jest, że obowiązki te zmierzają do realizacji celów planu działań krótkoterminowych określonych w upoważnieniu ustawowym.**

¹⁶ Wyrok WSA w Rzeszowie z 1.06.2021 r., II SA/Rz 360/21.

7.1.2.3. Treść programu ochrony powietrza

Wymagania dotyczące treści programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych określone zostały w przepisach POŚ oraz rozporządzenia w sprawie POP i PDK. Zgodnie z art. 91 ust. 7a pkt 4-9 POŚ program ochrony powietrza zawiera między innymi harmonogram realizacji działań naprawczych określający działania krótko-, średnio- i długoterminowe, szacunkowe koszty realizacji tych działań, wskaźniki specyficzne dla planowanych działań naprawczych, planowany do osiągnięcia efekt ekologiczny działań naprawczych, **podmioty i organy odpowiedzialne za realizację działań naprawczych oraz obowiązki i ograniczenia wynikające z programu.**

Wymagania te zostały doprecyzowane w § 3-6 rozporządzenia w sprawie POP i PDK. Ze względu na przedmiot niniejszej Analizy istotny jest zwłaszcza § 3 pkt 5 rozporządzenia w sprawie POP i PDK, w którym szczegółowo określono informacje dotyczące planowanych do podjęcia działań naprawczych, które powinny zostać uwzględnione w treści programu. Ponadto, zgodnie z § 5 pkt 2 rozporządzenia w sprawie POP i PDK, program powinien określać **podmiot korzystający ze środowiska oraz osobę fizyczną niebędącą podmiotem korzystającym ze środowiska, wraz ze wskazaniem ich ograniczeń i obowiązków związanych z realizacją programu.**

Tym samym uzasadnione wydaje się stanowisko, że program ochrony powietrza może zawierać normy o charakterze indywidualnym, adresowane do jednego podmiotu lub wybranej grupy podmiotów, którymi mogą być zarówno podmioty korzystające ze środowiska, jak i osoby fizyczne niebędące takimi podmiotami.

Rozporządzenie w sprawie POP i PDK nie zawiera katalogu działań naprawczych, które mogą być określone w programie ochrony powietrza, pozostawiając w tym zakresie dużą swobodę zarządowi województwa.

7.1.2.4. Treść planu działań krótkoterminowych

Wymagania dotyczące treści planu działań krótkoterminowych zawiera art. 92 ust. 2 POŚ. Elementy istotne ze względu na przedmiot niniejszej Analizy wymienione zostały w art. 92 ust. 2 pkt 1 i 3 POŚ, jest to **lista podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania z instalacji gazów lub pyłów do powietrza oraz sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń.**

Również w przypadku planów działań krótkoterminowych wymagania ustawowe zostały doprecyzowane w rozporządzeniu w sprawie POP i PDK. Zgodnie z § 9 pkt 2 lit. d rozporządzenia, zakres i rodzaj działań krótkoterminowych powinien uwzględniać między innymi listę podmiotów korzystających ze

środowiska obowiązanych do ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza, które eksploatują instalację objętą postępowaniem kompensacyjnym, o którym mowa w art. 227-229 POŚ.

Postępowanie kompensacyjne prowadzi się, zgodnie z art. 227 ust. 1 w zw. z art. 225 ust. 1 POŚ, w przypadku wydawania pozwolenia dla nowo budowanej lub zmienianej w sposób istotny instalacji, eksploatowanej na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy jakości powietrza. Warto przy tym podkreślić, że standardami jakości powietrza są poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu oraz pułapy stężenia ekspozycji¹⁷. Standardami jakości powietrza nie są, w szczególności, poziomy docelowe. Tym samym nie stanowi przesłanki do przeprowadzenia postępowania kompensacyjnego przekroczenie poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu.

W świetle przytoczonego wyżej brzmienia § 9 pkt 2 lit. d rozporządzenia w sprawie POP i PDK pojawić się może pytanie, czy w planie działań krótkoterminowych dopuszczalne jest zobowiązanie do ograniczenia emisji podmiotów eksploatujących instalacje, które nie są objęte postępowaniem kompensacyjnym (przykładowo – instalacje istniejące, które nie są zmieniane w sposób istotny). Odpowiedź na to pytanie jest twierdząca, ponieważ prawodawca określając treść planu działań krótkoterminowych w § 9 pkt 2 rozporządzenia w sprawie POP i PDK posłużył się sformułowaniem **w szczególności**, co oznacza, że wyliczenie elementów planu ma charakter przykładowy i nie stanowi katalogu zamkniętego. Zagadnienie to zostanie jeszcze poruszone poniżej.

Ponadto, § 10 pkt 2 rozporządzenia w sprawie POP i PDK stanowi, że plan działań krótkoterminowych powinien również obejmować *podmiot korzystający ze środowiska oraz osobę fizyczną niebędącą podmiotem korzystającym ze środowiska, wraz ze wskazaniem ich ograniczeń i obowiązków związanych z realizacją planu*. Podobnie jak w przypadku programu ochrony powietrza zasadne wydaje się zatem stwierdzenie, że możliwe jest wprowadzenie w planie działań krótkoterminowych norm o charakterze indywidualnym.

W odniesieniu do planów działań krótkoterminowych w załączniku do rozporządzenia w sprawie POP i PDK określono katalog przykładowych, możliwych działań krótkoterminowych (takie przykłady nie zostały wskazane w stosunku do programów ochrony powietrza). Sformułowanie **przykładowych możliwych działań krótkoterminowych** wskazuje jednoznacznie, że określony w załączniku katalog nie ma charakteru zamkniętego.

Wymienione w załączniku do rozporządzenia w sprawie POP i PDK działania krótkoterminowe obejmują między innymi *nakaz zraszania pryzm materiałów sypkich w celu wyeliminowania pylenia oraz czasowe ograniczenie produkcji w instalacjach mających negatywny wpływ na jakość powietrza, wskazanych*

¹⁷ Art. 3 pkt 28 lit. a, pkt 31a oraz pkt 34 POŚ.

w planie, z wyłączeniem dużych instalacji energetycznego spalania paliw zapewniających dostawę energii elektrycznej i ciepła.

7.1.2.5. Otwarty katalog działań naprawczych i krótkoterminowych

Zarówno w art. 91 ust. 7a, jak i art. 92 ust. 2 POŚ oraz w przytoczonych wyżej przepisach rozporządzenia w sprawie POP i PDK posłużono się sformułowaniem w *szczególności*, co oznacza, że zawarte tam wyliczenia elementów programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych stanowią katalog otwarty, przykładowy. Stanowisko to potwierdził WSA w Krakowie w wyroku z 25 lutego 2021 r.: *Rozporządzenie nie zawiera konkretnego i zamkniętego katalogu działań naprawczych. Wymaga zawarcia odpowiednich działań, przy jednoczesnym założeniu aby okresy, w których poziomy dopuszczalne oraz pułap stężenia ekspozycji nie są dotrzymane, były jak najkrótsze, jak również mających na celu osiągnięcie poziomów docelowych w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych. Program ma zawierać wykaz i opis wszystkich planowanych do realizacji działań naprawczych. Tym samym to stronie samorządu województwa jest stworzenie katalogu działań naprawczych pod warunkiem spełniania przez nie ww. założeń. Sytuacja w każdym województwie jest inna, a konkretny program ochrony powietrza ma być do niej dostosowany. Ustawodawca wyszedł z założenia, tak samo jak w przypadku tzw. uchwał antysmogowych, że dany region posiada najlepsze rozeznanie jakie działania będą najbardziej adekwatne*¹⁸.

7.1.2.6. Treść programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych w świetle prawa UE

Dyrektywa CAFE zawiera jedynie ogólne wymogi dotyczące treści planów (programów) ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych. Zgodnie z art. 23 ust. 1 oraz załącznikiem XV sekcją A, plany (programy) ochrony powietrza powinny zawierać między innymi wykaz i opis wszystkich środków, harmonogram ich realizacji oraz oszacowanie planowanej poprawy jakości powietrza i przewidywanego czasu potrzebnego na osiągnięcie tych celów. Natomiast zgodnie z art. 24 ust. 2 Dyrektywy CAFE plany działań krótkoterminowych mogą obejmować między innymi środki w *odniesieniu do ruchu drogowego, prac budowlanych, statków na kotwicy oraz wykorzystywania zakładów i produktów przemysłowych oraz ogrzewania domowego.*

Jak wskazano powyżej, w świetle orzecznictwa TSUE państwa członkowskie mają obowiązek podejmować wszelkie dostępne środki w celu doprowadzenia do

¹⁸ Wyrok WSA w Krakowie z 25.02.2021 r., II SA/Kr 1335/20.

przestrzegania poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu. Jest to szczególnie istotne w przypadku Polski, w związku z wyrokiem TSUE z 22 lutego 2018 r. w sprawie o sygn. o sygn. C-336/16 w którym Trybunał orzekł, że Polska naruszyła Dyrektywę CAFE między innymi z następujących powodów:

- przekraczając od 2007 r. do 2015 r. włącznie dobowe wartości dopuszczalne dla stężenia pyłu PM₁₀ w 35 strefach oceny i zarządzania jakością powietrza oraz roczne wartości dopuszczalne dla stężenia pyłu PM₁₀ w 9 strefach oceny i zarządzania jakością powietrza;
- nie podejmując odpowiednich działań w programach ochrony powietrza zmierzających do zapewnienia, aby okres występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych dla stężenia pyłu PM₁₀ w powietrzu był możliwie jak najkrótszy.

W związku z powyższym **prounijna wykładnia analizowanych przepisów POŚ i rozporządzenia w sprawie POP i PDK uzasadnia przyznanie organom możliwie najszerzych kompetencji w zakresie określania działań naprawczych i krótkoterminowych.**

Wobec powyższego nie budzi wątpliwości, że analizowane działania określone w POP dla województwa małopolskiego mieszczą się w granicach upoważnienia ustawowego. Kompetencja zarządu i sejmiku województwa do umieszczenia takich zapisów w uchwale wynika bezpośrednio z omówionych przepisów prawa krajowego oraz prawa UE.

7.1.2.7. Plan działań krótkoterminowych jako samodzielne źródło obowiązków nałożonych na podmioty korzystające ze środowiska

Omawiane w niniejszej Analizie działania mają charakter dwustopniowy. Najpierw organy ochrony środowiska mają obowiązek przeanalizować wydawane lub zmieniane pozwolenia pod kątem zasadności wprowadzenia do nich dodatkowych wymagań dla operatorów instalacji oraz, w uzasadnionych przypadkach, wprowadzić takie wymagania do pozwoleń. Następnie, operatorzy instalacji, dla których określono takie dodatkowe wymagania mają obowiązek realizować je w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Jednakże w świetle omówionych wyżej przepisów wydaje się dopuszczalne wdrożenie analogicznych działań bezpośrednio w planie działań krótkoterminowych bez konieczności wprowadzania zmian do pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych. Plan działań krótkoterminowych mógłby stanowić bezpośrednie źródło obowiązków w zakresie ograniczenia emisji pyłu przez podmioty korzystające ze środowiska w przypadku przekroczenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Jak wskazano powyżej, zgodnie z art. 92 ust. 2 pkt 1 i 3 POŚ w zw. z § 10 pkt 2 rozporządzenia w sprawie POD i PDK, plan działań krótkoterminowych może zawierać normy o charakterze indywidualnym, nakładające ograniczenia, zakazy lub nakazy na konkretne podmioty lub grupy podmiotów. Tym samym plan działań krótkoterminowych mógłby zawierać:

- listę podmiotów korzystających ze środowiska wymienionych indywidualnie lub poprzez wskazanie określonych rodzajów instalacji lub prowadzonej działalności,
- listę konkretnych obowiązków (ograniczeń, zakazów, nakazów) do których przestrzegania zobowiązane są te podmioty w przypadku ogłoszenia poszczególnych stopni zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, niezależnie od treści posiadanego pozwolenia.

Rozwiązanie takie miałyby szereg zalet. Wdrożenie obowiązków nastąpiłoby z mocy prawa, bez konieczności zmiany poszczególnych pozwoleń, co znacząco przyspieszyłoby cały proces. Zmiana pozwoleń może być długotrwała, w szczególności jeżeli posiadacz pozwolenia sprzeciwi się takiej zmianie i zdecyduje na złożenie odwołania. Ponadto rozwiązanie to umożliwiłoby objęcie obowiązkami wszystkich podmiotów korzystających ze środowiska, również w odniesieniu do istniejących instalacji, dla których wydane są obowiązujące pozwolenia (zagadnienie zmiany obowiązujących pozwoleń i związane z tym problemy zostaną omówione w dalszej części Analizy). Co więcej, rozwiązanie takie można byłoby poszerzyć o podmioty eksploatujące instalacje w oparciu o zgłoszenie, a nawet instalacje zwolnione z obowiązku zgłoszenia.

Niewątpliwą wadą takiego rozwiązania byłaby jednak stosunkowo niska sankcja za naruszenie obowiązków wprowadzonych bezpośrednio do planu działań krótkoterminowych. Naruszenie planu działań krótkoterminowych stanowi wykroczenie zagrożone karą grzywny¹⁹. Grzywnę wymierza się w wysokości do 5000 złotych²⁰, a *karalność przewidziana w prawie wykroczeń odnosi się jedynie do zachowania się człowieka (osoby fizycznej)*²¹. W przypadku dużych instalacji, których operatorami są podmioty zbiorowe (spółki) sankcja ta będzie niemal pomijalna, co może prowadzić do ignorowania określonych w planie działań krótkoterminowych obowiązków. Ponadto, wprowadzenie do planu działań krótkoterminowych norm o charakterze indywidualnym wymagałoby bardzo dokładnego uzasadnienia, aby uniknąć zarzutu naruszenia konstytucyjnego zakazu dyskryminacji²².

¹⁹ Art. 332 POŚ.

²⁰ Art. 24 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2008 z późn. zm.).

²¹ T. Grzegorzczak [w:] W. Jankowski, M. Zbrojewski, T. Grzegorzczak, *Kodeks wykroczeń. Komentarz, wyd. II*, Warszawa 2013, art. 1.

²² Art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP.

Rozwiązanie przyjęte w POP dla województwa małopolskiego, jakkolwiek trudniejsze do wdrożenia, zapewnia większą skuteczność w zakresie egzekwowania nałożonych na podmioty korzystające ze środowiska obowiązków. Ich naruszenie stanowić będzie bowiem naruszenie warunków pozwolenia, co umożliwi zastosowanie bardziej dotkliwych sankcji administracyjnych obejmujących w szczególności cofnięcie pozwolenia²³ oraz wstrzymanie użytkowania instalacji²⁴.

7.1.3. Ochrona własności oraz swoboda działalności gospodarczej

7.1.3.1. Dopuszczalność ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw

Wprowadzenie do pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza lub do pozwoleń zintegrowanych dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń, wykraczających ponad przewidziane w przepisach prawa standardy emisyjne, może stanowić ingerencję w prawa właścicieli nieruchomości oraz instalacji objętych tymi pozwoleńiami, jak również w prowadzoną działalność gospodarczą.

Warto w tym kontekście rozważyć kwestię legalności analizowanych obowiązków w kontekście naruszenia praw i wolności podmiotów korzystających ze środowiska. Ewentualne wątpliwości w tej kwestii mogą dotyczyć prawa własności (art. 64 Konstytucji RP), czy wolności gospodarczej (art. 22 Konstytucji RP).

Art. 64 ust. 3 Konstytucji RP stanowi, że *Własność może być ograniczona tylko w drodze ustawy i tylko w zakresie, w jakim nie narusza ona istoty prawa własności.*

Podobną regulację przewiduje art. 22 Konstytucji RP: *Ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.*

Każde ograniczenie konstytucyjnych wolności musi odbyć się z zachowaniem zasady proporcjonalności wyrażonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP: *Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.*

²³ Art. 195 ust. 1 pkt 1 POŚ.

²⁴ Art. 367 ust. 1 pkt 1 POŚ.

7.1.3.2. Ustawowy charakter ograniczeń

Zgodnie art. 31 ust. 3 Konstytucji RP ograniczenia konstytucyjnych praw i wolności mogą być ustanawiane jedynie na poziomie ustawowym. Pojawia się zatem wątpliwość, czy tego rodzaju ograniczenia mogą wynikać z aktu wykonawczego, w szczególności aktu prawa miejscowego. Podobny problem, w kontekście uchwał antysmogowych podejmowanych na podstawie art. 96 POŚ, był przedmiotem analizy sądów administracyjnych. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 1 października 2019 r. stwierdził, że: *[n]ie ulega wątpliwości, że w tej sprawie ograniczenie prawa własności ma swoje źródło w regulacji ustawowej, tj. w art. 96 P.o.Ś. Ww. przepis ustawy wprowadził możliwość ograniczania konstytucyjnie chronionego prawa własności, co nie oznacza, że tylko przepis rangi ustawowej musi regulować całościowo zagadnienia objęte taką materią. W demokratycznym państwie prawnym, którego organy respektują zasadę subsydiarności, dopuszczalnym jest upoważnianie organów samorządów terytorialnych do regulowania spraw na podstawie delegacji ustawowej związanych z ochroną środowiska i ochroną zdrowia ludzi. To ustawodawca zdecydował, że organy stanowiące samorządów województw mają prawo do podejmowania uchwał wprowadzających ograniczenia co do korzystania z instalacji w których zachodzi proces spalania paliw stałych, jak i rodzajów paliw stałych podlegających spalaniu w tych instalacjach²⁵.*

Sąd wyjaśnia także, że: *w unitarnym państwie jakim jest Polska ustawodawca powinien przekazywać samorządom terytorialnym zadania publiczne do wykonywania, co wprost potwierdza zarówno zasada pomocniczości, jak i art. 16 ust. 2 Konstytucji RP. Owe przekazywanie polega także i na ustawowym delegowaniu określonych organów samorządu do wydawania aktów prawa miejscowego. Jedną zaś z cech aktu prawa miejscowego jest regulowanie praw bądź obowiązków jego adresatów, tj. mieszkańców danego terytorium. Taka regulacja może także dotyczyć prawa własności. Przykładowo ustawodawca upoważnia organy samorządu gminnego do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub podejmowania uchwał w przedmiocie gospodarowania odpadami, a sejmiki województw mają ustawowe upoważnienie do określania odwodów łowieckich. Wskazane przykłady obejmują takie uchwały, które regulują treści i sposób wykonywania prawa własności. Natomiast niedopuszczalnym byłaby sytuacja, w której organy samorządu samodzielnie i bez właściwego upoważnienia ustawowego uchwalałyby akty prawa miejscowego, co nie miało miejsca w tej sprawie²⁶.*

W doktrynie prawa konstytucyjnego wskazuje się również, że *[d]opuszczalne jest delegowanie na mocy art. 92 ust. 1 pewnych materii do rozporządzeń*

²⁵ Wyrok NSA z 1.10.2019 r., II OSK 2050/18.

²⁶ Ibidem.

wykonawczych lub na podstawie art. 94 Konstytucji do aktów prawa miejscowego²⁷. L. Garlicki i K. Wojtyczek podkreślają, wskazując na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, że upoważnienie ustawowe przekazujące kompetencję do ograniczenia konstytucyjnych praw i wolności *musi samodzielnie określać wszystkie podstawowe elementy ograniczenia danego prawa i wolności, tak aby już na podstawie lektury przepisów ustawy można było wyznaczyć kompletny zarys (kontur) tego ograniczenia*²⁸, [t]ym samym unormowania, które nie stanowią „podstawowych” czy „zasadniczych” elementów, mogą być zamieszczane w rozporządzeniu. (...) Należy przyjąć, że konstytucyjnie wymagana „głębokość” regulacji ustawowej nie ma jednolitego wymiaru, a zależy od charakteru regulowanej materii i m.in. od jej związku z sytuacją prawną jednostki. Im większe znaczenie danego prawa czy wolności, tym wyższe wymagania co do zakresu regulacji ustawowej. W konsekwencji wymóg wyłączności ustawy musi być stosowany w sposób bardziej rygorystyczny w przypadku najważniejszych wolności i praw jednostki, **natomiast w przypadku prawa własności, swobody działalności gospodarczej czy praw socjalnych, zakres spraw, które mogą zostać unormowane w drodze rozporządzenia, może być szerszy**²⁹.

Konstytucyjność upoważnienia ustawowego zawartego w art. 91 i 92 POŚ nie była kwestionowana w doktrynie ani w orzecznictwie. Jak wskazano we wcześniejszej części Analizy, omawiane obowiązki określone w POP dla województwa małopolskiego mieszczą się w granicach tych upoważnień ustawowych. Dlatego też należy uznać, że **wymóg ustawowego charakteru ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności** (prawa własności, swobody działalności gospodarczej) został spełniony.

7.1.3.3. Materialne przesłanki ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw

Artykuł 31 ust. 3 dopuszcza ustanawianie ograniczeń korzystania z wolności i praw tylko pod warunkiem, że jest to konieczne dla realizacji jednej z sześciu wartości w nim wymienionych. Łączna analiza tych wartości prowadzi do wniosku, że wyrażają one koncepcję interesu publicznego jako ogólnego wyznacznika granic wolności i praw jednostki³⁰. Wartościami tymi są między innymi ochrona środowiska oraz zdrowie publiczne. Nie budzi wątpliwości, że ochrona środowiska

²⁷ P. Tuleja [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziejewicz, P. Tuleja, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II*, LEX/el. 2021, art. 31.

²⁸ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 stycznia 2000 r., P 11/98

²⁹ L. Garlicki, K. Wojtyczek [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II*, red. M. Zubik, Warszawa 2016, art. 31.

³⁰ Ibidem.

obejmuje również ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami, powietrze jest bowiem jednym z elementów środowiska³¹.

Uwzględnienie ochrony środowiska jako jednej z przesłanek ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw *ma na celu zaakcentowanie znaczenia bezpieczeństwa ekologicznego i koresponduje zarówno z określeniem ogólnych celów państwa (art. 5), jak i ze sformułowaniem zasad jego polityki (art. 74) oraz sformułowaniem obowiązku jednostki (art. 86). Ochrona środowiska wymaga m.in. szczególnego nasilenia działań prospektywnych i rzutuje przede wszystkim na ukształtowanie swobody działalności gospodarczej (...). Wyraźne wskazanie w art. 31 ust. 3 ochrony środowiska akcentuje nie tylko dopuszczalność, ale i **potrzebę ustanawiania ograniczeń wolności i praw z uwagi na ochronę środowiska (...)**³².*

Zagadnienie to analizował niedawno Naczelny Sąd Administracyjny wydając 23 marca 2021 r. wyrok w sprawie dotyczącej skargi na tzw. uchwałę antysmogową: *nie ulega wątpliwości, że (...) uchwała zawiera ograniczenia, których celem jest ochrona szczególnie chronionych wartości, mianowicie życia i zdrowia ludzi, a także środowiska naturalnego. Słusznie stwierdził WSA w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że zarówno przy podejmowaniu zaskarżonej uchwały, jak i przy dokonywaniu jej kontroli sądowej należało wziąć pod uwagę nie tylko interes podmiotów eksploatujących instalacje, ale również konieczność zachowania życia i zdrowia społeczeństwa bezpośrednio dotkniętego ponadnormatywnym zanieczyszczeniem powietrza. Przyznanie prymatu wartościom nadrzędnym, czyli życiu i zdrowiu ludzi oraz ochronie środowiska wydaje się być oczywiste*³³.

Podobne stanowisko zajął NSA w wyroku z 12.03.2019 r. W tej sprawie sąd również wypowiedział się na temat uchwały antysmogowej. Sąd stwierdził, że *w tej sprawie zachodzi taka sytuacja prawna i faktyczna, w której zgodnie z konstytucyjną zasadą proporcjonalności w rozumieniu art. 31 ust. 3 w demokratycznym państwie prawnym Sejmik Województwa Małopolskiego uchwalił przedmiotową uchwałę na materialnoprawnej podstawie art. 96 p.o.ś. w celu właśnie ochrony środowiska, jak i ochrony zdrowia ludzi. Są to bowiem ograniczenia, które są zgodne z zasadą proporcjonalności, zarówno co do jej zakresu podmiotowego jak i zakresu przedmiotowego, ponieważ dotyczą instalacji, w których zachodzi spalanie paliw np. tzw. ekogroszku*³⁴.

Omawiane w niniejszej Analizie działania określone w POP dla województwa małopolskiego spełniają wskazane powyżej przesłanki materialne. Zostały one niewątpliwie wprowadzone w celu ochrony środowiska (powietrza) przed

³¹ Art. 3 pkt 39 POŚ.

³² L. Garlicki, K. Wojtyczek, op.cit., art. 31.

³³ Wyrok NSA z 23.03.2021 r., III OSK 136/21.

³⁴ Wyrok NSA z 12.03.2019 r., II OSK 1060/17.

nadmiernymi stężeniami pyłu PM10, zaś ochrona środowiska służy w tym zakresie ochronie zdrowia publicznego.

7.1.3.4. Zasada proporcjonalności

Zakres ograniczenia wolności i praw jednostki poddany jest *konstytucyjnej reglamentacji i – w myśl art. 31 ust. 3 zdanie pierwsze – musi czynić zadość zasadzie proporcjonalności*³⁵. Istotą tej zasady sformułowaną w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego jest *zakaz nadmiernej interwencji*³⁶. Rozważania, czy ingerencja wolności i prawa nie jest nadmierna powinny *udzielać odpowiedzi na trzy pytania: 1) czy wprowadzona regulacja ustawodawcza jest w stanie doprowadzić do zamierzonych przez nią skutków; 2) czy regulacja ta jest niezbędna dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązana; 3) czy efekty wprowadzanej regulacji pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nią na obywatela*³⁷. W orzecznictwie i doktrynie sformułowane zostały trzy kryteria proporcjonalności: przydatność, konieczność oraz proporcjonalność *sensu stricto*³⁸.

Szczegółowe, doktrynalne rozważania na temat stosowania zasady proporcjonalności wykraczają poza zakres niniejszej Analizy. Warto natomiast odnieść się do orzecznictwa sądów administracyjnych w podobnych sprawach, w którym zasada proporcjonalności była stosowana w praktyce.

W cytowanym wyżej wyroku NSA z 12 marca 2019 r. zwrócono uwagę na ważenie interesu wspólnego z interesami indywidualnymi: *należy także podkreślić, że ochronie środowiska (art. 74 ust. 1 i 2 Konstytucji RP), jak i oczywiście ochronie zdrowia ludzi (art. 68 ust. 4 Konstytucji RP) przysługuje taka sama ochrona jak prawu własności. Dlatego też uwzględnienie zasady proporcjonalności wymagało w tym przypadku wykazania, że w danej sytuacji prawnej i faktycznej dobro wspólne, którym jest ochrona środowiska i ochrona zdrowia ludzi przeważa nad interesami indywidualnymi. Oznaczało to więc, że w tym przypadku niezbędne jest wydanie przedmiotowej uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego, jak i jest to ingerencja w prawo własności i zasadę wolności gospodarczej jak najmniej uciążliwa dla jej adresatów, czyli podmiotów praw i wolności. Nastąpiło to także w ramach tzw. ważenia interesu publicznego z interesami indywidualnymi*³⁹.

Powołanie się na ochronę środowiska, aby czyniło zadość zasadzie proporcjonalności, powinno być poparte odpowiednimi specjalistycznymi badaniami, które wskazują stopień zanieczyszczenia środowiska (powietrza) na danym obszarze.

³⁵ L. Garlicki, K. Wojtyczek, op.cit., art. 31.

³⁶ Orzeczenie TK z 26.04.1995 r., sygn. akt K 11/94.

³⁷ Ibidem.

³⁸ L. Garlicki, K. Wojtyczek, op.cit., art. 31.

³⁹ Wyrok NSA z 12.03.2019 r., II OSK 1060/17.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 23 marca 2021 r. odwołał się do wyników monitoringu środowiska prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska oraz wpływu zanieczyszczenia na występowanie schorzeń układu krążenia oraz układu oddechowego. Na ich podstawie sąd doszedł do konkluzji, że *nie sposób uznać, iż w sprawie doszło do naruszenia art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, a wprowadzone skarżoną uchwałą nakazy i zakazy naruszają zasadę proporcjonalności*.⁴⁰

Podobnie w wyroku NSA z 12 marca 2019 r. sąd odwołał się do badań naukowych i specjalistycznych pomiarów zanieczyszczeń na terenie województwa. Sąd stwierdził: *Ratio legis tej uchwały jest bowiem związane z **ustalonym na podstawie specjalistycznych badań** wysokim stopniem emisji zanieczyszczeń do powietrza z instalacji takich jak np. piec, kocioł lub kominek, w których nie następuje spalanie paliw wymienionych w § 4 cyt. uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego, tylko używane są inne paliwa np. ekogroszek*⁴¹. Analogicznie ujął to NSA w wyroku z 1 października 2019 r.: *Ratio legis tej uchwały jest związane z **ustalonym na podstawie specjalistycznych badań** wysokim stopniem emisji zanieczyszczeń do powietrza z instalacji takich jak np. kocioł, kominek i piec, w których nie następuje spalanie paliw wymienionych w § 6 przedmiotowej uchwały*⁴².

Obowiązki wprowadzone w POP dla województwa małopolskiego w razie występowania 3 poziomu zagrożenia zostały poprzedzone analizami jakości powietrza, które zostały ujęte w treści POP. Jednocześnie należy podkreślić, że 3. poziom zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza ogłaszany jest w przypadku ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego stężenia pyłu PM10, który jest trzykrotnie wyższy od poziomu dopuszczalnego. Sytuacja taka z jednej strony wiąże się z realnym zagrożeniem dla zdrowia i życia ludzi, a z drugiej – występuje stosunkowo rzadko, kilkukrotnie w ciągu roku i na ograniczonym obszarze. Tym samym nałożenie dodatkowych obowiązków na podmioty korzystające ze środowiska nie będzie stanowić dla nich znaczącego obciążenia, a jednocześnie podyktowane jest koniecznością ochrony wartości nadrzędnych nad własnością i swobodą działalności gospodarczej – zdrowia i życia ludzi.

Co więcej, zastosowanie zasady proporcjonalności przejawia się w tym, że decyzję o wprowadzeniu dodatkowych obowiązków do pozwoleń pozostawiono starostom i Marszałkowi Województwa Małopolskiego, których obowiązkiem będzie przeanalizowanie czy zachodzą przesłanki ich wprowadzenia w każdym indywidualnym przypadku.

⁴⁰ Wyrok NSA z 23.03.2021 r., III OSK 136/21.

⁴¹ Wyrok NSA z 12.03.2019 r., II OSK 1060/17.

⁴² Wyrok NSA z 1.10.2019 r., II OSK 2050/18.

7.1.4. Analiza pozwoleń – zakres uznania organu

Jak wskazano we wcześniejszej części Analizy, POP dla województwa małopolskiego ceduje na organy ochrony środowiska właściwe do wydawania (zmiany) pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych kompetencję do rozstrzygania, czy wprowadzenie dodatkowych obowiązków ograniczających emisje pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza jest uzasadnione w konkretnym, indywidualnym przypadku. To obowiązkiem starostów, prezydentów miast na prawach powiatu oraz Marszałka Województwa Małopolskiego jest dokonanie analizy pozwoleń oraz wprowadzenie do nich odpowiednich zmian **w uzasadnionych przypadkach**.

Uchwała przyznaje zatem organowi kompetencje do nakładania obowiązku, a zatem kształtowania sytuacji prawnej podmiotu, na rzecz którego wydawane jest pozwolenie. W związku z tym należy uznać, że uchwałodawca pozostawia nałożenie tych obowiązków w sferze uznania administracyjnego. Mimo, że zapis ten znajduje się w akcie podstawowym, upoważnienie do zawarcia w nim takiego zapisu, wynika wyraźnie z ustawy. Zgodnie bowiem z art. 91 ust. 7a pkt 9 POŚ program ochrony powietrza zawiera w szczególności obowiązki i ograniczenia wynikające z programu, a zgodnie z art. 92 ust. 2 pkt 3 POŚ plan działań krótkoterminowych powinien w szczególności zawierać sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń.

Uznanie administracyjne polega na przyznaniu organowi wyboru jednego z dwóch lub więcej, dopuszczalnych przez ustawę następstw prawnych (skutków prawnych), czyli na kształtowaniu podstawy prawnej aktu⁴³. W związku z tym upoważnienie do stosowania uznania powinno spełniać wysokie wymagania. Co do zasady musi ono wynikać z ustawy, a **jeżeli wynika z aktów podstawowych, powinny one być oparte na wyraźnym ustawowym upoważnieniu**⁴⁴. Warto zaznaczyć także, że uznania nie można domniemywać⁴⁵.

Ważnym elementem decyzji uznaniowej jest jej uzasadnienie. W orzecznictwie sądów administracyjnych konsekwentnie podkreśla się, że uzasadnienie takie powinno w sposób jasny, zrozumiały i czytelny wyjaśniać motywy, którymi organ kierował się podejmując rozstrzygnięcie⁴⁶. Ponadto organ powinien w sposób *umożliwiający kontrolę poszczególnych etapów rozumowania, przedstawić*

⁴³ M. Jaśkowska, Uznanie administracyjne w orzecznictwie sądów administracyjnych, ZNSA 2010, nr 5-6, s. 168-184.

⁴⁴ M. Jaśkowska, Uznanie administracyjne w orzecznictwie sądów administracyjnych, ZNSA 2010, nr 5-6, s. 168-184.

⁴⁵ Uchwała NSA(7w) z 15.12.2004 r., FPS 2/04, ONSAIWSA 2005, nr 1, poz. 1; zob. też Orzeczenie TK z 28.05.1986 r., U 1/86, OTK 1986, nr 1, poz. 2.

⁴⁶ Wyrok NSA w Warszawie z 23.09.1987 r., II SA 468/87, OSP 1988, nr 11-12, poz. 258; Wyrok WSA w Warszawie z 19.03.2021 r., II SA/Wa 1462/20.

wszystkie przesłanki faktyczne i interpretacyjne wnioskowania⁴⁷. W tym kontekście ważny jest także art. 7 KPA, zgodnie z którym w toku postępowania organy administracji publicznej mają na **względnie interes społeczny i słuszny interes obywateli**. W orzecznictwie przyjmuje się, że interesy te są równoznaczne, a w przypadku decyzji negatywnej na organie ciąży obowiązek udowodnienia, że interes społeczny jest na tyle znaczący, że wymaga ograniczenia interesu indywidualnego⁴⁸. Istotne zatem w uzasadnieniu decyzji wprowadzających obowiązek wdrożenia działań ograniczających emisję pyłu do powietrza w przypadku wprowadzenia 3. stopnia zagrożenia będzie poparcie jej rzetelną analizą. W razie powołania się na interes społeczny jakim jest ochrona środowiska oraz zdrowie i życie ludzi w uzasadnieniu należy szczegółowo zważyć interesy i wyjaśnić motywy ostatecznego rozstrzygnięcia.

Warto w tym miejscu wspomnieć także o ograniczonej kontroli sądowej decyzji uznaniowych. Jak zostało to wyjaśnione w orzecznictwie: *Sąd bada (...) zgodność z prawem, a nie wnika w celowość wydanej decyzji i rozstrzygnięcia sprawy w niej zawartego. Z tego też względu kontrola sądowa zmierza do ustalenia, czy na podstawie przepisów prawnych dopuszczalne było wydanie decyzji uznaniowej, czy organ przy jej wydawaniu nie przekroczył granic uznania administracyjnego i czy uzasadnił rozstrzygnięcie sprawy dostatecznie zindywidualizowanymi przesłankami*⁴⁹. Kontrola decyzji uznaniowych obejmuje jej podstawy faktyczne (m.in. przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego, czy prawidłowość oceny faktów) oraz prawne (m.in. prawidłowość wykładni)⁵⁰. W tym kontekście prawidłowe uzasadnienie decyzji jest tym bardziej istotne – to ono bowiem będzie służyło sądowi administracyjnemu za dowód, że rozstrzygnięcie nie było arbitralne, a granice uznania nie zostały przekroczone.

Uznanie administracyjne nie oznacza dowolności, zaś przy podejmowaniu decyzji uznaniowej która wiąże się z ograniczeniem konstytucyjnych wolności i praw niezwykle istotne jest stosowanie zasady proporcjonalności z uwzględnieniem trzech wypracowanych w orzecznictwie i doktrynie prawa konstytucyjnego kryteriów: przydatności, konieczności oraz proporcjonalność *sensu stricto*. Obowiązek stosowania zasady proporcjonalności w postępowaniu administracyjnym wynika wprost z art. 8 § 1 KPA, zgodnie z którym *organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania*. Kryterium konieczności należy uznać za spełnione co do zasady – ograniczenie emisji pyłu PM10 jest konieczne w celu

⁴⁷ Wyrok NSA z 18.05.2005 r., FSK 2211/04.

⁴⁸ Wyrok NSA z 25.01.2007 r., I OSK 1800/06; Wyrok WSA w Warszawie z 13.06.2008 r., II SA/Wa 241/08.

⁴⁹ Wyrok WSA w Warszawie z 8.07.2009 r., VII SA/Wa 378/09.

⁵⁰ M. Jaśkowska, Uznanie administracyjne w orzecznictwie sądów administracyjnych, ZNSA 2010, nr 5-6, s. 168-184.

ochrony środowiska i zdrowia publicznego przed skutkami przekroczenia poziomu alarmowego stężenia tej substancji. Ocena zasadności wprowadzenia dodatkowych obowiązków do pozwoleń powinna zatem uwzględniać następujące okoliczności:

- przydatność wdrożenia takich obowiązków dla osiągnięcia założonego celu – czy wdrożenie obowiązków przyniesie realne ograniczenie stężenia pyłu PM₁₀, które pozwoli ograniczyć ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu alarmowego?
- proporcjonalność *sensu stricto* – czy osiągnięty efekt jest proporcjonalny do ciężarów nałożonych na podmiot korzystający ze środowiska?

Głównym celem Wytycznych jest identyfikacja rodzajów działalności lub instalacji oraz wskazanie obowiązków w zakresie ograniczenia emisji pyłu PM₁₀, których zastosowanie będzie spełniało powyższe kryteria proporcjonalności, tj. będzie przydatne dla ograniczenia stężeń tej substancji oraz zapewni proporcjonalność osiągniętego efektu do nakładanych nimi ciężarów.

Wytyczne powinny zatem służyć jako swoisty drogowskaz dla organów ochrony środowiska przy wydawaniu decyzji w indywidualnych sprawach. Kończąc te rozważania należy jeszcze podkreślić jedną, niezwykle istotną kwestię. W postępowaniach w sprawie wydawania (zmiany) pozwoleń organy ochrony środowiska powinny szczególnie brać pod uwagę interes publiczny (ochronę środowiska i zdrowia publicznego), nawet kosztem interesu podmiotu korzystającego ze środowiska. Wynika to z tego, że w postępowaniach tych znacząco ograniczona jest społeczna kontrola – zgodnie z art. 185 ust. 1 POŚ stroną postępowania o wydanie pozwolenia jest co do zasady wyłącznie wnioskodawca⁵¹. Co więcej, co do zasady w takich postępowaniach wyłączony jest również udział organizacji społecznych⁵². Dlatego też **w postępowaniach dotyczących wydawania i zmiany pozwoleń organ musi pełnić rolę strażnika interesu publicznego**, aby nie dopuścić do rażącej dysproporcji sił na korzyść prywatnych interesów podmiotów korzystających ze środowiska.

⁵¹ Jedynie w przypadku utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania krąg stron jest szerszy.

⁵² Art. 185 ust. 2 POŚ, odstępstwo od tej zasady przewiduje art. 185 ust. 2a POŚ w odniesieniu do pozwoleń zintegrowanych wydawanych dla nowych lub istotnie zmienianych instalacji oraz w przypadku przyznawania odstępstw od granicznych wielkości emisyjnych; ponadto, zgodnie z art. 185 ust. 1 POŚ stroną postępowania o wydanie pozwolenia jest co do zasady wyłącznie wnioskodawca

7.2. Tryb wprowadzania dodatkowych obowiązków do pozwoleń

7.2.1. Materialnoprawna podstawa wprowadzenia dodatkowych obowiązków do pozwoleń

7.2.1.1. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza

Zgodnie z art. 7 Konstytucji RP organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Przepis ten wyraża zasadę legalizmu, która została powtórzona w art. 6 KPA. Jednym z istotnych wymiarów tej zasady w kontekście postępowania administracyjnego jest wymóg aby decyzja administracyjna wydawana przez organ administracji publicznej zawsze posiadała podstawę prawną⁵³. Ponadto brak podstawy prawnej jest przesłanką nieważności decyzji (art. 156 § 1 pkt 2 KPA).

Treść pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwolenia zintegrowanego została określona w sposób wyczerpujący w przepisach POŚ. Jakkolwiek modyfikacja tych przepisów nie wchodzi w zakres upoważnienia ustawowego do wydania programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych, a zatem te akty prawa miejscowego nie mogą stanowić samodzielnej podstawy normatywnej do określania warunków pozwolenia, które nie zostały przynajmniej w ogólny sposób wymienione w przepisach POŚ.

W tym kontekście należy przeanalizować podstawę materialnoprawną wprowadzenia do pozwoleń zapisów ograniczających emisję pyłu w czasie 3. poziomu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

Ogólne wymogi dla pozwoleń na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii zostały określone w art. 188 POŚ. Przepis ten określa jakie elementy mają być obowiązkowo uregulowane w pozwoleniu oraz jakie elementy można w nim zawrzeć fakultatywnie. Warto zaznaczyć, że zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w doktrynie: *Wyjście w procesie orzekania poza normy wynikające z art. 188 stanowi (...) **działanie bez podstawy prawnej**, co wpływa na prawidłowość podjętego rozstrzygnięcia*⁵⁴.

Zgodnie z art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ: *Pozwolenie **może określać**, o ile przemawiają za tym **szczególne względy ochrony środowiska**: (...) **wymagane działania**, w tym wyszczególnienie środków technicznych **mających na celu***

⁵³ A. Wróbel [w:] M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego, LEX/el. 2021, art. 6.

⁵⁴ K. Gruszecki [w:] Prawo ochrony środowiska. Komentarz, wyd. V, Warszawa 2019, art. 188.

zapobieganie lub ograniczanie emisji, a jeżeli działania mają być realizowane w okresie, na który jest wydane pozwolenie - również termin realizacji tych działań.

Art. 188 ust. 3 POŚ wymienia fakultatywne elementy pozwolenia, a zatem to od organu będzie zależało czy i w jakim zakresie zostaną one uwzględnione w pozwoleniu. Uwzględnienie tych elementów jednak każdorazowo wymaga merytorycznego uzasadnienia z punktu widzenia wymagań wynikających z przepisów prawa⁵⁵.

Przepis ten nie był szczegółowo analizowany w orzecznictwie. Jednak Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w wyroku z 26.02.2021 r. wypowiedział się na ten temat w kontekście uciążliwości zapachowej i potwierdził, że: *[o]bowiązująca regulacja prawna przyznaje organom kompetencje w zakresie przeciwdziałania uciążliwości zapachowej, instalacji wymagających pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza poprzez zastosowanie zapisów art. 188 ust. 3 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, który mówi, iż: "pozwolenie może określać, o ile przemawiają za tym szczególne względy ochrony środowiska działania w tym środki techniczne mające na celu zapobieganie lub ograniczanie emisji"*⁵⁶. Analogicznie należy zatem uznać, że przepis ten przyznaje organowi kompetencje do wprowadzenia dodatkowych wymagań w celu ograniczenia emisji pyłu w sytuacji gdy stężenia tego zanieczyszczenia osiągają szczególnie wysoki poziom.

Jak wskazuje M. Górski komentując omawiany przepis, **[z]akres możliwego do nałożenia obowiązku jest więc bardzo szeroki (jakiegokolwiek działania czy środka), jednak wskazanie rodzaju działań czy typu środków technicznych naturalnie musi się odnieść do przyczyn, które miałyby uzasadniać ich podjęcie czy zastosowanie**⁵⁷. Zdaniem komentatora przepis sformułowany jest w taki sposób, że dopuszcza nawet wykroczenie poza główną funkcję pozwolenia, czyli kształtowanie emisji i może służyć realizacji innych celów ochrony środowiska.

W związku z powyższym analizowane zapisy POP dla województwa małopolskiego nie stanowią samodzielnej podstawy prawnej do wprowadzenia dodatkowych obowiązków do pozwoleń, a jedynie precyzują art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ.

Zgodnie z art. 188 ust. 5 POŚ dodatkowe wymagania dotyczące pozwolenia określają przepisy art. 211 i art. 224. Art. 211 POŚ określa wymagania dotyczące pozwoleń zintegrowanych, które zostaną opisane w pkt 7.2.1.2. Analizy, natomiast

⁵⁵ Z. Bukowski [w:] E. K. Czech, K. Karpus, B. Rakoczy, Z. Bukowski, Prawo ochrony środowiska. Komentarz, Warszawa 2013, art. 188; M. Górski [w:] Ustawa - Prawo ochrony środowiska. Komentarz, red. J. Jendrośka, Wrocław 2001, art. 188.

⁵⁶ Wyrok WSA w Krakowie z 26.02.2021 r., II SA/Kr 28/21.

⁵⁷ M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 188.

art. 224 POŚ odnosi się do wymagań pozwoleń na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza. Przepis ten nie modyfikuje jednak art. 188 ust. 3 POŚ i nie wprowadza dodatkowych, niewymienionych tam elementów pozwolenia, które mogłyby stanowić podstawę prawną wprowadzenia obowiązku, o którym mowa w POP dla województwa małopolskiego.

Podsumowując, jako podstawę materialnoprawną wprowadzenia dodatkowych obowiązków określonych w POP dla województwa małopolskiego do pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza należy wskazać art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ w związku z rozdziałem 8.2.1. oraz 10.3.2. POP dla województwa małopolskiego⁵⁸.

Jako że znaczna część instalacji objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza stanowi tzw. średnie obiekty energetycznego spalania, o których mowa w art. 2 ust. 1 Dyrektywy MCP, zasadne jest pytanie, czy analizowane obowiązki nie naruszają przepisów tej Dyrektywy. Odpowiedź na to pytanie jest jednoznacznie negatywna. W preambule do Dyrektywy MCP w motywie 24 wskazano bowiem wprost, że *dyrektywa nie stanowi przeszkody dla państw członkowskich w utrzymaniu lub ustanowieniu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki takie mogą być potrzebne na przykład w strefach, w których nie są dotrzymane dopuszczalne wartości jakości powietrza. W takich przypadkach państwa członkowskie powinny, w ramach opracowywania planów ochrony powietrza na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE* (tj. Dyrektywy CAFE), *ocenić konieczność zastosowania dopuszczalnych wielkości emisji bardziej rygorystycznych niż wymogi określone w niniejszej dyrektywie*. Zapis ten został sprecyzowany w art. 6 ust. 9 Dyrektywy MCP.

Weryfikacja prawidłowego wdrożenia dodatkowych obowiązków wymagać może określenia w pozwoleniu dodatkowych wymogów w zakresie monitorowania procesów technologicznych oraz raportowania. Zostało to wskazane w rozdziale 6 niniejszego opracowania: *[o]perator instalacji powinien być zobowiązany w pozwoleniu do prowadzenia dokumentacji dotyczącej zgodności z określonymi warunkami specjalnymi i podjętymi w ich ramach działaniami oraz rocznej sprawozdawczości w formie raportu z podjętych działań*.

Podstawę prawną do wprowadzenia takiego zapisu do treści pozwolenia stanowi art. 188 ust. 3 pkt 5 i 7 POŚ. Zgodnie z art. 188 ust. 3 pkt 5 POŚ pozwolenie może określać **zakres i sposób monitorowania procesów technologicznych**, w tym pomiaru i ewidencjonowania wielkości emisji w zakresie, w jakim wykraczają one poza wymagania, o których mowa w art. 147 i 148 ust. 1, natomiast zgodnie z art. 188 ust. 3 pkt 7, pozwolenie może również określać sposób i częstotliwość

⁵⁸ Tj. załącznika nr 2 do uchwały Nr XXV/373/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

przekazywania informacji i danych o których mowa w pkt 5, organowi właściwemu do wydania pozwolenia i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

7.2.1.2. Pozwolenia zintegrowane

Wymagania dotyczące treści pozwoleń zintegrowanych są bardziej szczegółowe i rygorystyczne. Zgodnie z art. 211 ust. 8 POŚ **w pozwoleniu zintegrowanym można określić dodatkowe wymagania związane z eksploatacją instalacji, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska jako całości**. Przepis ten pozwala nałożyć na podmiot korzystający ze środowiska *dalej idące obowiązki w celu należytej ochrony środowiska, niż w przypadku pozwoleń sektorowych*⁵⁹.

Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w doktrynie przepis ten *ma charakter „wentyla bezpieczeństwa” i daje podstawę do formułowania także innych obowiązków*⁶⁰. Pozwala on na nakładane wymagań o charakterze uznaniowym⁶¹. Przepis ten dotyczy wymagań pozaustawowych, innych niż *wynikające wprost z przepisów ustawowych dla określonych instalacji*⁶².

Wobec powyższego nie budzi wątpliwości, że przepis ten stanowi może podstawę do nałożenia dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczenia emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. Jako podstawę materialnoprawną wprowadzenia dodatkowych obowiązków określonych w POP dla województwa małopolskiego do zintegrowanego należy zatem wskazać art. 211 ust. 8 POŚ w związku z rozdziałem 8.2.1. oraz 10.3.2. POP dla województwa małopolskiego.

W zakresie nieuregulowanym w art. 211 POŚ. do pozwoleń zintegrowanych stosuje się przepisy art. 188 POŚ opisane we wcześniejszej części Analizy. Teoretycznie podstawę do wprowadzania dodatkowych wymagań do treści pozwolenia może zatem stanowić również art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ, zaś w odniesieniu do obowiązków związanych z monitorowaniem i raportowaniem – art. 188 ust. 3 pkt 5 i 7 POŚ. Wydaje się jednak, że zakres art. 211 ust. 8 POŚ jest szerszy, daje on organom większą swobodę przy formułowaniu dodatkowych wymagań związanych z eksploatacją instalacji, dlatego nie ma potrzeby odwoływania się w tym zakresie do przepisów ogólnych.

W zakresie nieuregulowanym w art. 211 POŚ do pozwoleń zintegrowanych stosuje się przepisy art. 188 POŚ opisane we wcześniejszej części Analizy.

⁵⁹ Wyrok WSA w Warszawie z dn. 27 września 2017 r.

⁶⁰ M. Górski [w:] Ustawa - Prawo ochrony środowiska. Komentarz, red. J. Jendrośka, Wrocław 2001, art. 211.

⁶¹ E. Radziszewski [w:] Prawo ochrony środowiska. Przepisy i komentarz, Warszawa 2003, art. 211.

⁶² Z. Bukowski [w:] E. K. Czech, K. Karpus, B. Rakoczy, Z. Bukowski, Prawo ochrony środowiska. Komentarz, Warszawa 2013, art. 211.

Teoretycznie podstawę do wprowadzania dodatkowych wymagań do treści pozwolenia może zatem stanowić również art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ, zaś w odniesieniu do obowiązków związanych z monitorowaniem i raportowaniem – art. 188 ust. 3 pkt 5 i 7 POŚ. Wydaje się jednak, że zakres art. 211 ust. 8 POŚ jest szerszy, daje on organom większą swobodę przy formułowaniu dodatkowych wymagań związanych z eksploatacją instalacji, dlatego nie ma potrzeby odwoływania się w tym zakresie do przepisów ogólnych.

7.2.2. Wprowadzanie dodatkowych obowiązków do pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza

7.2.2.1. Nowe pozwolenie

W świetle rozważań ujętych we wcześniejszych częściach niniejszej Analizy dopuszczalność wprowadzenia do **nowego** pozwolenia na emisję gazów lub pyłów do powietrza dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczenia emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza nie budzi wątpliwości. Jednakże zgodnie z art. 188 ust. 1 POŚ pozwolenia sektorowe wydawane są na czas oznaczony, nie dłuższy niż **10 lat**. Tym samym w przypadku istniejących instalacji, konieczne może być wieloletnie oczekiwanie do momentu wygaśnięcia dotychczasowego pozwolenia.

7.2.2.2. Zmiana pozwolenia

POP dla województwa małopolskiego nakłada na organy obowiązek analizy i ewentualnego wprowadzenia dodatkowych ograniczeń również w przypadku zmiany obowiązujących pozwoleń. Należy zatem rozważyć, czy takie rozwiązanie jest dopuszczalne w świetle POŚ i KPA.

Zgodnie z art. 192 POŚ do zmiany warunków pozwolenia stosuje się odpowiednio przepisy o jego wydawaniu. Przepis ten nie stanowi jednak samodzielnej podstawy do zmiany warunków pozwolenia, a je dyktuje tryb, w jakim ta zmiana powinna być przeprowadzona. Z punktu widzenia procesowego zmiana pozwolenia odbywa się w trybie art. 155 KPA, *którego stosowanie w tej kategorii spraw przez ustawodawcę nie zostało wyeliminowane*⁶³. W doktrynie można się również spotkać z poglądem, zgodnie z którym samodzielną podstawę prawną zmiany pozwolenia na wniosek prowadzącego instalację stanowi art. 184 ust. 1 w zw. z art. 192 POŚ⁶⁴ (wniosek o wydanie pozwolenia stosowany odpowiednio w procedurze zmiany pozwolenia).

63 K. Gruszecki [w:] Prawo ochrony środowiska. Komentarz, wyd. V, Warszawa 2019, art. 192.

64 M. Pawlusiewicz, Glosa do wyroku NSA z dnia 26 listopada 2001 r., OSA 7/01.

Na wstępie należy podkreślić, że decyzjom udzielającym pozwolenia od których nie przysługuje już środek odwoławczy przysługuje przymiot ostateczności, i stosuje się do nich zasadę trwałości decyzji administracyjnych wyrażoną w art. 16 § 1 KPA. Ponadto, zgodnie z art. 110 KPA organ, który wydał decyzję administracyjną, jest nią związany od chwili jej doręczenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej. Art. 155 KPA stanowi natomiast, że *[d]ecyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleniu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony; przepis art. 154 § 2 stosuje się odpowiednio*. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza jest decyzją, na mocy której strona nabywa prawo (do eksploatacji instalacji), a zatem art. 155 KPA ma do niej zastosowanie.

Postępowanie w sprawie zmiany decyzji administracyjnej w trybie art. 155 KPA może zostać wszczęte na wniosek strony lub z urzędu⁶⁵. Uchylenie lub zmiana decyzji w tym trybie jest jednak możliwa wyłącznie w przypadku łącznego spełnienia trzech przesłanek: zgody strony, braku przepisów szczególnych sprzeciwiających się tej zmianie oraz zgodności uchylecia lub zmiany decyzji z interesem społecznym lub słusznym interesem strony. Konieczność uzyskania zgody strony wynika z konstytucyjnej zasady ochrony praw nabytych⁶⁶. *Respektowanie tego wymagania jest bezwzględnym obowiązkiem organu administracji publicznej, a brak tej zgody stanowi rażąco naruszenie prawa*⁶⁷. Naruszenie to skutkuje nieważnością decyzji zgodnie z art. 156 § 1 pkt 2 KPA⁶⁸. Co oczywiste, wymagana jest zgoda tej strony, która na podstawie decyzji nabyła prawo⁶⁹.

Wyrokiem z 26 lutego 2021 r. WSA w Krakowie uchylił wydaną na podstawie art. 155 KPA decyzję uchylającą pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, jako niezgodną z wnioskiem strony. Wniosek strony dotyczył bowiem wydania nowego pozwolenia po zakończeniu terminu, na który została wydane pozwolenie dotychczasowe. W uzasadnieniu wyroku sąd podkreślił, że *[t]ylko i wyłącznie zgoda udzielona wprost i wyraźnie, przez stosowne oświadczenie*

65 A. Wróbel [w:] M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego, LEX/el. 2021, art. 155.

66 Zasada ta nie jest wyrażona wprost w Konstytucji RP, ale należy do zasad wywodzonych w doktrynie i orzecznictwie z zasady demokratycznego państwa prawnego (P. Ruczkowski, 2.2. Zasada ochrony praw słusznie nabytych jako komponent zasady demokratycznego państwa prawnego [w:] Środki ochrony praw słusznie nabytych w świetle Konstytucji RP i prawa Unii Europejskiej, red. P. Chmielnicki, H. Zięba-Załużka, Warszawa 2012.).

67 J. Borkowski [w:] Komentarz, 1996, s. 692, cyt. za A. Wróbel [w:] M. Jaśkowska, M. Wilbrandt-Gotowicz, A. Wróbel, Komentarz aktualizowany do Kodeksu postępowania administracyjnego, LEX/el. 2021, art. 155.

68 Tak m. in. NSA w Warszawie w wyroku z 4 grudnia 1981 r., sygn. akt I SA 2408/81.

69 Wyrok NSA we Wrocławiu z 25 czerwca 1985 r., sygn. akt SA/Wr 351/85.

złożone organowi administracji państwowej, może stanowić jedną z przesłanek zmiany lub uchylecia ostatecznej decyzji na podstawie art. 155⁷⁰.

Nie jest zatem dopuszczalne wprowadzenie do pozwolenia dodatkowych obowiązków „przy okazji” innych zmian wprowadzanych na wniosek i za zgodą strony. Każda zmiana pozwolenia wprowadzana w trybie art. 155 KPA wymaga wyraźnej, wprost wyrażonej zgody strony.

Wobec powyższego art. 155 KPA może mieć jedynie bardzo ograniczone zastosowanie w celu wprowadzenia do pozwolenia dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczania emisji pyłu, jego zastosowanie wymaga bowiem zgody strony. W większości przypadków strona odmówi udzielenia takiej zgody jako sprzecznej z jej interesem.

7.2.2.3. Ograniczenie pozwolenia

W przepisach POŚ przewidziano instytucję ograniczenia pozwolenia. Cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia ma, w zależności od okoliczności charakter obligatoryjny, fakultatywny bez odszkodowania oraz fakultatywny za odszkodowaniem. W ustawie nie zdefiniowano pojęcia *ograniczenia pozwolenia*. Według Słownika Języka Polskiego PWN słowo ograniczyć oznacza (...) *zacieśnić zakres czegoś*⁷¹. Wydaje się zatem, że przez ograniczenie należy rozumieć np. zmniejszenie dopuszczalnych wielkości emisji, zmniejszenie skali produkcji czy też ilości zużywanych surowców. Obowiązek zmniejszenia emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza można uznać za formę *ograniczenia pozwolenia*. Przemawia za tym prewencyjny charakter instytucji cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia. *Jej głównym celem powinno być niedopuszczenie do powstania wskazanych negatywnych konsekwencji w środowisku lub dla człowieka*⁷². Należy jednak podkreślić, że w tym zakresie brak jest jednoznacznego stanowiska wyrażonego w orzecznictwie lub doktrynie.

Przesłanką do obligatoryjnego cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia jest, zgodnie z art. 194 ust. 1 POŚ, nienależyta eksploatacja instalacji, stwarzająca zagrożenie pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi. Przesłanki do fakultatywnego cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia bez odszkodowania wymienione zostały w art. 195 ust. 1 POŚ. Obejmują one między w szczególności eksploatację instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia, innych przepisów ustawy lub ustawy o odpadach. Oba przepisy, art. 194 i art. 195 POŚ mają charakter sankcyjny, a ich zastosowanie możliwe jest wyłącznie gdy podmiot korzystający ze środowiska dopuścił się wymienionych w nich, poważnych naruszeń przepisów o ochronie środowiska. Nie

⁷⁰ Wyrok WSA w Krakowie z 26.02.2021 r., sygn. akt II SA/Kr 28/21.

⁷¹ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/ogranicz%C4%87.html>

⁷² M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 194.

mogą zatem stanowić podstawy do zmiany obowiązujących pozwoleń w celu wdrożenia działania określonego w POP dla województwa małopolskiego.

Art. 196 ust. 1 POŚ określa przesłanki **fakultatywnego cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia za odszkodowaniem**: *Pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone za odszkodowaniem jeżeli: 1) przemawiają za tym względy ochrony środowiska lub 2) korzystanie z pozwolenia stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi.* W odróżnieniu od dwóch instytucji omówionych powyżej, w tym przypadku nie mamy do czynienia z decyzją o charakterze sankcyjnym. Jest to *formuła zmiany decyzji ostatecznej, rodzącej uprawnienia dla strony, bez jej zgody i z przyczyn od niej niezależnych. Jest to równocześnie odejście od zasady trwałości decyzji ostatecznej, z punktu widzenia adresata decyzji niewątpliwie, mimo odszkodowania, co najmniej kłopotliwe, jednak uzasadnieniem jest i tu interes publiczny*⁷³.

Przesłanką do wprowadzenia dodatkowych obowiązków określonych w POP dla województwa małopolskiego w drodze ograniczenia pozwolenia może być art. 196 ust. 1 pkt 1 POŚ, tj. *względny* *środowiska*. W doktrynie wskazuje się, że *[p]rzyczyny uzasadniające podjęcie decyzji o cofnięciu bądź ograniczeniu zostały wskazane w wyliczeniu dokonany w ust. 1 i sformułowane w sposób stosunkowo szeroki. Odwołanie do ogólnych względów ochrony środowiska daje organowi wszechstronne możliwości działania i uwzględnienia konieczności osiągnięcia wszelkich celów ochronnych, o ile eksploatacja instalacji na realizację takich celów by wpływała, przy czym chodzić może zarówno o skutki środowiskowe, które już wystąpiły, bądź także mogą wystąpić (zasada prewencji z art. 6). Dla oceny tych wymagań trzeba wziąć pod uwagę w pierwszym rzędzie przepisy ogólne ustawy (zwłaszcza zasady ogólne uregulowane w dziale II tytułu I), ale także i wymagania szczegółowe wynikające z przepisów szczegółowych, także zawartych w innych ustawach*⁷⁴. Bez wątplenia dążenie do ograniczenia emisji pyłu w sytuacji, gdy stężenie tego zanieczyszczenia osiąga bardzo wysokie poziomy, stanowiąc bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, uznać można za zbieżne ze względami ochrony środowiska, o których mowa w art. 196 ust. 1 pkt 1 POŚ.

Praktyczną przeszkodą w stosowaniu tego przepisu na większą skalę może być konieczność wypłacania odszkodowań podmiotom korzystającym ze środowiska. Ustawa nie formułuje jakichkolwiek wytycznych co do sposobu określania odszkodowania, a nawet nie precyzuje, że ma to być odszkodowanie pieniężne⁷⁵. Co więcej, decyzja ustalająca odszkodowanie jest niezaskarżalna⁷⁶, zaś strona niezadowolona z wysokości przyznanego odszkodowania może dochodzić roszczeń

⁷³ Ibidem.

⁷⁴ Ibidem.

⁷⁵ Ibidem.

⁷⁶ Art. 196 ust. 2 POŚ.

w tym zakresie w postępowaniu cywilnym⁷⁷. Organ powinien zatem kierować się rozmiarem rzeczywiście poniesionej przez podmiot korzystający ze środowiska szkody, w tym celu konieczne może być przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na podstawie art. 84 KPA. Warto wskazać na analogiczną instytucję wypłaty odszkodowania w przypadku ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości, o której mowa w art. 131 POŚ. Jednakże w tym przypadku art. 133 POŚ wprost stanowi, że ustalenie wysokości odszkodowania następuje po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego.

7.2.2.4. Decyzja w sprawie ograniczenia oddziaływania na środowisko

Niezależnie od zmiany pozwolenia, alternatywnym sposobem nałożenia na podmiot korzystający ze środowiska dodatkowych wymagań w zakresie ochrony środowiska może być decyzja, o której mowa w art. 362 POŚ. Zagadnienie to jednak wykracza poza zakres niniejszej Analizy, ponieważ zapisy POP dla województwa małopolskiego wyraźnie wskazują, że nałożenie przewidzianych tam obowiązków odbywać się ma poprzez wprowadzenie ich do treści pozwolenia. Dla porządku należy wskazać, że **decyzję, o której mowa w art. 362 POŚ, można wydać również w stosunku do podmiotu eksploatującego instalację na podstawie pozwolenia zintegrowanego**

7.2.3. Wprowadzanie dodatkowych obowiązków do pozwoleń zintegrowanych

7.2.3.1. Nowe pozwolenie zintegrowane

W odróżnieniu od pozostałych pozwoleń emisyjnych, pozwolenie zintegrowane wydawane jest na czas nieoznaczony⁷⁸. Dlatego też nowe pozwolenie zintegrowane wydawane jest zwykle wyłącznie dla nowo uruchamianej instalacji. W takim przypadku dopuszczalność wprowadzenia do pozwolenia dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczania emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza nie budzi wątpliwości. Ze względu na bezterminowy charakter pozwolenia zintegrowanego szczególnie istotna jest podstawa wprowadzenia dodatkowych wymogów do pozwoleń już obowiązujących.

⁷⁷ Art. 196 ust. 4 POŚ.

⁷⁸ Art. 188 ust. 1 POŚ.

7.2.3.2. Zmiana w instalacji

Ze względu na bezterminowy charakter pozwoleń zintegrowanych w sposób szczególny uregulowana została procedura ich zmiany. Zgodnie z art. 214 ust. 1 POŚ, przed dokonaniem zmiany instalacji, która może mieć wpływ na środowisko, podmiot prowadzący instalację jest zobowiązany powiadomić właściwy organ o planowanych zmianach (lub złożyć wniosek o zmianę pozwolenia zintegrowanego). Jeżeli organ uzna, że w związku z planowaną zmianą w instalacji zachodzi konieczność zmiany niektórych warunków pozwolenia, informuje prowadzącego instalację o obowiązku złożenia stosownego wniosku. W doktrynie prezentowany jest pogląd, że zobowiązanie do uzyskania zmiany pozwolenia zintegrowanego powinno nastąpić w drodze decyzji administracyjnej⁷⁹. Wydaje się jednak, że pogląd ten jest nieaktualny, odnosi się bowiem do brzmienia przepisu sprzed zmiany, która weszła w życie 5 września 2014 r.⁸⁰

Wniosek o zmianę pozwolenia zintegrowanego w związku ze zmianą w instalacji powinien zawierać wszystkie dane wymagane dla wniosku o nowe pozwolenie, **mające związek z planowanymi zmianami**⁸¹. Zgodnie z art. 214 ust. 5 POŚ w decyzji o zmianie pozwolenia zintegrowanego organ określa, w odniesieniu do planowanych zmian w instalacji, wymagania na tych samych zasadach, co w przypadku nowego pozwolenia. Organ może zatem określić dodatkowe wymagania, o których mowa w art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ oraz w art. 211 ust. 8 POŚ (omówione w pkt 7.2.1.1. i 7.2.1.2. Analizy). Dlatego należy zgodzić się z poglądem M. Górskiego: *Według obecnego brzmienia przepisu jest to tylko informacja, niewystąpienie przez zainteresowanego z odpowiednim wnioskiem uniemożliwia mu jednak dokonanie zmiany czy rozbudowy. Wprowadzenie takiej zmiany bez uprzedniego dokonania zmiany pozwolenia pozwala na uznanie, że eksploatacja instalacji po dokonaniu zmiany prowadzona jest z naruszeniem pozwolenia*⁸².

Wobec powyższego, **w odniesieniu do planowanych zmian w instalacji, organ może w decyzji zmieniającej pozwolenie zintegrowane określić dodatkowe wymagania w zakresie ograniczania emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. Jednakże w tym trybie nie można bez zgody strony nałożyć dodatkowych wymagań w odniesieniu do tych elementów instalacji, które nie są objęte planowaną zmianą**⁸³.

⁷⁹ K. Gruszecki [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz, wyd. V*, Warszawa 2019, art. 214.

⁸⁰ Zmiany art. 214 POŚ dokonano w art. 1 pkt 54 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1101).

⁸¹ Art. 214 ust. 4 POŚ w zw. z art. 184 i 208 POŚ.

⁸² M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 214.

⁸³ W odniesieniu do elementów instalacji nieobjętych planowaną zmianą stosować należy art. 155 KPA, zgodnie z uwagami z pkt 7.2.2.2. Analizy.

7.2.3.3. Analiza i obowiązek wystąpienia z wnioskiem o zmianę pozwolenia

Opisany powyżej tryb postępowania w przypadku zmiany w instalacji to nie jedyna sytuacja, w której zachodzi konieczność zmiany pozwolenia zintegrowanego. Zgodnie z ustawą organ właściwy w sprawie pozwoleń zintegrowanych ma obowiązek dokonać analizy wydanych i obowiązujących pozwoleń w następujących przypadkach:

- w ciągu 6 miesięcy od dnia publikacji nowych konkluzji BAT w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁸⁴,
- okresowo, co najmniej raz na 5 lat⁸⁵,
- jeżeli oddziaływanie instalacji na środowisko zmieniło się w stopniu wskazującym na konieczność zmiany pozwolenia⁸⁶,
- jeżeli nastąpiła zmiana w najlepszych dostępnych technikach, pozwalająca na znaczne zmniejszenie wielkości emisji bez powodowania nadmiernych kosztów, lub **wynika to z potrzeby dostosowania eksploatacji instalacji do zmian przepisów o ochronie środowiska**⁸⁷.

Organ właściwy do wydania pozwolenia zintegrowanego zobowiązany jest do bieżącego nadzoru nad jego stosowaniem i aktualnością postanowień, ocenianą z punktu widzenia ich skuteczności w realizacji celów ochrony przed zanieczyszczeniami⁸⁸. Organ *ma bowiem obowiązek dokonywać analizy treści pozwolenia co najmniej raz na 5 lat oraz w sytuacjach, w których ocenił, że postanowienia decyzji powinny zostać zmienione ze względu na konieczność uwzględnienia nowych rozwiązań* czy też zmian w oddziaływaniu instalacji na środowisko⁸⁹.

Jedną z przesłanek przeprowadzenia analizy pozwolenia zintegrowanego wymienionych w art. 216 ust. 1 POŚ jest **konieczność dostosowania eksploatacji instalacji do wymogów przepisów o ochronie środowiska**. Co istotne, ustawodawca nie posłużył się tu sformułowaniem *przepisów ustawy*, co wskazuje, że przepis ten dotyczy wszystkich przepisów o ochronie środowiska – zarówno przepisów POŚ, innych ustaw sektorowych, jak również aktów wykonawczych – rozporządzeń i aktów prawa miejscowego dotyczących ochrony środowiska.

Takim samym sformułowaniem posłużył się ustawodawca w art. 379 POŚ przyznającym wójtom, burmistrzom, starostom i marszałkom województw

⁸⁴ Art. 215 ust. 1 POŚ.

⁸⁵ Art. 216 ust. 1 pkt 1 POŚ.

⁸⁶ Art. 216 ust. 1 pkt 2 POŚ.

⁸⁷ Art. 216 ust. 1 pkt 3 POŚ.

⁸⁸ M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 216.

⁸⁹ Ibidem.

kompetencją do kontroli przestrzegania i stosowania **przepisów o ochronie środowiska**. W doktrynie wskazuje się, że materialny zakres takiej kontroli obejmuje wszystkie przepisy dotyczące ochrony środowiska: Bezpośrednio po wejściu w życie ustawy zaprezentowany został pogląd, zgodnie z którym przyjmuje się, że „kontrola powinna dotyczyć wszystkich przepisów pozostających we właściwości wskazanych organów, przepis nie ogranicza obowiązku tylko do zadań wynikających z prawa ochrony środowiska” (M. Górski, *Kto za to odpowiada?*, „Ekoprofit” 2001/10, s. 17; zob. także W. Radecki, *Organy administracji...*, s. 23)⁹⁰.

Wobec powyższego należy uznać, że **przesłanką do analizy pozwolenia zintegrowanego jest konieczność dostosowania tego pozwolenia do wymogów określonych w przepisach aktu prawa miejscowego z zakresu ochrony środowiska, jakim niewątpliwie jest plan działań krótkoterminowych i program ochrony powietrza**. Zatem jeżeli w POP dla województwa małopolskiego określone zostały nowe wymagania w odniesieniu do pozwoleń zintegrowanych, to zachodzi konieczność dostosowania tych pozwoleń do brzemienia aktu prawa miejscowego.

Jeżeli analiza potwierdzi konieczność zmiany pozwolenia zintegrowanego, organ zobowiązuje operatora instalacji do wystąpienia ze stosownym wnioskiem o zmianę tego pozwolenia w terminie 6 miesięcy od dnia wezwania, wskazując jednocześnie zakres tego wniosku. M. Górski twierdzi, że wezwanie takie stanowi *konstytutywną czynność materialno-techniczną*⁹¹. Sądy administracyjne odrzucały dotychczas możliwość wniesienia skargi na wezwanie do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego. Postanowieniem z 10 listopada 2017 r. WSA w Gdańsku odrzucił skargę operatora instalacji na wezwanie do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego wystosowane na podstawie art. 215 ust. 4 pkt 2 POŚ, podkreślając, że **[w]ezwanie to nie stanowi rozstrzygnięcia władczego, tzn. takiego, któremu strona obowiązana jest poddać się pod groźbą zastosowania środków przymusu państwowego (np. środków egzekucyjnych), przewidzianych w przepisie prawa materialnego rangi ustawowej. Bez wątplenia przedmiotowe wskazania organu, na etapie wystosowania do przedsiębiorcy pisma, nie oznaczają ustalenia, zmiany czy zniesienia stosunku prawnego, jak również przyznania (stwierdzenia, uznania) uprawnienia lub obowiązku w formie aktu lub czynności konkretyzującego prawny stosunek administracyjny**⁹².

Odmienne stanowisko prezentuje K. Gruszecki – jego zdaniem wezwanie do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego to *przejaw klasycznego władczego działania organu administracji, które bezpośrednio wywołuje skutki prawne dla ich adresatów. W takim zaś przypadku spełnione są wszystkie przesłanki wynikające z art. 104 k.p.a. uzasadniające przyjęcie, że takie wezwanie powinno być*

⁹⁰ K. Gruszecki [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, wyd. V, Warszawa 2019, art. 379.

⁹¹ M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 215.

⁹² Postanowienie WSA w Gdańsku z 10.11.2017 r., sygn. akt II SA/Gd 690/17, podobnie m. in. WSA w Szczecinie w postanowieniu z 30.10.2017 r., sygn. akt II SA/Sz 1142/17.

*z punktu widzenia procesowego ocenione jako decyzja administracyjna*⁹³. Pogląd ten stoi jednak w sprzeczności z przytoczonym wyżej, jak dotąd jednolitym stanowiskiem wyrażonym w orzecznictwie sądów administracyjnych.

Jakkolwiek przytoczone wyżej orzecznictwo dotyczyło wezwania skierowanego na podstawie art. 215 ust. 4 pkt 2 POŚ, to wezwanie, o którym mowa w art. 216 ust. 3 POŚ, ma ten sam charakter prawny i wywołuje te same skutki⁹⁴.

Jeżeli podmiot prowadzący instalację zignoruje wezwanie i nie wystąpi w terminie 6 miesięcy z wnioskiem o zmianę pozwolenia, aktualizuje się przesłanka fakultatywnego cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia zintegrowanego bez odszkodowania, o której mowa w art. 195 ust. 1 pkt 5 POŚ: *Pozwolenie może zostać cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania, jeżeli: (...) 5) prowadzący instalację nie wystąpił z wnioskiem, o którym mowa w art. 215 ust. 4 pkt 2 lub art. 216 ust. 3.*

Należy rozważyć, czy w takim przypadku ograniczenie pozwolenia może nastąpić poprzez wprowadzenie do jego treści dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczania emisji pyłu w sytuacji przekroczenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. W tym zakresie w pełni aktualne pozostają rozważania dotyczące zakresu ograniczenia pozwolenia ujęte w pkt 3.2.3. niniejszej Analizy). Zdaniem autorów Analizy jest to dopuszczalne, ale ze względu na brak orzecznictwa oraz stanowiska doktryny pogląd ten może budzić wątpliwości. Za tym stanowiskiem przemawiają względy celowościowe, a nawet ochrona interesu podmiotu prowadzącego instalację, bowiem jeżeli taka forma ograniczenia pozwolenia nie byłaby możliwa, to w omawianym przypadku organ dysponowałby jedynie znacznie bardziej dotkliwą sankcją w postaci cofnięcia pozwolenia.

M. Górski wyraża stanowisko, zgodnie z którym niewykonanie wezwania do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia wydanego w trybie art. 215 ust. 4 pkt 2 POŚ oraz art. 216 ust. 3 POŚ podlega egzekucji: *[w] przypadku niepodjęcia przez zainteresowanego odpowiednich działań organ (...) powinien natomiast podjąć czynności egzekucyjne, zmierzające do wyegzekwowania obowiązku nałożonego w trybie administracyjnym*⁹⁵. Pogląd ten wydaje się jednak stać w sprzeczności z przytoczonym wyżej orzecznictwem, zgodnie z którym wezwanie nie stanowi rozstrzygnięcia władczego i nie podlega zaskarżeniu do sądu administracyjnego. W związku z takim charakterem wezwania brak jest podstaw do prowadzenia egzekucji na podstawie przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁹⁶. Jednocześnie wydaje się, że sankcja administracyjna

⁹³ K. Gruszecki [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*, wyd. V, Warszawa 2019, art. 215.

⁹⁴ M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 216.

⁹⁵ M. Górski [w:] *Prawo ochrony środowiska. Komentarz*. Wyd. 3, Warszawa 2019, art. 215.

⁹⁶ Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1427 z późn. zm.). Szczegółowe omówienie przepisów tej ustawy w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnych wykracza poza zakres niniejszej Analizy,

przewidziana w art. 195 ust. 1 pkt 5 POŚ (cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia zintegrowanego) stanowi instrument wystarczający do skutecznego wyegzekwowania wykonania wezwania do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego.

Podsumowując, POP dla województwa małopolskiego jest aktem prawa miejscowego i zawiera przepisy o ochronie środowiska, w szczególności w zakresie przewidzianych w nim działań naprawczych i krótkoterminowych. Określony w tym akcie obowiązek przeanalizowania i ewentualnej zmiany obowiązujących pozwoleń zintegrowanych należy uznać za zmianę przepisów o ochronie środowiska, o której mowa w art. 216 ust. 1 pkt 3 *in fine* POŚ. W chwili wejścia w życie POP dla województwa małopolskiego zaktualizowała się zatem przesłanka przeprowadzenia analizy pozwolenia zintegrowanego. Efektem takiej analizy może być **wezwanie podmiotu prowadzącego instalację do złożenia wniosku o zmianę pozwolenia zintegrowanego, obejmującego wprowadzenie do tego pozwolenia dodatkowego warunku, polegającego na obowiązku wdrożenia określonych działań mających na celu ograniczenie emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza**. Materialnoprawną podstawę takiego wezwania stanowi art. 216 ust. 3 w zw. z ust. 1 pkt 3 POŚ. W przypadku niewykonania takiego wezwania w terminie 6 miesięcy organ może (po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego) wydać decyzję o cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia zintegrowanego, na podstawie art. 195 ust. 1 pkt 5 POŚ. Zdaniem autorów Analizy ograniczenie pozwolenia może polegać na wprowadzeniu do niego obowiązku, o którym mowa powyżej, wynikającego z POP dla województwa małopolskiego.

7.2.4. Obowiązek przekazania informacji o wydaniu decyzji

Zgodnie z opisem zadań starostów powiatów oraz Zarządu Województwa Małopolskiego w zakresie realizacji działania naprawczego nr 3 (s. 114-115 POP dla województwa małopolskiego), **informacja o instalacjach objętych obowiązkiem wdrożenia działań krótkoterminowych wprowadzonych do pozwoleń na emisję gazów lub pyłów do powietrza i pozwoleń zintegrowanych powinna zostać przekazana do właściwego powiatowego centrum zarządzania kryzysowego**. Obowiązek ten służy zapewnieniu prawidłowego wdrożenia planu działań krótkoterminowych po ogłoszeniu 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

należy jednak wskazać, że co do zasady egzekucję administracyjną stosuje się do obowiązków wynikających z decyzji lub postanowień właściwych organów.

7.3. Tryb wdrażania działań krótkoterminowych

Tryb ogłaszania stopni zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza oraz wdrażania działań krótkoterminowych określa POŚ oraz POP dla województwa małopolskiego.

3. stopień zagrożenia zanieczyszczenia powietrza ogłaszany jest w przypadku ryzyka przekroczenia poziomu alarmowego zanieczyszczeń w powietrzu. W rozporządzeniu w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu poziomy alarmowe zostały określone w Załączniku nr 4 dla:

- dwutlenku azotu ($400 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w okresie uśredniania wynoszącym jedną godzinę),
- dwutlenku siarki ($500 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w okresie uśredniania wynoszącym jedną godzinę),
- ozonu ($240 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w okresie uśredniania wynoszącym jedną godzinę),
- pyłu zawieszonego PM10 ($150 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w okresie uśredniania wynoszącym jedną dobę).

Ze względu na brak ryzyka występowania poziomu alarmowego dla dwutlenku siarki, POP dla województwa małopolskiego przewiduje ogłoszenie 3. stopnia zagrożenia wyłącznie ze względu na przekroczenie poziomów alarmowych dwutlenku azotu, ozonu oraz pyłu zawieszonego. W praktyce największe znaczenie ma ryzyko przekroczenia poziomu alarmowego pyłu zawieszonego PM10, które występować będzie zdecydowanie najczęściej na obszarze województwa małopolskiego.

Tryb ogłaszania 3. stopnia zagrożenia jest następujący:

1. Główny Inspektor Ochrony Środowiska:

- przekazuje komunikat do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- przekazuje komunikat do Wojewódzkiego Centrum Urzędu Marszałkowskiego,
- przekazuje komunikat do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Ministerstwa Klimatu.

2. Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego:

- niezwłocznie powiadamia społeczeństwo, w sposób zwyczajowy przyjęty na terenie województwa,
- przekazuje komunikat do powiatowych centrów zarządzania kryzysowego,
- publikuje komunikat w ramach Regionalnego Systemu Ostrzegania,
- wnioskuje do RCB o wysłanie ostrzeżeń SMS,

- przekazuje komunikat do mediów.
3. Powiatowe centra zarządzania kryzysowego:
- przekazują komunikat do urzędów gmin na swoim obszarze,
 - przekazują komunikat na adresy e-mail placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych (szkół, przedszkoli, żłobków, domów dziecka itp.) oraz placówek ochrony zdrowia i opieki społecznej,
 - **przekazują komunikat do podmiotów korzystających ze środowiska zobowiązanych na podstawie pozwolenia na emisję gazów lub pyłów do powietrza lub pozwolenia zintegrowanego do podjęcia działań ograniczających emisję zanieczyszczeń,**
 - publikują komunikat na stronie internetowej powiatu.
4. Urzędy miast i gmin:
- publikują komunikat na stronie internetowej gminy.

Wobec powyższego dla wdrożenia działań krótkoterminowych przewidzianych w pozwoleniach na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleniach zintegrowanych kluczowe znaczenie ma przekazanie komunikatu przez właściwe powiatowe centrum zarządzania kryzysowego do właściwych podmiotów korzystających ze środowiska.

Jednocześnie w pkt 10.3.3. POP dla województwa małopolskiego wskazano, że **w momencie wprowadzenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza ww. podmioty korzystające ze środowiska prowadzące działalność na obszarze przekroczeń norm stężeń zanieczyszczeń, zobowiązane są do wdrożenia działań ograniczających emisję zanieczyszczeń określonych w pozwoleniach na emisję gazów lub pyłów do powietrza i w pozwoleniach zintegrowanych.**

Pojawia się zatem pytanie od jakiego momentu podmioty korzystające ze środowiska zobowiązane są do wdrożenia ww. działań – czy od momentu, w którym miały możliwość powzięcia wiadomości o ogłoszeniu 3 stopnia zagrożenia (tj. w momencie ogłoszenia tego przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego), czy też dopiero od chwili otrzymania stosownego komunikatu od powiatowego centrum zarządzania kryzysowego.

W opinii autorów wątpliwość tej natury należy rozstrzygać na korzyść podmiotu korzystającego ze środowiska. Skoro w POP wprost nakłada na powiatowe centrum zarządzania kryzysowego obowiązek przekazania komunikatu, to obowiązek wdrożenia działań krótkoterminowych powstaje z chwilą otrzymania takiego komunikatu przez podmiot korzystający ze środowiska.

7.4. Egzekwowanie dodatkowych obowiązków

Ostatnim etapem wdrożenia zapisów POP dla województwa małopolskiego jest egzekwowanie dodatkowych obowiązków nałożonych w pozwoleniach. Skuteczne egzekwowanie tych obowiązków wymaga przede wszystkim efektywnego systemu kontroli podmiotów eksploatujących instalacje objęte pozwoleniami na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleniami zintegrowanymi. Szczegółowe omówienie podstaw prawnych i przebiegu kontroli wykracza znacząco poza ramy niniejszego opracowania, warto jednak dla porządku wskazać, że kontrola podmiotów korzystających ze środowiska eksploatujących instalacje wymagające pozwoleń leży w kompetencji Inspekcji Ochrony Środowiska⁹⁷ oraz starostów i marszałków województw⁹⁸. W przypadku ujawnienia, że prowadzący instalację nie wykonuje dodatkowych obowiązków w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń pyłowych w związku z ogłoszeniem 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, działanie to można zakwalifikować zarówno jako naruszenie planu działań krótkoterminowych, jak i naruszenie warunków pozwolenia. W obu przypadkach ustawa przewiduje odrębne sankcje.

7.4.1. Naruszenie planu działań krótkoterminowych

Zobowiązanie do wdrożenia dodatkowych działań w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń pyłowych w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zostało wpisane bezpośrednio do rozdziału 10 POP dla województwa małopolskiego, tj. do planu działań krótkoterminowych (PDK)⁹⁹. W związku z powyższym niewykonanie tych działań stanowi naruszenie PDK. Zgodnie z art. 332 POŚ, *Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 92 ust. 1c, podlega karze grzywny*. Ustawa precyzuje, że orzekanie w sprawie tego czynu następuje na zasadach określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia¹⁰⁰.

Organami upoważnionymi do ścigania wykroczeń są: Policja¹⁰¹, jak również organy Inspekcji Ochrony Środowiska¹⁰², straż gminna (miejska) oraz wójt,

⁹⁷ Art. 2 ust. 1 pkt 1 UIOŚ.

⁹⁸ Art. 379 ust. 1 POŚ.

⁹⁹ Patrz pkt 7.1.1.2. niniejszego opracowania.

¹⁰⁰ Art. 361 POŚ.

¹⁰¹ Art. 17 § 1 KPoW.

¹⁰² Art. 1 ust. 1a UIOŚ.

burmistrz, prezydent miasta, starosta i marszałek województwa¹⁰³, jeżeli ujawnili wykroczenie w ramach prowadzonych przez siebie działań (kontroli)¹⁰⁴.

Należy podkreślić, że ukaraną za wykroczenie może zostać wyłącznie osoba fizyczna, zaś maksymalna wysokość grzywny wynosi 5000 zł w przypadku wymierzenia jej przez sąd¹⁰⁵ oraz 500 zł w przypadku nałożenia mandatu karnego¹⁰⁶. Sankcja jest zatem stosunkowo mało dotkliwa i wydaje się niewystarczająca do efektywnego egzekwowania omawianych w niniejszym opracowaniu obowiązków.

7.4.2. Naruszenie warunków pozwolenia

Ze względu na wprowadzenie obowiązku wdrożenia działań ograniczających emisję bezpośrednio do treści pozwolenia, naruszenie tego obowiązku można również zakwalifikować jako naruszenie warunków pozwolenia. Zgodnie z art. 195 ust. 1 pkt 1 POŚ eksploatacja instalacji prowadzona z naruszeniem warunków pozwolenia stanowi przesłankę do **fakultatywnego cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia bez odszkodowania**. O cofnięciu lub ograniczeniu pozwolenia orzeka organ właściwy do wydania tego pozwolenia¹⁰⁷.

Przed wydaniem decyzji w przedmiocie cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia organ ma obowiązek wezwać prowadzącego instalację do usunięcia naruszeń w oznaczonym terminie¹⁰⁸. Prawidłowa interpretacja tego przepisu może budzić wątpliwości w odniesieniu do obowiązków, które nie mają charakteru ciągłego, ale aktualizują się wyłącznie w sytuacji ogłoszenia 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. Należy przyjąć, że po ujawnieniu pierwszego przypadku niewdrożenia dodatkowych działań po ogłoszeniu 3 stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, organ powinien wezwać prowadzącego instalację do usunięcia naruszenia i niezwłocznego wprowadzenia rozwiązań organizacyjnych i technicznych niezbędnych do prawidłowej realizacji obowiązków określonych w pozwoleniu. Kolejny ujawniony przypadek niewdrożenia dodatkowych działań,

¹⁰³ Art. 379 ust. 4 POŚ.

¹⁰⁴ Art. 17 § 3 KPoW.

¹⁰⁵ Art. 24 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2008 z późn. zm.).

¹⁰⁶ Art. 96 § 1 KPoW.

¹⁰⁷ Art. 183 ust. 2 POŚ.

¹⁰⁸ Art. 195 ust. 2 POŚ.

po upływie terminu wyznaczonego w wezwaniu, może już skutkować wymierzeniem sankcji administracyjnej, tj. cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia.

Rodzaj sankcji (cofnięcie lub ograniczenie pozwolenia oraz zakres tego ograniczenia) ustawa pozostawiła do uznania organu. Uznaniowość nie oznacza dowolności, zaś każdy przypadek powinien zostać przeanalizowany w sposób indywidualny, wszechstronny, przy uwzględnieniu zasad postępowania przewidzianych w k.p.a. nakazujących dokładne wyjaśnienie stanu faktycznego oraz załatwienia sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu obywatela¹⁰⁹. *Organ administracji w każdym przypadku powinien wyważyć interes indywidualnego adresata pozwolenia na korzystanie ze środowiska z interesem ochrony środowiska i od wyników takiej oceny uzależnić treść podjętego rozstrzygnięcia*¹¹⁰. Sankcja powinna być proporcjonalna do skali naruszenia, w szczególności niezasadne będzie cofnięcie pozwolenia, jeżeli prowadzący instalację dopuścił się stosunkowo mało istotnego naruszenia jego warunków.

¹⁰⁹ Wyrok NSA z 26 maja 1981 r., sygn. akt SA 810/81.

¹¹⁰ K. Gruszecki [w:] Prawo ochrony środowiska. Komentarz, wyd. V, Warszawa 2019, art. 195, teza 2.

7.5. Wnioski

Poniżej przedstawiono najważniejsze wnioski z przeprowadzonej Analizy prawnej:

1. Przewidziany w części opisowej programu ochrony powietrza w POP dla województwa małopolskiego obowiązek dokonania analizy pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych oraz, w uzasadnionych przypadkach, wprowadzenia do nowych i zmienianych pozwoleń obowiązku podjęcia dodatkowych działań zmierzających do ograniczenia emisji pyłu w sytuacji ogłoszenia 3 poziomu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza **jest zgodny prawem krajowym i prawem UE**.
2. Nałożony w planie działań krótkoterminowych zawartym w POP dla województwa małopolskiego na podmioty eksploatujące instalacje na podstawie pozwolenia obowiązek wdrożenia działań ograniczających emisję pyłu, jeżeli takie działania zostały wprowadzone do treści pozwolenia, **jest zgodny z prawem krajowym i prawem UE**. Obowiązek taki mógłby również wynikać bezpośrednio z treści planu działań krótkoterminowych, który jest aktem prawa miejscowego (bez konieczności uwzględniania go w treści pozwolenia). Jednakże takie rozwiązanie byłoby mniej efektywne, ze względu na relatywnie mało dotkliwą sankcję przewidzianą za naruszenie planu działań krótkoterminowych.
3. Dodatkowe wymagania w treści pozwoleń mogą skutkować ograniczeniami w zakresie prawa własności oraz swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Dlatego przy ich wprowadzaniu należy kierować się **zasadą proporcjonalności**. W szczególności, nie należy wprowadzać do pozwoleń dodatkowych wymagań, których efekt ekologiczny jest znikomy lub których dotkliwość dla podmiotu prowadzącego instalację jest nieproporcjonalnie wyższa od przewidywanych korzyści ekologicznych.
4. Materialnoprawną podstawą wprowadzenia do treści pozwoleń dodatkowych obowiązków, wynikających z POP dla województwa małopolskiego, jest **art. 188 ust. 3 pkt 3 POŚ** oraz, wyłącznie w stosunku do pozwoleń zintegrowanych, **art. 211 ust. 8 POŚ**, w związku z w związku z rozdziałem 8.2.1. oraz 10.3.2. POP dla województwa małopolskiego.
5. Nie budzi wątpliwości dopuszczalność wprowadzenia dodatkowych obowiązków, wynikających z POP dla województwa małopolskiego, do treści **nowych** pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych.

6. W przypadku **obowiązujących pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza**, zmiana pozwolenia jest co do zasady dopuszczalna wyłącznie **za zgodą zainteresowanej strony**. W przypadku braku zgody strony należy rozważyć wprowadzenie dodatkowych warunków w formie **ograniczenia pozwolenia**, jako przesłankę wskazując względy ochrony środowiska, na podstawie art. 196 ust. 1 pkt 1 POŚ. Jednakże ograniczenie pozwolenia na tej podstawie może nastąpić wyłącznie **za odszkodowaniem**.
7. W przypadku **obowiązujących pozwoleń zintegrowanych**, wprowadzenie do pozwolenia dodatkowych warunków wynikających z POP dla województwa małopolskiego, może nastąpić w związku ze **zmianą w instalacji** (w takim przypadku nowe warunki mogą dotyczyć jedynie tej części instalacji, która objęta jest zmianą) lub w związku z **analizą pozwolenia**, o której mowa w art. 216 POŚ. Podstawą do przeprowadzenia takiej analizy oraz do wprowadzenia dodatkowych warunków do pozwolenia zintegrowanego jest między innymi potrzeba dostosowania eksploatacji do zmian przepisów o ochronie środowiska, do których zaliczyć należy również przepisy zawarte w POP dla województwa małopolskiego.
8. Po przeprowadzeniu analizy pozwolenia zintegrowanego organ może **wezwać podmiot prowadzący instalację do złożenia wniosku o zmianę tego pozwolenia** w terminie 6 miesięcy. Niewykonanie tego wezwania stanowi przesłankę do fakultatywnego **cofnięcia lub ograniczenia pozwolenia zintegrowanego** jeżeli zgodnie z art. 196 POŚ *przemawiają za tym względy ochrony środowiska*. Zdaniem autorów Analizy ograniczenie pozwolenia może polegać na wprowadzeniu do niego dodatkowych warunków, wynikających z POP dla województwa małopolskiego.
9. Po wprowadzeniu obowiązku wdrożenia działań krótkoterminowych do pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza lub do pozwolenia zintegrowanego, **organ wydający pozwolenie powinien niezwłocznie zawiadomić właściwe powiatowe centrum zarządzania kryzysowego**.
10. Naruszenie obowiązku wdrożenia działań krótkoterminowych może zostać zakwalifikowane zarówno jako naruszenie planu działań krótkoterminowych (wykroczenie z art. 332 POŚ) jak również jako naruszenie warunków pozwolenia, które stanowi przesłankę do fakultatywnego ograniczenia lub cofnięcia pozwolenia, na podstawie art. 195 ust. 1 pkt 1 POŚ.

8. Identyfikacja skutków finansowych i efektów ograniczenia emisji

W celu oceny skutków finansowych i efektów ograniczenia emisji zaproponowanych metod ograniczania najczęściej stosuje się metodę polegającą na określeniu stopnia redukcji emisji przy zastosowaniu danej techniki. Znając koszt techniki ochrony powietrza i stopień redukcji emisji można ocenić efektywność środowiskową wdrażanego rozwiązania i dokonać oceny czy dane rozwiązanie jest proporcjonalne do uzyskanej korzyści środowiskowej. W przypadku realizowanej pracy trudno jest precyzyjnie określić koszt i stopień redukcji emisji zastosowania zaproponowanych działań ograniczających emisje głównie ze względu na brak wiedzy na temat stanu bazowego instalacji (stan techniczno-technologiczny) i kosztów wdrożenia wybranych technik ograniczania emisji w zależności od stanu bazowego. Na potrzeby realizacji pracy w celu identyfikacji skutków finansowych i efektów ograniczenia emisji zaproponowanych metod ograniczania proponuje się ocenę zaproponowanych działań wg kosztów wdrożenia (wysoki, niski) i korzyści środowiskowej (duża, mała). Dla zaproponowanych działań ograniczających emisji określono ich charakter:

- organizacyjny,
- ingerujący w proces produkcji.

Należy zaznaczyć, że niektóre działania mogą być zastosowane na dwa sposoby i takie opcje również uwzględniono w analizie i zestawiono w tabeli.

Przy ocenie kosztów wdrożenia założono, że działania o charakterze organizacyjnym charakteryzują się kosztem niskim a działania o charakterze ingerującym w proces produkcyjny kosztem wysokim. Założenia te wynikają z tego, że ograniczenia będą dotyczyły również dużych zakładów przemysłowych charakteryzujących się dużą produkcją i każda ingerencja w ograniczenie produkcji wiąże się ze stratą finansową. Natomiast działania o charakterze organizacyjno-kontrolnym mogą i powinny być wprowadzane niezwłocznie po otrzymaniu informacji o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego. Również pod uwagę wzięto zazwyczaj krótki czas trwania alarmu smogowego i wiążącą się z tym możliwość podjęcia przez zakład działań ograniczenia emisji.

Korzyści środowiskowe oceniono na bazie wiedzy i doświadczenia w zakresie skuteczności wybranych metod ograniczania emisji. Do korzyści środowiskowych dużych zaliczone zostały działania zapewniające ograniczenie emisji na poziomie 30-40% aktualnej emisji instalacji.

Tab. 16 Techniki zapobiegania uwolnieniom pyłu w sposób zorganizowany oraz niezorganizowany

Lp	Rekomendacja działania	Rodzaj działania	Koszt implementacji	Potencjalna korzyść środowiskowa	Realna możliwość implementacji w krótkim czasie
1.	Ograniczenie produkcji / wydajności.	ingerujący w proces produkcji	wysoki	duża	mała
2.	Regulacja spalania w kierunku obniżenia emisji pyłu nawet kosztem wzrostu innych emisji (CO, NO _x)	organizacyjny	niski	duża	mała
3.	Ograniczenie ruchu pojazdów	organizacyjny	niski	mała	duża
4.	Ograniczenie pracy kotła węglowego (zwiększenie ilości spalania paliw gazowych).	ingerujący w proces produkcji	wysoki	duża	mała
5.	Redukcja spalania gazu resztkowego (zwiększenie ilości spalania gazu ziemnego)	ingerujący w proces produkcji	wysoki	mała	mała
6.	Wydłużenie czasu koksowania celem zmniejszenia liczby obsadzeń, wypchnięć i gaszeń koksu.	ingerujący w proces produkcji	wysoki	duża	mała
7.	Ograniczanie pracy starych urządzeń i maksymalizacja wydajności nowych.	organizacyjny	niski	duża	mała
		ingerujący w proces produkcji	wysoki	duża	mała
8.	Minimalizacja wydajności kotłów węglowych, maksymalizacja wydajności kotłów gazowych.	organizacyjny	niski	duża	mała
		ingerujący w proces produkcji	wysoki	duża	mała
9.	Zastosowanie węgla o lepszej jakości	organizacyjny	wysoki	mała	duża

Lp	Rekomendacja działania	Rodzaj działania	Koszt implementacji	Potencjalna korzyść środowiskowa	Realna możliwość implementacji w krótkim czasie
10.	Zwiększenie częstotliwości kontroli emisji.	organizacyjny	niski	mała	duża
11.	Kontrolowanie wilgotności materiału.	organizacyjny	niski	mała	duża
12.	Unikanie zbędnej obsługi materiałów i nieoświetlonych zrzutów z dużej wysokości.	organizacyjny	niski	mała	duża
13.	Wykorzystanie zraszaczy wodnych.	organizacyjny	niski	duża	duża
14.	Wykorzystanie przenośnych i stacjonarnych urządzeń odkurzających (zasysających - nie dmuchaw).	organizacyjny	niski	mała	duża
15.	Minimalizacja naruszania pryzm.	organizacyjny	niski	mała	duża
16.	Ograniczenie wysokości i kontrola ogólnego kształtu pryzm.	organizacyjny	niski	mała	mała
17.	Nawilżanie powierzchni przy użyciu wytrzymałych substancji wiążących pył.	organizacyjny	niski	duża	mała
18.	Zastosowanie sprzętu do czyszczenia kół.	organizacyjny	niski	mała	mała
19.	Dopilnowanie, by pojazdy do przewozu nie były przepełnione, aby uniknąć rozsypywania zawartości po drodze.	organizacyjny	niski	mała	duża
20.	Dopilnowanie, by materiał na przewożących je pojazdach był przykryty.	organizacyjny	niski	mała	duża
21.	Ograniczenie do minimum liczby przejazdów wszelkich pojazdów spalinowych.	organizacyjny	niski	mała	duża

Lp	Rekomendacja działania	Rodzaj działania	Koszt implementacji	Potencjalna korzyść środowiskowa	Realna możliwość implementacji w krótkim czasie
22.	Ograniczenie do minimum liczby przejazdów wszelkich pojazdów poruszających się po powierzchni sprzyjającej unosowi pyłu.	organizacyjny	niski	mała	duża
23.	Wstrzymanie prac porządkowych na dużą skalę.	organizacyjny	niski	duża	duża
24.	Wstrzymanie planowych i rozpoczętych napraw i remontów.	ingerujący w proces produkcji	wysoki	duża	mała
25.	Wstrzymanie planowych i nierozpoczętych napraw i remontów.	organizacyjny	niski	duża	duża
26.	Wstrzymanie prac budowlanych i rozbiórkowych.	organizacyjny	niski*	duża	duża

*pod warunkiem odpowiednich zapisów w umowach z Wykonawcami uwzględniających stan alarmowy lub w przypadku wykonywania prac przez służby własne

Jako rekomendowane działania ograniczania emisji przyjęto wyłącznie te, które zostały ocenione w tabeli jako możliwe do wdrożenia w krótkim czasie obowiązywania stanu alarmowego. Są to:

- zwiększenie częstotliwości kontroli emisji nieorganizowanej (w tym również wizualnej - jeśli jest zastosowana),
- kontrolowanie wilgotności dostarczonego materiału,
- zastosowanie węgla o lepszej jakości,
- unikanie zbędnej obsługi materiałów i nieosłoniętych zrzutów z dużej wysokości,
- wykorzystanie zraszaczy wodnych do ograniczenia pylenia,
- wykorzystanie przenośnych i stacjonarnych urządzeń odkurzających (zasysających – nie dmuchaw),
- minimalizacja naruszania pryzm,

- dopilnowanie, by pojazdy do przewozu nie były przepelnione, aby uniknąć rozsypywania zawartości po drodze,
- dopilnowanie, by materiał na przewożących je pojazdach był przykryty,
- ograniczenie do minimum liczby przejazdów wszelkich pojazdów spalinowych,
- ograniczenie do minimum liczby przejazdów wszelkich pojazdów poruszających się po powierzchni sprzyjającej unosowi pyłu.

9. Streszczenie pracy

W niniejszej pracy dokonano oceny możliwości wprowadzenia zapisów ograniczenia emisji, do pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza i pozwoleń zintegrowanych, ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza w województwie małopolskim oraz przygotowano propozycje kryteriów oceny a następnie wyboru zakładów, które powinny być objęte dodatkowymi zapisami ograniczania emisji w przypadku wystąpienia przekroczenia 3. stopnia zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza.

W ramach realizacji pracy przeanalizowano 19 powiatów i 3 miasta na prawach powiatu województwa małopolskiego, w zakresie ponad 200 pozwoleń zintegrowanych. Przegląd pozwoleń był przeprowadzony pod kątem:

- prowadzonego rodzaju działalności,
- rodzaju i ilości wprowadzanych zanieczyszczeń do powietrza,
- procesów technologicznych,
- źródeł emisji,
- możliwości ograniczenia emisji.

Celem wykonanego przeglądu była identyfikacja rodzajów działalności (sektorów), które mogą negatywnie oddziaływać na poziom pyłu PM₁₀, PM_{2.5} i benzo(a)pirenu w powietrzu wraz ze wskazaniem procesów i źródeł emisji pyłowych. Na podstawie wyników przeglądu i analizy zapisów pozwoleń zidentyfikowano rodzaje działalności wprowadzające zanieczyszczenia pyłowe do powietrza oraz oszacowano proporcje oddziaływania wybranych sektorów w zależności od ilości wprowadzanych zanieczyszczeń i wskazano rodzaje działalności charakteryzujące się największą emisją pyłową. W kolejnych rozdziałach wymieniono wskazane w pozwoleniach źródła emisji dla określonych rodzajów działalności. Wymienione źródła emisji stanowiły podstawę do określenia możliwości ograniczenia z nich emisji i wprowadzenia odpowiednich zapisów do pozwoleń zintegrowanych.

W celu doboru kryteriów wyboru w ramach pracy przeanalizowano i zidentyfikowano rodzaje działalności pod kątem wielkości emisji godzinowej i rocznej oraz występowania emisji niezorganizowanej, miejsca i liczby dni z wystąpieniem przekroczeń 2 i 3 stopnia w latach 2020 i 2021 a także gęstości zaludnienia na terenie województwa małopolskiego. Na podstawie tej analizy określono 4 kryteria dotyczące oceny i wyboru zakładów.

W ramach opracowania wytycznych została przeprowadzona szczegółowa analiza prawna, której celem była ocena, czy wprowadzenie dodatkowych obowiązków ograniczania emisji do pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza oraz pozwoleń zintegrowanych zgodnie z zapisami Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, są zgodne z prawem krajowym i prawem Unii Europejskiej

oraz sformułowanie rekomendacji dotyczących możliwości wprowadzenia tych obowiązków do pozwoleń emisyjnych.

Przygotowano przykładowe zapisy dla organów administracji w zakresie wprowadzania do aktualizowanych jak i nowo wydawanych pozwoleń dla podmiotów korzystających ze środowiska dodatkowego punktu wprowadzającego warunki specjalne mające na celu natychmiastowe ograniczenie wprowadzania zanieczyszczeń pyłowych z określonych źródeł w występujących sytuacjach smogowych. Ocena kosztu i korzyści środowiskowej zastosowania działań mających na celu ograniczenia emisji została w pracy przedstawiona w sposób ogólny i całościowy dla danej techniki ograniczania.

Opracowane wytyczne i zaproponowane zapisy ograniczania emisji mogą zostać wprowadzone do pozwoleń w zaproponowanej formie. Natomiast zaleca się, aby wybór konkretnych działań ograniczających emisje zanieczyszczeń z danego rodzaju działalności objętego warunkami specjalnymi był konsultowany i ustalany we współpracy pomiędzy WIOŚ, organem wydającym pozwolenie i operatorem instalacji.

Poradnik jest wydawnictwem pomocniczym i nie stanowi jedynej wykładni prawnej. Opracowanie zostało przygotowane jako element działania C.1. Centrum Kompetencji w ramach projektu „Wdrażanie programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego - Małopolska w zdrowej atmosferze” LIFE-IP MALOPOLSKA / LIFE14 IPE PL 021 dofinansowanego z programu LIFE Unii Europejskiej oraz z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Opracowanie przedstawia stanowisko autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne wykorzystanie zawartych w nim informacji

